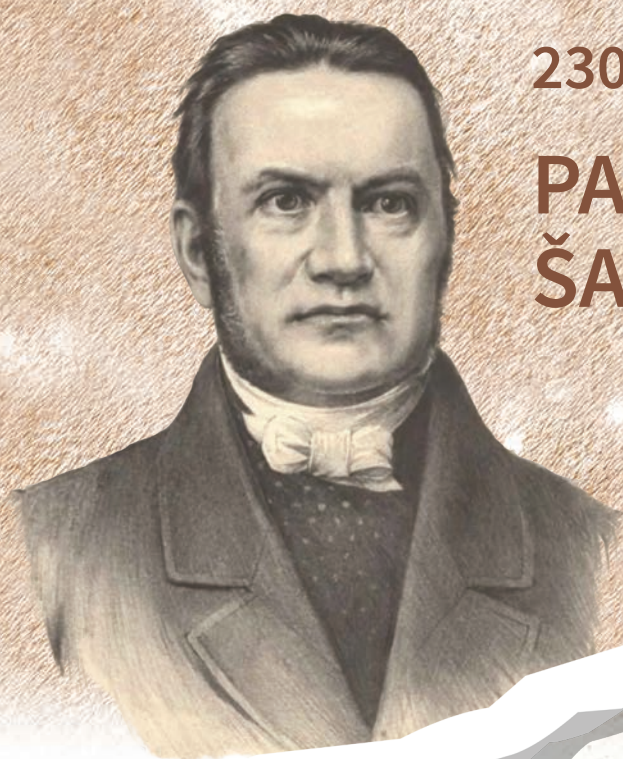

UNIVERSITAS ŠAFARIKIANA

Ročník 52 / číslo 3 / 2025

UNIVERSITAS CASSOVIENSIS AB ANNO 1657

230. VÝROČIE NARODENIA

PAVLA JOZEFA
ŠAFÁRIKA

SLÁVNOSTNÉ OTVORENIE
AKADEMICKÉHO ROKA
2025/2026

JUBILUJÚCE KATEDRY
NA PRÍRODOVEDECKEJ
FAKULTE:
60 ROKOV VEDY A INOVÁCIÍ

FILOZOFICKÁ FAKULTA
ZRIADILA
TRIEDU BUDÚCNOSTI
(FUTURE CLASSROOM LAB)

ZO ŽIVOTA UNIVERZITY

Slávnostné otvorenie akad. roka 2025/26
 Príhovor rektora UPJŠ prof. Daniela Pellu
 Nová tradícia akademického odievania na UPJŠ
 Pripomenuli sme si výročie narodenia P. J. Šafárika
 Rektor ocenil výnimočných študentov UPJŠ
 Ako nás hodnotia doma a v zahraničí?
 Našu univerzitu navštívili...
 Rektor UPJŠ sa stal viceprezidentom prezídia SRK
 Menovací dekrét „profesor emeritus“ prof. Klučkovi
 UPJŠ na NAFSA 2025 Annual Conference & Expo
 Hostili sme zasadnutie klubu kvestorov
 XI. ročník Jarnej školy doktorandov
 UPJŠ uzavrela memorandá
 Junádes 2025: Deň plný pohybu a zábavy
 Deň detí sme oslávili divadelným predstavením
 Do práce cestujeme ekologicky
 Prijali sme najmladších študentov
 UPJŠ získala dve ceny na SISA 2025
 Hornád zvíťazil na Akademickej Nitre
 Euraxess Welcome Office pripravil výlet do Tatier
 Privítali sme účastníkov Staff Week

ZO ŽIVOTA LEKÁRSKEJ FAKULTY

Návšteva ministra zdravotníctva na LF UPJŠ
 Uspeli sme s projektom CSVM LF UPJŠ
 Pacienti dostanú rýchlejšiu a kvalitnejšiu liečbu

ZO ŽIVOTA PRÍRODOVEDECKEJ FAKULTY

60 rokov Katedry anorganickej chémie PF UPJŠ
 Katedra fyzikálnej chémie: 60 rokov vedy a inovácií
 Po významnej konferencii o magnetizme CSMAG
 Učíme sa učiť matematiku, ktorá inšpiruje
 Predstavujeme aktivity klubu učiteľov matematiky
 Približujeme prírodné vedy mladým ľuďom
 O kybernetickej bezpečnosti na UPJŠ v Košiciach

ZO ŽIVOTA PRÁVNICKEJ FAKULTY

Už dve železka z UPJŠ v prestížnom ohni EATLP
 Organizovali sme medzinárodnú letnú školu
 Diskusia o smerovaní výučby právnej etiky
 Férová akadémia aj za účasti PrF UPJŠ
 Nadviazali sme spoluprácu s CSU na Filipínach

ZO ŽIVOTA FAKULTY VEREJNEJ SPRÁVY

4	Formovanie občianskej angažovanosti na USD	46
6	Návšteva z Turecka podporila výmenu a spoluprácu	48
7	Ústavný súd a Námestie základných práv v Karlsruhe	50
8	FVS a ZHK podpísali memorandum	49
10	Edukačné publikácie predmetom diskusie na FVS	49
11	ZO ŽIVOTA FILOZOFICKEJ FAKULTY	
12	Oslavujeme 20 rokov Katedry psychológie FF UPJŠ	51
13	Na FF UPJŠ otvorili Triedu budúcnosti	52
13	Oslávili sme Európsky deň jazykov	53
14	FF UPJŠ hostila konferenciu East Meets West	54
15	Dekani filozofických fakúlt sa zišli na UPJŠ	55
16	Jubileum konferencie Word-Formation Theories	55
17	Učiteľská osobnosť Slovenska absolvovala FF UPJŠ	57
18	Za knihami až za „veľkú mláku“	58

20 ZO ŽIVOTA ÚSTAVU TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU

21	Netradičné vyučovanie študentov ÚTVŠ	60

22 ZO ŽIVOTA BOTANICKEJ ZÁHRADY

24	Ako prišla araukária z Oščadnice do Košíc	61

25 ZO ŽIVOTA UNIVERZITNEJ KNIŽNICE

26	Univerzitná knižnica UPJŠ na Dni Európy	62
27	Nature Index	63
	Predátorské konferencie a medzinárodná iniciatíva	64
28	Špecifiká evidencie publikácií zo záverečných prác	65
29	Publikovanie článkov a transformačné zmluvy	66

30 ŠTUDENTSKE STRÁNKY

	Študentka UPJŠ prezidentkou ŠR aliancie Aurora	67
31	Študentské vedecké talenty na LF UPJŠ	68
32	Súdny spor podľa feudálneho uhorského práva	69
33	Cocktail Pace: „Utíkej, Forreste, utíkej!“	70
35	ŠVOČ na PrF a úspech v česko-slovenskom finále	72
36	Nadviazali sme spoluprácu medzi ŠP FVS a ŠR IVS	73
37	Športom k budovaniu vzťahov	73
39	ŠVOČ: Úspešná reprezentácia FVS UPJŠ	74
	Prváci spoznali fakultu už pred začiatkom semestra	75
41	Water Sports and Survival Camp v Poľsku	77
42	Krátko výmenné pobyty v Rakúsku a Poľsku	78
43	Pokračujeme v angažovaní sa študentov vo vede	80

44 ZO ŽIVOTA UNIVERZITNÉHO PORADENSKÉHO CENTRA

45	Psychologická poradňa UNIPOC	81

ABY SLOVENČINA NEPLAKALA

	Raná fáza dňa sa zväčša začína rannou kávou	82

NÁŠ JUBILANT – PAVOL JOZEF ŠAFÁRIK

V sobotu 17. mája 2025 bola v Kobeliarove, malej gemerskej dedine neďaleko Rožňavy, milá slávnosť. Bolo na nej mnoho hostí. Medzi nimi som bol z našej univerzity ja, pani prorektorka profesorka Tomaščiková a členky a členovia univerzitného speváckeho zboru Chorus Universitatis Šafarikianae.

Prišli sme si pripomenúť 230. výročie narodenia Pavla Jozefa Šafárika, ktorý v tejto dedine býval na miestnej fare do pätnástich rokov svojho života. Podujatie sa začalo slávnostnými službami Božími v miestnom renesančno-barokovom evanjelickom kostole, v ktorom niekoľko rokov pôsobil ako farár jeho otec Pavol Šafárik.

Mal som tú česť vystúpiť v kostole s esejou, v ktorej som pripomenul najpodstatnejšie udalosti z jeho života, a pokúsil som sa v jej závere naznačiť základný odkaz jeho umeleckého a vedeckého diela. Neviem, či som ho vystihol, ale veď posúďte sami:

„Pavol Jozef Šafárik sa svojou intímnu básnickou zbierkou Tatranská múza s lýrou slovanskou, učebnicou o slovanských jazykoch a literatúrach Geschichte der slawischen Sprache und Literatur nach allen Mundarten – a svojím najväčším vedeckým projektom Slovanskými starožitnosťami – stal príkladom človeka usilujúceho sa sklbiť túžbu po prirodzenej umeleckej kráse s túžbou po vedeckej systematizácii jazykov a literatúr. Z originálneho básnika sa vyprofiloval vedec a slavista európskeho formátu, ktorý svojou túžbou po poznaní, svojím dielom, svojím nadaním, svojou osobnou etikou a kultúrou oslovil nielen medzinárodnú odbornú komunitu, ale aj slovenskú akademickú obec, najmä tú, ktorá hľadala a stále hľadá inšpirácie z diel významných osobností našich dejín pre rozvoj kritického intelektu a citového života.“

Nie je náhodné, že zakladatelia našej univerzity si „požičali“

do jej názvu práve meno tohto kobeliarovského rodáka. Od svojho založenia v roku 1959 sa univerzita usiluje nielen naplňať Šafárikov vedecký odkaz, ale intenzívne pracuje na sprístupnení jeho diela pre čitateľskú verejnosť. Z uvedeného dôvodu v roku 1991 Vedecká rada UPJŠ schválila vydanie sedemzväzkových Spisov Pavla Jozefa Šafárika v slovenčine. Doterajšie štyri vydané zväzky svedčia o tom, že jeho dielo sa prirodzene včlenilo do slovenského recepčného priestoru a zaujalo svojou výpovednou hodnotou nielen vedeckú, ale aj laickú komunitu.

Univerzita sa zaslúžila, spolu s Maticou slovenskou, nielen o inštaláciu bronzovej busty Šafárika v areáli UPJŠ, ale aj o vznik dokumentárneho filmu o tomto autorovi pod názvom Tichý génius, ktorý vďaka trom jazykovým mutáciám (slovenskej, anglickej a nemeckej) už dnes slúži ako reprezentatívny prezentačný materiál o našej univerzite najmä pre zahraničných študentov a hostí.

Pri spomínanej slávnosti v Kobeliarove ma potešila informácia miestnej starostky – pani PaedDr. Janky Regrutovej – o začatí rekonštrukcie rodného domu P. J. Šafárika, v ktorom je umiestnená literárna expozícia o živote a diele európsky známeho slavistu. Keďže obnova budovy je naplánovaná na august 2026, verím, že o rok v tomto čase príde od pani starostky táto správa: rekonštrukcia celého objektu je hotová a sme pripravení privítať nielen členov akademickej obce UPJŠ v Košiciach, ale aj záujemcov o vedecké dielo Pavla Jozefa Šafárika a o kultúru a históriu Gemera.

prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.
predseda redakčnej rady časopisu
Universitas Šafarikiana

SLÁVNOSTNÉ OTVORENIE AKADEMICKÉHO ROKA 2025/26

Vedenie Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach slávnostne otvorilo akademický rok 2025/26 v utorok 16. septembra 2025 o 10.30 hod. v Aule Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach.

Program sa začal už tradične slávnostným príhovorom rektora UPJŠ **prof. MUDr. Daniela Pellu, PhD.**, v ktorom vyzdvihol úlohu univerzitného vzdelávania v dobe umelej inteligencie a moderných technológií.

Akademickej obci boli predstavení pedagógovia a vedci, ktorí kvalifikačne postúpili, traja profesori, desať docentov, jedna nositeľka vedeckej hodnosti doktorka vied a sedem nositeľov vedeckého kvalifikačného stupňa IIa.

Program pokračoval odovzdávaním cien rektora v niekoľkých kategóriách.

PREDSTAVENÍ PROFESORI:

prof. et doc. PhDr. Magdaléna Hagovská, PhD., MPH
prof. RNDr. Miroslava Rabajdová, PhD.
prof. RNDr. Marcel Uhrin, PhD.

PREDSTAVENÍ DOCENTI, KTORÝM REKTOR UDELIŁ VEDECKO-PEDAGOGICKÝ TITUL „DOCENT“:

doc. MUDr. Marianna Barbierik Vachalcová, PhD.
doc. MUDr. Róbert Čellár, PhD., MPH
doc. MUDr. Laura Gombošová, PhD.
doc. RNDr. Soňa Grešová, PhD.
doc. Mgr. Mikuláš Jančura, PhD.
doc. Mgr. Drahošlav Magdoško, PhD.
doc. MUDr. Tomáš Vasilenko, PhD.
doc. MVDr. Martina Žigová, PhD.

PREDSTAVENÍ DOCENTI, KTORÝM BOL UDELENÝ VEDECKO-PEDAGOGICKÝ TITUL „DOCENT“ NA INÝCH SLOVENSKÝCH UNIVERZITÁCH:

doc. RNDr. Katarína Čurová, PhD.
doc. MUDr. Ladislav Kočan, PhD., FIPP

PREDSTAVENÁ NOSITEĽKA VEDECKEJ HODNOSTI DOKTORKA VIED:

doc. RNDr. Adriana Zeleňáková, DrSc.

PREDSTAVENÍ NOSITELIA VEDECKÉHO KVALIFIKAČNÉHO STUPŇA IIa:

RNDr. Matúš Čoma, PhD.
RNDr. Jana Kisková, PhD.
RNDr. Lívia Kolesár Fecskeová, PhD.
PharmDr. Radka Michalková, PhD.
Mgr. Pavol Mikula, PhD.
RNDr. Romana Smolková, PhD.
Mgr. Vladimíra Timková, PhD.

CENU REKTORA ZA PEDAGOGICKÚ ČINNOSŤ SI PREVZALA:

prof. MUDr. Ingrid Hodorová, PhD. – za výnimočný prínos v oblasti vysokoškolského alebo ďalšieho vzdelávania.

CENU REKTORA ZA VEDECKÝ PRÍNOS ZÍSKALI TRAJA LAUREÁTI

RNDr. Martin Gmitra, PhD., univerzitný docent – za vedecký prínos v oblasti teórie kondenzovaných látok a významnú publikačnú činnosť,

prof. Ing. Mária Mareková, CSc. – za dlhodobú excelentnú vedeckú a publikačnú činnosť v oblasti výskumu biomarkerov využiteľných v klinicko-biochemickej diagnostike ochorení,

doc. JUDr. Erik Štenpien, PhD. – za zmierovanie názorov medzi právnymi historikmi SR, Maďarska a Poľska v oblasti výkladu aplikácie a platnosti kontroverzných mierových zmlúv z rokov 1919 – 1920, osobitne Trianonskej mierovej zmluvy.

V KATEGÓRII „DOKTORANDI“ BOLI OCENENÍ

MUDr. Tomáš Koky, PhD. – za významnú publikačnú činnosť a aktívnu prezentáciu výsledkov na zahraničných vedeckých podujatiach doktoranda,

Mgr. Arina Skok, PhD. – za významný prínos vo vedeckovýskumnej činnosti v oblasti analytickej chémie a rozsiahlu publikačnú činnosť v renomovaných medzinárodných časopisoch,

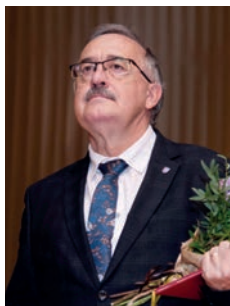

Mgr. Daniela Szabóová, PhD. – za mimoriadnu húževnatosť, precíznosť, odhodlanie a pripravenosť pracovať a zdokonaľovať sa v moderných technikách a metodologickej oblasti, ako aj v náročnej náučnej študijnej časti výskumu.

V KATEGÓRII „VÝZNAMNÝ MEDIÁLNY ČIN“ BOLI OCENENÉ TRI KOLEKTÍVY

pracovníci Botanickej záhrady UPJŠ – za významný prínos k zviditeľneniu BZ UPJŠ ako súčasti univerzity v súvislosti s propagačnými aktivitami k jej 75. výročiu,

kolektív Študentskej právnej poradne pre obyvateľov mesta Košice – za významný mediálny ohlas na činnosť poradne v digitálnych a online médiách, ktorý kvalitatívne prispel k šíreniu dobrého mena UPJŠ medzi obyvateľmi mesta Košice,

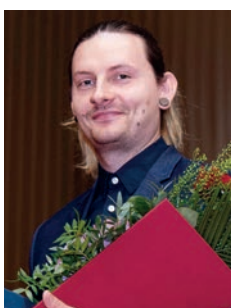

členovia redakcie časopisu Univerzál – za posilňovanie profesionality v printových médiách, upevňovanie študentského života a významnú reprezentáciu UPJŠ v súťažiach vysokoškolských časopisov.

CENA FAIGY SENDEROVITCH

Už tretíkrát v histórii UPJŠ bola odovzdaná **Cena Faigy Senderovitch za záverečnú prácu** za prínos v boji proti antisemitizmu, prekrúcaniu holokaustu a pravicovému extrémizmu. Cenu získal **Mgr. Tomáš Šedo, PhD.** – za dizertačnú prácu na tému *Sociálne faktory radikalizácie mládeže a možnosti sociálnej práce v deradikalizácii*.

Úspešný akademický rok popriali prítomným vo svojich príhovoroch aj pani dekanka a páni dekáni.

Záver programu patril univerzitnému zmiešanému zboru *Chorus Universitatis Šafarikianae*, ktorý umocnil slávnostnú atmosféru svojím umeleckým vystúpením.

Všetkým oceneným srdečne blahoprajeme a celej akademickej obci želáme veľa úspechov v novom akademickom roku 2025/26.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.
Rektorát UPJŠ v Košiciach
Foto: **Kristína Basová**

SLÁVNOSTNÝ PRÍHOVOR REKTORA UPJŠ

PROF. MUDr. DANIELA PELLU, PhD., PRI PRÍLEŽITOSTI OTVORENIA AKADEMICKÉHO ROKA 2025/26

Vážená akademická obec Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, ctení hostia, vážení přítomní,

otvorenie akademického roku je udalosť, ktorá sa týka všetkých zamestnancov a študentov univerzity. Stretli sme sa tu, aby sme ukázali, že táto univerzita má jasné a správne smerovanie.

Prvá univerzita na svete vznikla v Bologni približne v roku 1088. Zaujímavé je, že ju nezriadil panovník ani pápež, ale samotní študenti. Študenti, ktorí chceli získavať vedomosti, a preto si vyberali a najímali učiteľov.

Dnes je to pre nás možno úsmevné, ale hádam aj inšpirujúce. Za éry socializmu študenti stratili prakticky všetky práva – okrem práva študovať a vzdelávať sa. V súčasnosti môžeme povedať, že študenti sa významne podieľajú na akademickom živote, a my si želáme, aby to tak naďalej ostalo. Aby vzťah v rovine učiteľ – študent nebol len úprimný a profesionálny, ale aj priateľský.

Kedysi vznikali univerzity preto, lebo bolo potrebné šíriť vedomosti. Odvtedy sa doba dramaticky zmenila. Dnes sa človek, ktorý ovláda základy umelej inteligencie, dostane k obrovskému kvantu vedomostí veľmi rýchlo. Mohlo by sa nám zdať, že hodnota univerzít a vysokoškolského vzdelávania sa bude časom znižovať. No práve naopak, vzdelanie nie je len o zbieraní vedomostí či memorovaní faktov.

Poslaním univerzity je v prvom rade vychovávať a viesť študentov k logickému a konštruktívnemu mysleniu. My vás musíme naučiť, ako s poznatkami pracovať. Ako z faktov skladať argumenty, ako uplatniť teóriu v praxi – či už pri liečbe chorého človeka, riešení právneho sporu alebo pri vedeckej analýze. Formulovanie hypotézy, metodológia, zber dát, štatistické spracovanie, vyslovenie samotného záveru – to všetko sa dá ľahko naučiť. Vedieť získané vedomosti správne použiť v praxi, to už nie je také ľahké. Univerzita nemá byť o memorovaní, ale o tréningu myslenia a jeho využití v realite. To je najväčšia výzva pre univerzitu, aby jej absolventi uspeli v pracovnom živote.

Naše spôsoby výučby sa budú musieť meniť, či sa nám to páči alebo nepáči. Pretože nastupujú nové metódy – umelá inteligencia, simulátory, virtuálna realita. A to nie je len úlohou vedenia univerzity. Je to úlohou každého učiteľa a každého študenta. Pevne verím, že dokážeme úspešne implementovať tieto inovácie do výučby. Hoci by sme sa mohli uspokojiť, pretože minulý akademický rok priniesol úspešnú akreditáciu našich všetkých študijných programov. Podobne úspešne si vedie naša univerzita aj v získavaní práv na habilitačné a inauguračné konanie. Mohlo by sa zdať, že máme na niekoľko rokov pokoj. Zdanie však klame. Aby sme nepoľavili v úspechoch, je potrebné začať inovovať čo najskôr. Potrebujeme to my a potrebujú to aj naši študenti.

Dovoľte mi pridať krátky príbeh. V máji som bol v San Diegu na svetovom veľtrhu univerzít. Chcel by som poďakovať pri tejto príležitosti ministerstvu školstva, že investuje do týchto veľtrhov a prispieva tak k šíreniu dobrého mena slovenských univerzít v zahraničí. V USA žije profesor Martin Marsala, špičkový neurovedec. Študoval so mnou na UPJŠ, ešte za socializmu. On odišiel do Ameriky, ja som ostal tu. A viete čo? Obaja sme šťastní. Jemu sa

splnil sen v Spojených štátoch amerických, mne tu, medzi vami, na Slovensku. Chcem tým povedať, že táto univerzita vás pripraví na život všade.

Mám spolužiakov, ktorí sú dnes lídrami v špičkových inštitúciách v USA, Londýne alebo Prahe. Iste budeme radi, ak čo najviac mozgov ostane u nás doma. Na druhej strane nebráňme tomu, aby niektorí kvalitní vedci odišli na pracoviská, ktoré sa pýšia tým, že sú najlepšie na svete. Aby sa dobré meno Univerzity Pavla Jozefa Šafárika šírilo aj ďalej, za hranicami Slovenska.

Milí študenti a budúci absolventi UPJŠ,

dovoľte mi vyjadriť jedno posolstvo na záver. Nie je dôležité, čo si počas štúdia zapamätáte. Dôležité je to, čo dokážete vytvoriť. V poznaní je sila, ale až konštruktívne myslenie robí z človeka lídra.

Ďakujem vám a prajem nám všetkým úspešný akademický rok 2025/26.

Košice 16. september 2025

Foto: Kristína Basová

NOVÁ TRADÍCIA AKADEMICKÉHO ODIEVANIA NA UPJŠ

Slávnostné otvorenie akademického roka 2025/26 bolo výnimočné aj tým, že prítomným sa prvýkrát predstavili dekan, prodekan a predsedovia akademických senátov všetkých fakúlt UPJŠ v nových akademických odevoch. Tie dizajnovovo nadväzujú na taláre vedenia univerzity, ktoré boli prezentované vlani na otvorení akademického roka.

Košická módna návrhárka **Louisa Dvorak** pripravovala nové taláre od grafického návrhu až po šitie:

„Samotný výber materiálu bol pre mňa kľúčový – vzhľadom na požiadavku, aby boli taláre aj počas horúceho leta pre ich majiteľov komfortné. Taláre sú ušité z krep saténu. Materiál je obojstranný – jedna strana je lesklá a chladivá, druhá je matná s rebrovou väzbou. Základná farba talárov je čierna. Jednotlivé fakulty sa odlišujú farbou svojho loga, ktorá bola použitá na dekanských kabátoch a na lemovaní na prodekanových talároch. Taláre sú mäkké, príjemné na dotyk a odolné proti pokrčeniu.“

Taláre vedenia univerzity boli vyhotovené vo vínovočervenej farbe. Zdobené sú zlatou výšivkou s motívom anjouovskej ľalie v plamennom ovále, ktorá sa použila aj na dekanských talároch, čím sa dosiahol jednotný vzhľad všetkých akademických odevov. Taláre predsedov fakultných akademických senátov majú jednotné bordové lemovanie.

Historické súvislosti a univerzitné tradície

Symbols na výšivke odkazujú na historické korene univerzity: plamenný ovál odkazuje na jezuitskú univerzitnú tradíciu, keďže UPJŠ sa hrdlo hlási k odkazu **Universitas Cassoviensis – Košickej univerzity** založenej v roku 1657. Jednou z heraldických figúr košického mestského erbu je anjouovská ľalia, ktorá na akademických talároch reprezentuje symbol mesta, v ktorom sa univerzitné a akademické inštitúcie rozvíjajú už 368 rokov. Tvorcovia akademických talárov teda vychádzali z historických súvislostí a univerzitnej tradície.

Na podobe nových akademických odevov pracovala päťčlená komisia v zložení prorektorka UPJŠ pre akademické kvalifikácie a doktorandské štúdium **prof. MUDr. Monika Halánová, PhD.**, vedúci Katedry histórie Filozofickej fakulty UPJŠ **prof. PaedDr.**

Martin Pekár, PhD., odborná asistentka na Katedre histórie Filozofickej fakulty UPJŠ **Mgr. et Mgr. Mária Fedorčáková, PhD.**, vedúca úseku marketingu a mediálnej komunikácie Rektorátu UPJŠ **RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.**, a módna návrhárka a autorka akademických odevov **Louisa Dvorak**.

Zjednotenie vizuálu univerzitných a fakultných talárov

„Nový vizuál talárov lepšie reflektuje históriu našej univerzity, jej symboly a vzťah k mestu Košice. Vďaka použitému materiálu v sebe spájajú modernosť a sviežosť s dôstojnosťou a reprezentatívnosťou. Dôležitým aspektom bolo zjednotenie vizuálu univerzitných a fakultných akademických odevov, aby bolo na prvý pohľad zrejmé, že patríme k jednej inštitúcii,“ uviedla prorektorka M. Halánová.

Akademický odev predstavuje jeden z atribútov univerzitného prostredia. Medzi najčastejšie používané farby na akademických odevoch patrili čierna, purpurová a fialová. Akademickí hodnostári spolu s charakteristickým odevom nosili aj univerzitné insígnie.

„Právo nosiť akademický odev udeľoval univerzitám panovník formou privilegiačných listín,“ vysvetlila historička M. Fedorčáková a dodala, že hoci sa akademické odevy v priebehu storočí menili, ich úlohou stále bolo identifikovať nositeľa ako príslušníka akademicko-ke obce a odlíšiť ho od ostatných spoločenských vrstiev.

„Univerzitný odev v stredoveku a novoveku väčšinou pozostával z charakteristického pláštá, talára a pokrývky hlavy, biretu. Na jezuitských univerzitách sa napriek privilegiu nosiť charakteristický akademický odev presadzovalo nosenie rádového odevu. Pozostával z jednoduchého čierneho kňazskej reverendy – zapnutej po krk a siahajúcej po zem, s úzkymi rukávami a jednoduchým opaskom –, ktorá sa nosila spolu s biretom. V prípade Košickej univerzity sa nezachoval konkrétny akademický odev, ale v písomných prameňoch sa nachádzajú zmienky o tom, že akademickí hodnostári okrem rádového odevu nosili aj plášte spolu so žezlami a prsteňmi, ktoré predstavovali univerzitné insígnie,“ prezradila historička.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: **Kristína Basová**

PRIPOMENULI SME SI 230. VÝROČIE NARODENIA P. J. ŠAFÁRIKA

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach – spoločne s Maticou slovenskou a obcou Kobeliarovo – si v sobotu 17. mája 2025 pripomenula 230. výročie narodenia významnej osobnosti slavistiky a kultúry Pavla Jozefa Šafárika.

Podujatie sa začalo slávnostnými službami Božími v evanjelickom kostole v Kobeliarove, pokračovalo pietnym aktom pri Šafárikovom rodnom dome a spomienkovú slávnosť zavŕšil kultúrny program, v rámci ktorého vystúpil zmiešaný spevácky zbor UPJŠ *Chorus Universitatis Šafarikianae* (Eugen Suchoň: *Aká si mi krásna, Čie sa to ovečky* – ľudová skladba v úprave Mikuláša Schneidera-Trnavského, *Cez zelené žitečko* – ľudová skladba v úprave Bohumila Čeněka).

Súčasťou programu boli aj divadelná dramatizácia Petra Vrlíka *Orly slovanského neba* (Peter Schvantner ako Pavol Jozef Šafárik, Peter Vrlík ako Ján Kollár), dokumentárny film *Tichý génius* (scenár: Ján Gbúr, réžia: Marko Gajdoš, Marián Gešper, Ján Seman, kamera a strih: Marko Gajdoš) a *Ľudová hudba Pastrnoci* z Novej Ľubovne (goralské, rusínske a slovenské piesne z rôznych regiónov Slovenska).

Hostom prítomným na slávnosti sa prihovorili starostka Kobeliarova **PaedDr. Janka Regrutová**, literárny vedec a poradca rektora UPJŠ **prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.**, predseda Matice slovenskej **JUDr. Marián Gešper, PhD.**, a prorektorka UPJŠ pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.**

Doc. PaedDr. Pavol Parenička, CSc., zo Slovenského literárneho ústavu Matice slovenskej – autor encyklopédií, vedeckých monografií, štúdií, odborník na štúrovskú problematiku a tvár dokumentárnych filmov Matice slovenskej – pri príležitosti osláv 230. Šafárikových narodenín vydal publikáciu **Pavol Jozef**

Šafárik: Doba, život, dielo, pamiatky, literatúra, ktorú si mohli hostia na spomienkovej udalosti prečítať.

Pavol Jozef Šafárik

(13. 5. 1795 Kobeliarovo – 26. 6. 1861 Praha)

Pochádzal z evanjelickej učiteľskej rodiny. Kvalitné vzdelanie získal na lýceu v Kežmarku a neskôr na univerzite v Jene. Niekoľko rokov pôsobil ako riaditeľ srbského pravoslávneho gymnázia v Novom Sade, ale kľúčové boli roky strávené v Prahe, kde sa od roku 1833 stal uznávaným vedcom, jedným zo zakladateľov slavistiky a významnou postavou českého a slovenského národného obrozenia.

Vo svojom vedeckom výskume sa primárne zamerl na najstaršie dejiny slovanských národov. Medzi jeho najvýznamnejšie diela patria *Slovanské starožitosti* (1837) a *Slovanský národ-*

pis (1842), ktoré zásadným spôsobom rozšírili poznanie o pôvode a dejinách Slovanov. Venoval sa aj literárnej tvorbe.

Práce P. J. Šafárika významne prispeli k formovaniu slovanského povedomia a kultúrnej identity. Dodnes patrí medzi najväčších mysliteľov v slovanských a slovanských dejinách.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.
Rektorát UPJŠ v Košiciach
Foto: **Monika Tkáčová**

REKTOR UPJŠ OCENIL VÝNIMOČNÝCH ŠTUDENTOV

Výročné ceny rektora získali vo štvrtok 26. júna 2025 študentky a študenti, ktorí úspešne reprezentovali Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach pri rôznych príležitostiach doma aj v zahraničí a prispeli k šíreniu jej dobrého mena.

Ocenených bolo spolu tridsať študentiek a študentov rôznych študijných programov za ich vynikajúce študijné výsledky, vedecké výsledky, výnimočnú publikačnú činnosť v renomovaných odborných časopisoch a významné športové úspechy.

Odovzdávanie výročných cien sa konalo vo Veľkej zasadačke Rektorátu UPJŠ v Košiciach za prítomnosti rektora **prof. MUDr. Daniela Pellu, PhD.**, prorektorky pre pregraduálne a celoživotné vzdelávanie **JUDr. Ľudmily Elbert, PhD., univerzitnej docentky**, a prorektorky pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávky Tomaščíkovej, PhD.**

Po oficiálnej časti nasledovala neformálna diskusia študentov s členmi vedenia univerzity, ktorých zaujímali rôzne postrehy týkajúce sa výučby aj mimoškolských aktivít na UPJŠ. Rektor Daniel Pella zdôraznil, že v súčasnosti má hlas študentov svoju váhu, keďže v minulosti to tak vždy nebolo.

Študenti dnes disponujú významnými rozhodovacími právomocami – ako členovia akademických senátov – a návrhy na zmeny môžu podávať aj ďalší študenti.

Prítomní študenti sa počas stretnutia

vyjadrili, že vnímajú otvorenejšiu komunikáciu vedenia univerzity so študentmi a snahu o podporu na rôznych úrovniach.

Ocenili aj materiálnu podporu študentských aktivít prostredníctvom ich spolkov, zameraných nielen na šport, ale aj na organizáciu festivalov a iných podujatí.

Potvrdili, že vnímajú zmenu postave-

nia študentov vo výučbovom procese a ich výraznejšiu akceptáciu zo strany pedagógov. Zároveň predložili návrhy, ktorými sa bude vedenie UPJŠ zaoberať.

RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.

Foto: **Monika Tkáčová**

Rektorát UPJŠ v Košiciach

AKO NÁS HODNOTIA DOMA A V ZAHRANIČÍ?

UPJŠ PATRÍ MEDZI 2 000 NAJLEPŠÍCH UNIVERZÍT NA SVETE

World University Rankings

Center for World University Rankings (CWUR) každý rok zverejňuje *Global 2000 List*, v ktorom je uvedené poradie najlepších univerzít na celosvetovej úrovni.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ) v Košiciach sa umiestnila na **1 555. mieste z celkovo 21 462 hodnotených inštitúcií** vyššieho vzdelávania. Zaradili sme sa tak medzi 7,3 % TOP vysokých škôl v globálnom meradle.

V rámci Európy UPJŠ obsadila 514. miesto a na Slovensku jej patrí druhá priečka zo štyroch hodnotených univerzít.

SAA Best Value University Rankings 2025

Organizácia Study Abroad Aide poskytuje informácie o akademickom prostredí na univerzitách a ponúkaných študijných programoch najmä pre zahraničných študentov s cieľom ulahčenia výberu najvhodnejšej vysokej školy.

Ranking Best Value University vyhodnocuje vzdelávacie inštitúcie na základe dvoch metrík: **akademická kvalita** (75 %) a **náklady na vzdelávanie** (25 %). V hodnotení slovenských univerzít UPJŠ získala striebornú medailu, čo svedčí o vynikajúcej rovnováhe medzi kvalitou a dostupnosťou vzdelávania poskytovaného na UPJŠ v Košiciach.

World University Rankings

Poradie v rámci SR	Celosvetové umiestnenie	Inštitúcia	Skóre
1.	739. Top 3,5 %	Univerzita Komenského v Bratislave	72,3
2.	1 555. Top 7,3 %	Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	67,9
3.	1 673. Top 7,8 %	Slovenská technická univerzita v Bratislave	67,4
4.	1 960. Top 9,2 %	Technická univerzita v Košiciach	66,4

SAA Best Value University Rankings 2025

Kategória	Umiestnenie UPJŠ
Slovakia Rankings	2. miesto
Europe Rankings	496. miesto Top 20 %
World Rankings	1 179. miesto Top 14 %

CVTI SR: UPJŠ patrí medzi najžiadanejšie univerzity na Slovensku

Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI SR) na základe informácií zozbieraných od verejných, štátnych a súkromných vysokých škôl na Slovensku zostavuje zoznam najobľúbenejších vysokých škôl a fakúlt na Slovensku.

Za akad. rok 2024/25 sa UPJŠ umiestnila na 4. mieste v počte prijatých prihlášok. **Najžiadanejšiu fakultou na Slovensku** je podľa CVTI SR **Lekárska fakulta UPJŠ** – s 2 752 evidovanými prihláškami **obsadila 1. miesto**.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach v akad. roku 2024/25 prijala **6 215** prihlášok na štúdium. Po absolvovaní prijímacieho konania bolo evidovaných 3 100 prijatí, pričom sa na štúdium zapísalo 1 949 uchádzačov. S týmito číslami sa UPJŠ umiestnila **v prvej desiatke najžiadanejších vysokých škôl na Slovensku**.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.
Rektorát UPJŠ v Košiciach

P. č.	Názov vysokej školy	Počet			
		zápis	prijatie	prihlášky	%
1.	Univerzita Komenského v Bratislave	5 889	8 418	18 186	46,3
2.	Technická univerzita v Košiciach	5 122	8 814	9 398	93,8
3.	Slovenská technická univerzita v Bratislave	3 806	5 945	8 898	66,8
4.	Prešovská univerzita v Prešove	2 630	4 192	5 669	73,9
5.	Žilinská univerzita v Žiline	2 438	3 654	4 479	81,6
6.	Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	2 132	4 127	5 578	74,0
7.	Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	1 957	2 638	4 001	65,9
8.	Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	1 949	3 100	6 215	49,9
9.	Ekonomická univerzita v Bratislave	1 753	1 960	4 421	44,3
10.	VŠ zdravotníctva a soc. práce sv. Alžbety v Bratislave	1 556	2 042	2 125	96,1

NAŠU UNIVERZITU NAVŠTÍVILI...

... sudcovia z Debrecína

Prorektorka pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.**, a ombudsmanka **prof. h. c. doc. JUDr. Mária Bujňáková, CSc.**, prijali 13. mája 2025 na Rektoráte UPJŠ delegáciu sudcov z maďarského Debrecína.

Po prehliadke historickej auly sa hostia presunuli do veľkej zasedačky, kde diskutovali o vzdelávaní právnikov v Maďarsku a na Slovensku a porovnávali prepojenie akademickej sféry a súdov v rámci študijných programov na jednotlivých stupňoch štúdia.

Cieľom návštevy bolo prediskutovať rozšírenie možností existujúcej spolupráce v odbore právo medzi Univerzitou v Debrecíne a Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

... rektor University College Prague

Rektora a generálneho riaditeľa University College Prague **Dávda Melasa, PhD., MPhil.**, prijala 8. júla 2025 prorektorka pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.**

Počas stretnutia diskutovali o existujúcej spolupráci s jednotlivými pracoviskami Lekárskej fakulty a Fakulty verejnej správy UPJŠ a o možnostiach rozšírenia spoločných aktivít s ďalšími pracoviskami na našej univerzite.

... vedenie Univerzity v Rzeszówe

Prorektorka pre internacionalizáciu **doc. Ing. Silvia Ručinská, PhD., univerzitná profesorka**, v zastúpení rektora UPJŠ – spolu s dekanom Právnickej fakulty UPJŠ **prof. JUDr. Miroslavom Štrkolcom, PhD.** – prijali 22. júla 2025 na pôde Rektorátu UPJŠ zástupcov vedenia poľskej Univerzity v Rzeszówe.

Rektor **prof. dr hab. n. med. Adam Reich** a prorektor pre financie a rozvoj **dr hab. prof. UR Józef Cebulski** navštívili UPJŠ s cieľom diskutovať o aktuálnej spolupráci medzi inštitúciami a jej ďalšom rozvoji, a to najmä v oblasti internacionalizácie univerzít, „zdieľania“ manažérskych riešení a aj na úrovni jednotlivých odborov v rámci podávania projektov, mobilít alebo organizácie vedeckých podujatí.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.
Rektorát UPJŠ v Košiciach
Foto: **Monika Tkáčová**
Laura Hoľanová

REKTOR UPJŠ SA STAL VICEPREZIDENTOM PREZÍDIA SRK

Na 118. zasadnutí Slovenskej rektorskej konferencie 14. mája 2025 v Banskej Bystrici si rektorky a rektori vysokých škôl zvolili prezidenta a viceprezidentov SRK na nasledujúce dvojročné funkčné obdobie. Rektor UPJŠ v Košiciach prof. MUDr. Daniel Pella, PhD., bol zvolený za nového viceprezidenta prezídia SRK 2025+.

Slovenskú rektorskú konferenciu vo funkcii prezidenta naďalej povedie rektor Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici **doc. Ing. Vladimír Hiadlovský, PhD.**, a to v druhom funkčnom období, ktoré sa začalo 22. augusta 2025.

Vo funkciách viceprezidentov budú pokračovať **Dr. h. c. prof. Ing. Rudolf Kropil, PhD.**, rektor Technickej univerzity vo Zvolene (od 22. augusta 2025), a **Dr. h. c. prof. MUDr. Peter Šimko, CSc.**, rektor Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave (od 20. júna 2025).

Zvolení boli dvaja noví viceprezidenti – rektor Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**,

so začiatkom funkčného obdobia od 14. mája 2025, a rektor Vysokej školy ekonómie a manažmentu v Bratislave **Dr. h. c. doc. Ing. Ľuboš Cibák, PhD., MBA** (od 25. júna 2025).

V prezídiu SRK tak budú mať naďalej svojich zástupcov verejné, štátne a súkromné vysoké školy. Nové prezídium SRK plánuje zamerať svoju činnosť na kvalitatívny roz-

voj slovenského vysokého školstva v rámci európskeho vysokoškolského priestoru.

Rektorovi UPJŠ srdečne blahozeláme a prajeme veľa úspechov a podnetných nápadov pri výkone zodpovednej funkcie.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: **Alexandra Pančíková, ISRK**

REKTOR ODOVZDAL MENOVACÍ DEKRÉT „PROFESOR EMERITUS“ PROF. KLUČKOVI

Na základe návrhu dekana Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach **prof. JUDr. Miroslava Štrkolca, PhD.**, a po schválení vo Vedeckej rade UPJŠ v Košiciach, rektor UPJŠ **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, udelil 7. marca 2025 čestný titul „profesor emeritus“ **prof. JUDr. Jánovi Klučkovi, CSc.**, z Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach za významné prínosy v oblasti vedy a vzdelávania.

Rektor D. Pella odovzdal menovací dekrét prof. Klučkovi počas zasadnutia Vedeckej rady UPJŠ, ktoré sa konalo 23. mája 2025 v Historickej aule Rektorátu UPJŠ.

Prof. JUDr. Ján Klučka, CSc., je emeritný profesor na Ústave medzinárodného práva a európskeho práva Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach a člen slovenskej národnej skupiny na Stálom rozhodcovskom súde v Haagu, bývalý sudca Súdneho dvora Európskych spoločností v Luxemburgu (2004 – 2009), bývalý sudca Ústavného súdu SR (1993 – 2004) a bývalý člen Benátskej komisie pre demokraciu prostredníctvom práva (1994 – 2004).

Pánovi prof. Klučkovi prajeme pevné zdravie a mnoho ďalších úspechov.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: **Monika Tkáčová**

UPJŠ SA PREDSTAVILA NA NAFSA 2025 ANNUAL CONFERENCE & EXPO

Rektor Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach prof. MUDr. Daniel Pella, PhD., prorektorka pre medzinárodné vzťahy Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD., a odborný asistent z Katedry anglistiky a amerikanistiky Filozofickej fakulty UPJŠ Mgr. Július Rozenfeld, PhD., reprezentovali našu alma mater na Medzinárodnom veľtrhu NAFSA 2025 Annual Conference & Expo v kalifornskom San Diego.

Počas konferencie, ktorá sa konala od 27. do 30. mája 2025, predstavitelia UPJŠ absolvovali vyše 30 bilaterálnych stretnutí s reprezentantmi univerzít z USA, Peru, Kostariky, Hongkongu, Indie, Maroka, Škótska, Írska a Rumunska.

Na Medzinárodnom veľtrhu NAFSA 2025 Annual Conference & Expo sa zúčastnilo približne 20-tisíc zástupcov vysokých škôl, vládnych agentúr a neziskových organizácií z viac ako sto krajín sveta. Účastníci mali jedinečnú príležitosť nadviazať nové medzinárodné partnerstvá, získať aktuálne informácie o trendoch a inováciách v oblasti medzinárodného vzdelávania, rozšíriť profesijné kontakty a vymieňať si skúsenosti s odborníkmi z celého sveta.

UPJŠ bola súčasťou delegácie 17 slovenských vysokých škôl, ktorú viedli minister školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR **Tomáš Drucker** a štátny tajomník pre vysoké školstvo a akademický výskum **Róbert Zsembera**.

„Práve na tomto veľtrhu vysokých škôl sa nadväzujú tie najdôležitejšie a najväčšie partnerstvá. Aj minulý rok priniesol ovocie – mnohé školy vytvorili vzájomné stáže či výskumné programy. Ale hlavne – darí sa nám zvyšovať povedomie o našich vysokých školách a začíname byť viac rešpektovaní,“ uviedol minister T. Drucker.

Zastúpenie slovenských univerzít na veľtrhu organizovalo Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR. Financované bolo v rámci výzvy z Plánu obnovy a odolnosti SR Podpora projektov propagácie vysokých škôl v zahraničí, a to s cieľom:

- zviditeľniť Slovensko v oblasti vysokoškolského vzdelávania a posilniť medzinárodné väzby a akademické spolupráce,
- zapojiť slovenské inštitúcie do globálneho akademického diania, posilniť ich internacionalizáciu a zvýšiť konkurencieschopnosť,
- zaujať a udržať talentovaných študentov v SR.

„Účast zástupcov UPJŠ na NAFSA 2025 umožnila pokračovanie v akademickom dialógu s partnermi z predošlých medzinárodných veľtrhov – APAIE 2024, NAFSA 2024, EAIE 2024 a APAIE 2025. Výsledkom je, okrem iného, podpísanie memoranda o spolupráci s Univerzitou Manav Rachna v Indii a univerzitou Lingnan v Hongkongu, ktoré – v oboch prípadoch – zastrešujú spoluprácu v biomedicínskom výskume, medicíne, pedagogike a kultúrnych štúdiách, ale aj rozšírenie doterajšej spolupráce s Univerzitou West v Temešvári a Technickou univerzitou v Temešvári v rámci programu Erasmus+,“ uviedla prorektorka prof. S. Tomaščíková.

Doplnila, že okrem nadviazania nových kontaktov s Univerzitou Roehampton v Spojenom kráľovstve, Univerzitou v Corku v Írsku a Centrom pre interkultúrne vzdelávanie v Maroku boli identifikované konkrétne odbory pre vedeckovýskumnú spoluprácu s americkými univerzitami – Boise State University, University of Maryland a Ball State University.

„Navštívili sme kampus University of California v Irvine, kde nás inšpirovala činnosť Inštitútu kontinuálneho vzdelávania. V sprievode absolventa UPJŠ profesora Martina Marsala sa rektor profesor Daniel Pella stretol s výskumníkmi Katedry anestéziológie Lekárskej fakulty University of California v San Diego a prezrel si prestížne biomedicínske laboratóriá SCRIPPS v San Diego,“ dodala prorektorka.

Mgr. Ingrida Štefancová
Rektorát UPJŠ
v Košiciach

HOSTILI SME ZASADNUTIE KLUBU KVESTOROV VEREJNÝCH A ŠTÁTNYCH VYSOKÝCH ŠKÔL

Na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach sa konalo zasadnutie Klubu kvestorov verejných a štátnych vysokých škôl Slovenskej republiky. Rokovanie bolo slávnostne otvorené vo štvrtok 19. júna 2025 vo Veľkej zasadačke Rektorátu UPJŠ za prítomnosti rektora prof. MUDr. Daniela Pellu, PhD., ktorý účastníkov srdečne privítal na pôde univerzity.

O úspešný priebeh a organizačné zabezpečenie podujatia sa postarala kancelária kvestora UPJŠ v Košiciach pod vedením kvestora **Ing. Ivana Pezlara, DBA, MBA**.

V oficiálnej časti dvojdnového pracovného programu prebehla odborná diskusia zameraná na aktuálne otázky týkajúce sa financovania vysokého školstva. Prítomní diskutovali napríklad o elektronizácii obehu dokladov, vyplácaní mimoriadnych odmien vo výške 800 € pre zamestnancov školstva, problematike limitov verejných výdavkov, možnostiach čerpania zdrojov a správe zostatkov.

Súčasťou programu úvodného dňa

pracovného stretnutia bola aj prehliadka historického centra mesta Košice.

Následne sa klub kvestorov presunul do areálu Botanickej záhrady UPJŠ v Košiciach, kde si kvestorky a kvestori mohli vychutnať nielen pestrofarebnú krásu roz-

kvitnutých rastlín, ale aj jedinečnú výstavu motýľov z exotických trópov.

RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.

Foto: **Monika Tkáčová**
Rektorát UPJŠ v Košiciach

XI. ROČNÍK JARNEJ ŠKOLY DOKTORANDOV

Posledný májový týždeň patril XI. ročníku Jarnej školy doktorandov UPJŠ. Vedenie univerzity, vybraní pedagógovia, vedci a výskumníci sa stretli s doktorandmi v Kongresovom centre SAV Academia v Starej Lesnej.

Podujatie oficiálne otvorila prorektorka pre akademické kvalifikácie a doktorandské štúdium **prof. MUDr. Monika Halánová, PhD.**, ktorá doktorandom popriala úspešné vystúpenia, podnetné diskusie a príjemne strávený čas:

„Som presvedčená, že aj tento ročník bude plný inšpirácie, obohatí vás nielen po odbornej, ale aj ľudskej stránke a stane sa impulzom na nové nápady a spolupráce.“

V rámci odborného programu odznelo šesť plenárnych prednášok významných odborníkov z UPJŠ – prorektora **Dr. h. c. prof. MUDr. Pavla Jarčušku, PhD.**, na tému HIV a iných infekčných ochorení, prodekan LF UPJŠ **doc. MUDr. Silvie Timkovej, PhD.**, na tému nedymových tabakových výrobkov a ich vplyvu na zdravie ústnej dutiny. Prorektorka **prof. RNDr. Renáta Oriňaková, DrSc.**, priblížila prítomným alternatívne spôsoby uchovávania elektrickej energie, prodekan FF UPJŠ **doc. PhDr. Beáta Ráczová, PhD.**, prednášala o duševnom zdraví, prorektorka **doc. Ing. Silvia Ručinská, PhD.**, univerzitná profesorka, priblížila proces internacionalizácie na našej univerzite a možnosti mobilit. **Mgr. Martin Škára, PhD.**, z FF UPJŠ prednášal o možných svetoch a možných súcnach s cieľom priblížiť Leibnizove filozofické koncepcie.

Pre doktorandov boli pripravené aj dva workshopy so zameraním na čoraz aktuálnejšie témy a praktické poznatky z oblasti bezpečnosti a poskytovania prvej pomoci.

Výsledky svojej doterajšej vedeckovýskumnej práce prezentovalo 51 doktorandov dennej formy štúdia, z to-

ho 26 doktorandov v sekcii lekárskych a prírodných vied a 25 doktorandov v sekcii spoločenskovedných a humanitných vied.

Na tomto ročníku jarnej školy sa zúčastnili aj zahraniční doktorandi, čo posilnilo medzinárodný kontext podujatia. Všetci zúčastnení doktorandi preukázali schopnosť jasne formulovať výsledky svojej práce.

„Jarňá škola doktorandov sa počas svojho doterajšieho pôsobenia stala neodmysliteľnou súčasťou akademického života našej univerzity. Vznikla s cieľom vytvoriť priestor na vzájomné stretnutie, výmenu skúseností a prezentáciu výskumných výsledkov naprieč odbormi. Naši doktorandi sú neoddeliteľnou súčasťou vedeckých tímov univerzity, podieľajú sa na objavovaní nových poznatkov, posúvajú hranice poznania a zároveň sa učia od svojich škôliteľov a kolegov,“ uviedla prorektorka M. Halánová, ktorá je zároveň editorkou zborníka vedeckých príspevkov, ktorý je publikačným výstupom z **Jarnej školy doktorandov 2025**.

„Networking“ mladých výskumníkov v mnohých prípadoch pomohol formovať kontakty, ktoré viedli k vytvoreniu užšej spolupráce v interdisciplinárnych vedeckých tímoch. Okrem prezentácií si prítomní zmierali svoje sily aj v kvíze, v ktorom odpovedali na 40 otázok z rôznych oblastí.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.
Rectorat UPJŠ v Košiciach

UPJŠ UZAVRELA MEMORANDUM...

... s Vysokou školou chemicko-technologickou v Prahe

Prorektorka pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.**, a prorektorka pre vedu, výskum a agendu projektov **prof. RNDr. Renáta Oriňaková, DrSc.**, privítali 14. mája 2025 na pôde UPJŠ **prof. Dr. Ing. Karla Bouzka** z Vysokej školy chemicko-technologickej v Prahe (VŠCHT) a **RNDr. Magdalénu Strečkovú, PhD.**, z Ústavu materiálového výskumu SAV v Košiciach.

Po spoločnom rokovaní pokračoval program podpísom memoranda o porozumení v salóniku *Šafárik*. Za UPJŠ memorandum podpísala prorektorka pre akademické kvalifikácie a doktorandské štúdium **prof. MVDr. Monika Halánová, PhD.**, a za VŠCHT memorandum podpísal prof. Karel Bouzek, ktorý pôsobí na Fakulte chemickej technológie VŠCHT ako prodekan pre styk s priemyslom a zahraničné styky a zároveň je vedúcim ústavu anorganickej technológie.

Podpisom memoranda o porozumení medzi UPJŠ a VŠCHT sa posilnila medzinárodná spolupráca v oblasti vzdelávania, vedy a výskumu. Cieľom memoranda je nadviazať dlhodobé partnerstvo na podporu vzájomne prospešného vzťahu a vedeckej spolupráce s výskumnými organizáciami zapojenými do projektu *The Energy Conversion and Storage (ECO&Stor)*, ktorý je zameraný na kľúčové problémy súvisiace s výrobou, konverziou, skladovaním a integráciou obnoviteľnej energie do distribučnej siete.

... s European XFEL

Rektor UPJŠ **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, a dekan Prírodovedeckej fakulty UPJŠ **doc. RNDr. Roman Soták, PhD.**, podpísali 28. augusta 2025 rámcovú zmluvu o spolupráci s *The European X-ray Free-Electron Laser Facility (XFEL)* v Hamburgu. Za *European XFEL* zmluvu podpísali predseda predstavenstva **prof. Dr. Thomas Feuerer** a vedecký riaditeľ **prof. Dr. Serguei Molodtsov**. Tento významný krok nielen rozšíril medzinárodné kontakty univerzity, ale aj otvoril dvere mnohým výskumným skupinám na UPJŠ k realizácii špičkového vedeckého výskumu.

Rámcová zmluva zaradila UPJŠ medzi elitné európske univerzity, s ktorými *European XFEL* spolupracuje a plánuje rozvíjať kooperáciu vo forme doktorandského štúdia a výmenných pobytov pre vedeckých pracovníkov vďaka spoločným vedeckým projektom.

Uzatvorená zmluva je tiež výsledkom

aktivít **Národného kontaktného bodu XFEL** zriadeného v tomto roku na **Prírodovedeckej fakulte UPJŠ**. Uzatvorenie ďalších dodatkov v rámci zmluvy poskytne priestor na podporu mobilit študentov, vďaka ktorým by sa mohli oboznámiť

s možnosťami výskumu v laboratóriách tejto unikátnej vedeckej infraštruktúry.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.
Rektorát UPJŠ v Košiciach
Foto: **Monika Tkáčová**

V priestoroch Botanickej záhrady Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach sa v piatok 13. júna 2025 uskutočnil už 18. ročník tradičného Juniálesu pre zamestnancov univerzity. Podujatie v duchu aktívneho oddychu, zábavy a priateľskej atmosféry sa konalo od 11. hodiny do neskorého popoludnia.

Slávnostne ho otvoril svojím príhovorom rektor UPJŠ **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, ktorý označil *Juniáles* za pomyselné víťanie prichádzajúceho leta a zaprial všetkým prítomným skvelé výkony pri športových disciplínach a vydarený deň.

Riaditeľ Botanickej záhrady UPJŠ **prof. RNDr. Pavol Mártonfi, PhD.**, vo svojom príhovore informoval návštevníkov o bohatej histórii najväčšej botanickej záhrady na Slovensku a vedúca úseku marketingu a mediálnej komunikácie Rektorátu UPJŠ **RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.**, poskytla prítomným bližšie informácie o programe podujatia.

V rámci programu sa zamestnanci univerzity zapojili do športových aktivít, ktoré pre nich pripravil Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ. Súťaže zahŕňali netradičné disciplíny s originálnymi názvami ako „Rýchlo a zbesilo“, „Kuracia rybačka“, „Hulkov stisk“, „36. komnata Shaolinu“, „Lov na botanické kačice“, „Stratení vo vesmíre“ a „Indiánsky biatlon“, pri ktorých nešlo iba o športové výkony, ale aj zábavu.

Najúspešnejšie športovkyne a športovci boli po skončení súťaží ocenení medailami, ktoré im odovzdali prorektorky **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.**, a **JUDr. Ľudmila Elbert, PhD., univerzitná docentka**. Viacerí účastníci športových súťaží sa navyše mohli

tešiť z atraktívnych tombolových cien pripravených výlučne pre zamestnancov, ktorí sa zapojili aspoň do 5 zo 7 športových disciplín. Pre aktívnych športovcov bolo určených päť vecných cien a následne bola žrebovaná tombola pre všetkých účastníkov *Juniádesu*. Zaujímavé výhry odovzdali víťazom pani prorektorky.

Zdravie a vitalitu účastníkov podujatia nepreverili iba športové aktivity, ale aj lekári z Univerzitnej nemocnice L. Pasteura Košice, ktorí ponúkli zamestnancom UPJŠ možnosť absolvovať rôzne preventívne vyšetrenia, napr. meranie krvného tlaku, hladiny glukózy v krvi, percent telesného tuku, výpočet BMI či vyšetrenia znamienok pomocou dermatoskopu, zistenie sily úchopu dynamometrom alebo diagnostiku správneho držania tela a chodidiel plantoskopom – prístrojom na zistenie plochonožia. Výsledky preventívnych vyšetrení boli veľmi osožné: pri kontrole znamienok bolo odhalených až 14 dysplastických zmien a dokonca aj podozrenie na malíg-

ny melanóm s odporúčaním na odstránenie rizikových znamienok.

Chýbať nemohlo ani občerstvenie v podobe chutného guláša, ktorý pre návštevníkov pripravili pracovníčky Študentských domovov a jedální UPJŠ. Osvieženie poskytlo chladené pivo a kofola grátis pre všetkých účastníkov. Príjemnú atmosféru dotváral hudobný sprievod a hovorené slovo členov Študentského rozhlasu Košice – *ŠtuRKO*.

Podakovanie patrí všetkým, ktorí sa podieľali na organizácii podujatia, ale aj zamestnancom, ktorí prispeli k jeho zdarnému priebehu a príjemnej atmosfére. Tešíme sa na ďalší ročník obľúbenej akcie spojenej s relaxom v príjemnom prostredí Botanickej záhrady UPJŠ.

Mgr. Ingrida Štefancová

Foto: **Monika Tkáčová**

Rektorát UPJŠ v Košiciach

DEŇ DETÍ SME OSLÁVILI DIVADELNÝM PREDSTAVENÍM

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach pripravila 9. júna 2025 pre deti svojich zamestnancov neobvyčajný zážitok – deň detí plný hudby, smiechu a zábavy. Naši najmenší „upéjéeškári“ – spolu s rodičmi či starými rodičmi – zavítali na Malú scénu Národného divadla Košice, kde sa ocitli v magickom svete spevu a chytľavých melódií.

V úvode predstavenia privítali divákov z UPJŠ prorektorka pre pregraduálne a celoživotné vzdelávanie **JUDr. Ľudmila Elbert, PhD., univerzitná docentka**, a vedúca úseku marketingu a mediálnej komunikácie Rektorátu UPJŠ **RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.**, ktoré zapriali všetkým prítomným výnimočný kultúrny zážitok a nádherný deň. A takým aj bol.

Orchestríček vtiahol publikum do príbehu bratov Toma a Ela, ktorí spoločne s deťmi objavovali čaro hudobných nástrojov a operného spevu. Interaktívne predstavenie prepájalo hudbu, pohyb, emócie a zábavu,

príčom deti zohrali dôležitú rolu – pomáhali znova oživiť zničenú knihu o hudobných nástrojoch.

Spolu s členmi orchestra a dvojicou veselých zabávačov túto výzvu hravo zvládli. Viaceré deti s potešením prijali výzvu vystúpiť na javisku a imitovať hru na niektorom hudobnom nástroji, za čo získali sladkú odmenu.

Súčasťou dynamického predstavenia

bola aj spolupráca malých a veľkých divákov, ktorí taktiež so zápalom imitovali členov orchestra a dokonca sa pokúsili asistovať pri spievaní árie s opernou divou.

Ďakujeme protagonistom Národného divadla Košice za výnimočný kultúrny zážitok, ktorý dlho ostane v pamäti malých aj veľkých. Pripomienkou na príjemne strávené popoludnie bude aj hromadná fotografia detí s hercami a hudobníkmi na javisku po skončení predstavenia či následné individuálne fotografovanie.

Poďakovanie patrí aj pracovisku Študentských domovov a jedálni UPJŠ, ktoré pre deti pripravilo balíčky plné dobrôt a vyčarilo im tak úsmev na tvári.

UPJŠ umožnila prežiť tieto výnimočné chvíle aj deťom bez domova, o ktoré sa stará Oáza – nádej pre nový život, n. o., v Bernátovciach. Univerzita s týmto združením spolupracuje od vlaňajšieho roka a rôznymi spôsobmi pomáha ľuďom v núdzi.

Mgr. Ingrida Štefancová

Foto: **Monika Tkáčová**

Rektorát UPJŠ v Košiciach

DO PRÁCE CESTUJEME EKOLOGICKY

A ktívna účasť v celoslovenskej kampani „Do práce na bicykli“ sa stala na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach už tradíciou. Výnimkou nebol ani tento rok a naši zamestnanci podporili rozvoj udržateľnej dopravy na Slovensku. Tímy, ktoré sa zapojili do 12. ročníka súťaže, dosiahli obdivuhodné výsledky.

Hlavným vyhlasovateľom je národný cyklokoordinátor Peter Klučka a Ministerstvo dopravy SR. Organizáciu a odbornú garanciu zabezpečuje Občianska cykloiniciatíva Banská Bystrica. V tomto roku sa do kampane na podporu udržateľných druhov

dopravy zapojilo takmer 15-tisíc súťažiacich, ktorí vytvorili viac ako 4 300 tímov. Vďaka ich snahe sme na Slovensku za mesiac jún **ušetrili takmer 670-tisíc kg CO₂**.

Na bicykloch Slováci odjazdili **1 920 353 km** (v 11. ročníku to bolo 1 716 572 km), verejnou dopravou precestovali celkovo **948 397 km** (rok predtým 638 332 km) a pešo prešli až **108 182 km** (v roku 2024 to bolo 88 611 km).

Z UPJŠ sa do výzvy Do práce na bicykli 2025 zapojilo 20 tímov a 67 jednotlivcov. Spolu zamestnanci UPJŠ najazdili alternatívnou dopravou takmer **9-tisíc kilometrov** (2 033 absolvovaných jžd) a za mesiac jún ušetrili približne **1 907 kg CO₂** – v roku 2024 to bolo takmer 4-tisíc km a 900 kg ušetreného CO₂.

Do práce a z práce na bicykli cestovali zamestnanci dvanástich slovenských univerzít, spomedzi ktorých **UPJŠ získala 2. miesto vo všetkých troch kategóriách.** Záverečné vyhodnotenie súťaže a odovzdanie diplomov našim zamestnancom sa konalo 23. júla 2025 v priestoroch Rektorátu UPJŠ. Kvestor UPJŠ **Ing. Ivan Pezlar, DBA, MBA,** ocenil iniciatívu zamestnancov a odovzdal im ceny.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.
Rektorát UPJŠ v Košiciach
Foto: **Monika Tkáčová**

Spôsob dopravy	Poradie UPJŠ v súťaži	Počet jžd	Najazdených km	Ušetrené CO ₂ v kg
Bicykel 	56.	681	2733,25	683,37
Chôdza 	13.	885	1680,22	455,32
Verejná doprava 	19.	467	4547,98	768,63

PRIJALI SME NAJMLADŠÍCH ŠTUDENTOV

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach pripravila 15. ročník denného detského tábora **Univerzita bez hraníc**, ktorý sa konal od 7. do 11. júla 2025 na všetkých piatich fakultách – lekárskej, prírodovedeckej, právnickej, filozofickej a fakulte verejnej správy. Program pripravili aj štyri pracoviská UPJŠ – Univerzitné poradenské centrum, Botanická záhrada, Ústav telesnej výchovy a športu a Univerzitná knižnica UPJŠ. Počas celého pracovného týždňa si štúdium na vysokej škole vyskúšalo 52 detí vo veku 11 a 12 rokov.

Cieľom **Univerzity bez hraníc** (UBH) je hravou formou vzdelávať a podporiť v deťoch nadšenie pre vedu. Zároveň majú účastníci denného tábora možnosť využiť obdobie letných prázdnin zmysluplne a naučiť sa niečo nové, čo môžu využiť po návrate do školských lavíc.

Zážitkovo-náučný program pre nich pripravili pedagógovia, odborní zamestnanci a doktorandi univerzity.

Všetky deti by mali mať rovnaké právo na kvalitné štúdium bez ohľadu na ich životnú situáciu, rodinné zázemie či finančné možnosti, preto v každom ročníku UBH umožňujeme bezplatnú účasť deťom z rôznych neziskových organizácií či centier pre deti a rodiny v núdzi. Tento rok sme prijali štyri deti zo zariadenia *Oáza – Nádej pre nový život* v Bernátovciach.

„Investícia do vedomostí a osobného rozvoja detí je vždy užitočná. Som preto veľmi rád, že každoročne počas letných prázdnin navštevujú univerzitu naši najmladší študenti. Tento ročník nebol výnimkou a účastníci tábora si od nás odniesli nielen nové poznatky a vedomosti, ale aj spomienky na príjemne strávené chvíle a nové priateľstvá. Verím, že sa niektoré z nich v budúcnosti stanú našimi riadnymi študentmi a zažijú jeden z najkrajších momentov mladosti spojený so slávnostnou promóciou po úspešnom absolvovaní štúdia na UPJŠ,“ uviedol rektor UPJŠ **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**

Univerzitné poradenské centrum UPJŠ (UNIPOC) pripravilo workshop

zameraný na správne metódy učenia sa.

„Žiaci si vyskúšali praktické techniky na zlepšenie pamäti, sústredenia a plánovania učenia sa. Cieľom bolo vzbudiť záujem o učenie sa ako o tvorivý a zvládnuteľný proces,“ priblížila **Mgr. Lenka Hudáková, PhD.**, z UNIPOC.

Účastníci detskej univerzity navštívili krásny a rozľahlý areál **Botanickej záhrady UPJŠ**, kde spoznali rôzne druhy rastlín a posilnili si vzťah k prírode aj environmentálne povedomie.

Program **Fakulty verejnej správy UPJŠ** prebiehal netradične mimo priestorov univerzity – v Historickej radnici mesta Košice. Po jej prehliadke deti pokračovali aktivitami v duchu kréda

Zvoľme si svoju budúcnosť, ktoré boli zamerané na simulované voľby do orgánov obcí, miest a samosprávnych krajov.

Na **Lekárskej fakulte UPJŠ** sa naučili, ako vyzerá DNA, pomocou okuliarov virtuálnej reality sa preniesli dovnútra ľudského tela, na realistických figurínach si vyskúšali základy prvej pomoci. Zubári malým študentom pútavou formou predstavili, čo všetko sa deje v ambulancii zubného lekára. Pomocou jednoduchých cvičení sa naučili, ako predchádzať bolestiam chrbta už od útleho veku. Pod vedením skúsených sestier a ošetrovateľov sa naučili rozoznať príznaky najčastejších zdravotných komplikácií a zistili, prečo je obezita závažné ochorenie.

Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ zabezpečil program zameraný na pohyb, tímovú spoluprácu a športové výzvy, ktoré boli tematicky ladené do prostredia divokého západu.

Právnická fakulta UPJŠ predstavila deťom priebeh súdneho konania v podobe simulovaného súdneho sporu, ktorý bol inšpirovaný klasickou rozprávkou *O Červenej čiapočke*.

„Účastníkov sme aktívne zapojili do priebehu pojednávania. Zároveň sme návštevníkom súťažnou formou predstavili výhody a význam členstva Slovenska v Európskej únii s dôrazom na benefity, ktoré im EÚ prináša do ich každodenných životov a ktoré môžu mať význam pre ich blízku budúcnosť,“ uviedla prodekanka pre vzdelávanie PrF UPJŠ **doc. JUDr. Simona Ferenčíková, PhD.**

V priestoroch **Univerzitnej knižnice UPJŠ** sa deti zahrali na bystrých vyšetrovateľov, čím si preverili logické myslenie a dedukčné schopnosti.

Na **Prírodovedeckej fakulte UPJŠ** sa táborníci oboznámili so svetlom ako fyzikálnym javom, mali možnosť naživo vidieť a dokonca aj chytiť do vlastných rúk vybrané živočíchy, vyskúšali

si niekoľko chemických pokusov a zmapovali stromy v okolí univerzity.

Vedúci aktivít z **Katedry filozofie Filozofickej fakulty UPJŠ** následne deťom vysvetlili problematiku etickej dilemy a rozoznávania dobrého a zlého. **Katedra psychológie FF UPJŠ** pripravila aktivity zamerané na sebaopoznávanie a objavovanie svojich silných stránok.

Univerzitu bez hraníc sme ukončili v piatok popoludní **slávnostnou promóciou malých absolventov**, ktorým vedenie univerzity odovzdalo diplomy v prítomnosti rodičov a príbuzných.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: **Christofer Horňák, Oliver Skála**

UPJŠ ZÍSKALA DVE CENY NA SISA 2025

Košický samosprávny kraj a Inovačné centrum Košického kraja hostili celoslovenskú súťaž Slovakia Innovation and Startup Awards (SISA) 2025 – prestížne podujatie, ktoré oceňuje najlepšie startupy, vedcov a inovátorov na Slovensku.

Na slávnostnom galavečere, ktorý sa konal 15. mája 2025 v košickej Kunsthalle, boli ocenení najlepší z nominovaných osobností a kolektívov. Zastúpenie mala aj Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

Na základe nominácií odbornej verejnosti, špecializovaných orgánov a širšej verejnosti odborná komisia vybrala laureátky a laureátov ocenenia SISA 2025.

Cenu v kategórii SISA vedecká osobnosť UPJŠ získala **Mgr. Lucia Bakošová, PhD.**, z Ústavu medzinárodného a európskeho práva Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach.

Cena v kategórii Early Stage Startup Slovenska bola udelená projektu *OWASmooth: Optimisation With Advanced Smoothing* – tento inovatívny startupový projekt študentov Prírodovedeckej fakulty UPJŠ bol vytvorený na „vyhladzovanie numerických dát“. Ocenenie prevzal doktorand **RNDr. Miroslav Hennel** z Ústavu fyzikálnych vied PF UPJŠ.

Podujatie bolo organizované pod záštitou Slovenskej akadémie vied, úradu podpredsedu vlády SR Petra Kmeca, Združenia regiónov SK8 a Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR.

Ďakujeme našim kolegom, že pomáhajú rozvíjať potenciál východného Slovenska, Košického kraja, mesta Košice a našej univerzity.

Srdečne im blahoželáme a prajeme veľa ďalších úspechov.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: KSK

HORNÁD ZVÍTAZIL NA AKADEMICKEJ NITRE

Folklorný súbor Hornád sa začiatkom júla zúčastnil na 47. ročníku medzinárodného festivalu folklórnych súborov Akademická Nitra 2025, na ktorom reprezentoval Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

Na prestížnej prehliadke slovenských a zahraničných vysokoškolských súborov získal v silnej konkurencii titul **laureát**. Tento rok sa okrem piatich zahraničných súborov z Havaja, Indie, Bulharska, Poľska a Srbska zúčastnilo aj šesť slovenských súborov reprezentujúcich rôzne univerzity

– FS Zobor z Nitry, UFS Mladosť z Banskej Bystrice, FS Trnafčan z Trnavy, FS Poľana zo Zvolena a FS Ekonóm z Bratislavy.

FS Hornád vystupuje pod záštitou UPJŠ od roku 2011. Z jedenástich účastí na festivale získal titul laureát už siedmykrát.

„Sme veľmi radi, že môžeme reprezentovať našu univerzitu na akademických súťažiach, na ktorých sa pravidelne zúčastňujeme. Každé ocenenie je pre nás veľkou ctou a zadostučinením za tvrdú prácu, ktorú odvádzame v tanečnej sále, ale aj záväzkom do ďalších rokov. Tešíme sa, čo prinesú, lebo nás baví byť kreatívni prostredníctvom

tradičnej ľudovej kultúry,“ uviedla vedúca a predsedníčka OZ FS Hornád **Bc. Alexandra Ťasková**.

Mgr. Laura Holánová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: Akademická Nitra 2025, FS Hornád

EURAXESS WELCOME OFFICE ZORGANIZOVAL VÝLET DO TATIER

Medzinárodní výskumníci a doktorandi z Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach sa 22. júna 2025 stretli na jednodňovom výlete na Štrbskom plese, ktorý zorganizoval Euraxess Welcome Office UPJŠ.

Podujatie sa konalo v rámci projektu *Integrácia a interkulturalita na UPJŠ*, ktorého cieľom je podporiť zapojenie zahraničných výskumníkov do akademického života univerzity a posilniť ich pocit spolupatričnosti.

Príjemné letné počasie vytvorilo ideálne podmienky na spoznávanie krás Vysokých Tatier. Účastníci si užili čerstvý horský vzduch, panoramatické výhľady a neformálne

rozhovory v priateľskej atmosfére. Výlet sa stal nielen príležitosťou na oddych, ale aj na budovanie nových kontaktov, výmenu kultúrnych skúseností a prehľbovanie vzťahov medzi členmi akademickej obce.

Organizátori vyjadrili vďačnosť všetkým, ktorí sa na podujatí zúčastnili a prispeli k jeho úspechu. Už teraz sa tešia na ďalšie spoločné aktivity, ktoré budú pokračovať v podpore interkulturality a integrácie na UPJŠ.

PhDr. Zuzana Szattlerová
Mgr. Filip Šimko, PhD.
Rektorát UPJŠ v Košiciach

PRIVÍTALI SME ÚČASTNÍKOV STAFF WEEK Z UKRAJINY A ŠPANIELSKA

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach hostila od 16. do 20. júna 2025 medzinárodný Staff Week s účasťou kolegov z partnerských univerzít z Ukrajiny a Španielska. Medzi zúčastnené inštitúcie patrili Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv National University of Radio Electronics a University of Zaragoza.

Týždeň sa začal oficiálnym privítaním a predstavením UPJŠ, počas ktorého zástupcovia jednotlivých fakúlt prezentovali svoju vedeckovo-skupnú činnosť a študijné programy. Následne mali zahraniční účastníci možnosť predstaviť svoje domovské inštitúcie. Navštívili rôzne pracoviská UPJŠ podľa svojho výberu, čím sa vytvoril priestor na výmenu skúseností a posilnenie medzinárodných väzieb.

Súčasťou programu bola prehliadka univerzitných pracovísk aj návšteva Botanickkej záhrady UPJŠ. V rámci kultúrneho programu sme účastníkov zaviedli do regiónu Spiš, kde navštívili historické mesto Levoča a Spišskú Kapitulú. Návštevníkom našej univerzity sme predstavili aj tokajskú vinohradnícku oblasť, kde navštívili kaštieľ Františka II. Rákociho v Borši a pozreli si rozsiahle vinice a pivnice vo vinárstve Zlatá putňa.

Ďakujeme partnerským univerzitám za ich účasť a všetkým fakultám a pracoviskám UPJŠ za aktívne zapojenie sa do tejto obohacujúcej medzinárodnej výmeny.

Mgr. Jakub Paľovčík
Rекtorát UPJŠ v Košiciach

MINISTER ZDRAVOTNÍCTVA KAMIL ŠAŠKO NAVŠTÍVIL LEKÁRSKU FAKULTU UPJŠ

Vo štvrtok 24. apríla 2025 zavítal na pôdu Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach minister zdravotníctva SR Kamil Šaško, MSc., spolu so svojím poradcom Gabrielom Galgócim a generálnym riaditeľom kancelárie ministra Martinom Kohútikom.

Ministerskú delegáciu ako prvé privítalo vedenie Univerzity Pavla Jozefa Šafárika a Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach v rámci oficiálneho prijatia, ktoré otvorilo program návštevy. Súčasťou programu bola aj diskusia so študentmi na tému budúcnosť

zdravotníctva na Slovensku. Diskusia priniesla množstvo otvorených otázok a konštruktívnych návrhov. Študenti sa aktívne zapájali do debaty a poukázali na viaceré praktické aspekty, ktoré vnímajú ako dôležité pre ich budúcnosť v zdravotníckej sfére. Hovorilo sa napríklad o dostupnosti a kvalite študentského ubytovania, technikom a personálnom stave nemocničných zariadení či o možnostiach uplatnenia mladých lekárov po ukončení štúdia.

Stretnutie potvrdilo dôležitosť priameho dialógu medzi študentmi medicíny a predstaviteľmi rezortu zdravotníctva. Zároveň

vytvorilo priestor na vzájomné porozumenie a hľadanie spoločných riešení pre lepšiu budúcnosť slovenského zdravotníctva.

Ďakujeme pánovi ministrovi a celej delegácii za ich záujem o vzdelávanie a pohľad mladých ľudí na smerovanie slovenského zdravotníctva. Veríme, že takéto stretnutia môžu prispieť k lepšiemu porozumeniu a pozitívnym zmenám v systéme.

Mgr. art. Roman Martinský
Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach
Foto: Žofia Hnátová

USPELI SME S PROJEKTOM V RÁMCI VÝZVY „SIMULAČNÉ CENTRÁ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH“

Názov projektu: „CSVM UPJŠ LF – Budovanie a rozvoj odborných zručností a kompetencií študentov lekárskeho a zdravotníckeho zariadenia pomocou medicínskych simulačných nástrojov v Centre simulačnej a virtuálnej medicíny UPJŠ LF“. Projekt bude realizovaný v období piatich rokov – od 1. januára 2025 do 31. decembra 2029.

Cieľom projektu je zvýšiť kvalitu vzdelávania v lekárskeho a zdravotníckeho študijných programoch prostredníctvom podpory rozvoja praktických zručností, kľúčových pre poskytovanie kvalitnej odbornej zdravotnej starostlivosti. Projekt reaguje na aktuálne potreby zdravotníctva a spoločnosti tým, že zavádza moderné vzdelávacie postupy a technológie s dôrazom na praktickú výučbu a rozvoj kompetencií budúcich zdravotníckych profesionálov.

Miestom realizácie je **Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach**. Hlavnou aktivitou projektu je rozvoj zručností budúcich zdravotníckych pracovníkov a inovácia študijných programov, ktorá obohatí doterajšie metódy teoretickej výučby a praktického výcviku pri lôžku pacienta o nový prvok – **vzdelávanie prostredníctvom medicínskych simulácií** prebiehajúcich v bezpečnom, kontrolovanom prostredí, bez rizika pre pacienta.

Aby bola inovácia efektívna, rozšírime priestorové a technologické kapacity simulačného centra o:

- upravené existujúce priestory tak, aby vyhovovali potrebám simulačného vzdelávania,

- obstarané moderné medicínske simulačné zariadenia, umožňujúce rôzne úrovne simulácií,
- udržateľné budovanie zručností pedagogických pracovníkov v simulačnom vzdelávaní.

Inovácia študijných programov posunie vzdelávanie smerom k študentom, pričom sa zameria na ich schopnosť riešiť parciálne aj komplexné situácie spojené s manažmentom pacienta.

Praktická výučba bude tiež posilňovať:

- schopnosť rozhodovať sa a niešť zodpovednosť za svoje rozhodnutia,
- kritické myslenie pri riešení problémov,
- zručnosti tímovej spolupráce,

najmä pri simuláciách zameraných na tímovú komunikáciu a koordináciu.

Simulačné vzdelávanie integrujeme do študijných plánov vertikálne, aby si všetci študenti osvojili praktické zručnosti a teoretické poznatky prepojené s praxou. Absolventi budú lepšie pripravení na výzvy v oblasti zdravotnej starostlivosti, čo bude mať pozitívny vplyv na zdravie spoločnosti.

Projekt má významný celospoločenský dopad a podporí trvalo udržateľný rozvoj medicínskeho vzdelávania.

doc. Ing. Jaroslav Majerník, PhD.
Mgr. art. Roman Martinský
Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach

PACIENTI DOSTANÚ VĎAKA INOVATÍVNEMU VÝSKUMU RÝCHLEJŠIU A KVALITNEJŠIU LIEČBU

Zrýchliť prístup pacientov k novým liečebným metódam a posilniť účasť Slovenska v medzinárodnom výskume – to boli hlavné výzvy, o ktorých diskutovali odborníci na konferencii Medzinárodného dňa klinických skúšaní, ktorá sa konala 28. mája 2025 v Bratislave.

Medzinárodný deň klinických skúšaní 2025 spojil špičky akademického a komerčného výskumu na Slovensku. V Bratislave sa pri tejto príležitosti uskutočnila odborná konferencia, ktorú zorganizovala spoločnosť **SLOVACRIN** – koordinovaná **Lekárskou fakultou UPJŠ v Košiciach** v spolupráci s európskou výskumnou sieťou **ECRIN-ERIC** a viacerými akademickými inštitúciami. Podujatie sa stalo platformou na odborný dialóg o súčasných výzvach a budúcich príležitostiach v oblasti klinického výskumu.

Konferenciu otvoril **Ing. Ján Hrinko, PhD.**, štátny tajomník Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, ktorý

zdôraznil význam systematickej podpory výskumu pre zlepšenie kvality zdravotnej starostlivosti.

Vystúpili aj **prof. MUDr. Peter Jarčuška, PhD.**, dekan Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach, a **prof. Jacques Demotes**, generálny riaditeľ ECRIN-ERIC. Oba ja predstavili nové možnosti zapojenia Slovenska do európskych výskumných infraštruktúr a zdôraznili potrebu silnejšieho prepojenia medzi akademickým výskumom a zdravotníckou praxou.

„Klinický výskum nie je len o vývoji liekov. Je to jeden z najdôležitejších nástrojov na zabezpečenie toho, aby sa nové vedecké poznatky premietali do reálnej liečby pacientov. Na Slovensku máme kapacity aj odborníkov – teraz je čas využiť tieto predpoklady naplno,“ uviedol prof. Jarčuška.

Diskusie počas konferencie sa sústredili na odstránenie administratívnych bariér, potrebu zavedenia stabilného financovania výskumných jednotiek a vyššiu participáciu Slovenska na medzi-

narodných štúdiách. Práve tie otvárajú pacientom cestu k rýchlejšiemu prístupu k moderným liečebným metódam a zároveň zvyšujú konkurencieschopnosť slovenských výskumných tímov.

„Zazneli tu konkrétne návrhy, ako zlepšiť podmienky klinických skúšaní u nás – od technického zázemia až po legislatívne zmeny. Ukazuje sa, že spoločným menovateľom je ochota hľadať riešenia a posilniť dôveru verejnosti vo výskum ako súčasť zdravotníckeho systému,“ zhrnula **MUDr. Beáta Čečetková, PhD.**, medicínska riaditeľka spoločnosti SLOVACRIN.

Záver konferencie potvrdil rastúci význam klinického výskumu pre budúcnosť slovenského zdravotníctva.

„Slovensko má potenciál stať sa aktívnym hráčom v európskom výskumnom priestore – aby sa to stalo, štát musí zabezpečiť adekvátne podmienky, ktoré potrebujú výskumníci aj pacienti,“ uzavrela MUDr. Čečetková.

Zdroj: SLOVACRIN

60 ROKOV KATEDRY ANORGANICKEJ CHÉMIE PF UPJŠ

V roku 1965 sa začala písať história Katedry anorganickej chémie (KACH) Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach – po jej vyčlenení z Katedry chémie PF UPJŠ. Plejáda úspešných a plodných rokov priniesla rozvoj vedy a vzdelávania v oblasti anorganickej chémie v regióne východného Slovenska. Tento rok KACH oslávila 60 rokov svojej existencie.

V roku 2000 katedra prvýkrát usporiadala konferenciu v Košiciach pri príležitosti vtedy 35. výročia vzniku KACH pod názvom *35 rokov výučby a výskumu v oblasti anorganickej chémie na PF UPJŠ*. V päťročných intervaloch sa potom úspešne konali ďalšie semináre pri príležitosti jubilea katedry. V roku 2005, pri príležitosti 40. výročia založenia KACH, sa v Tatranskej Štrbe uskutočnila medzinárodná konferencia *40 rokov výučby a výskumu v oblasti anorganickej chémie na PF UPJŠ* a v roku 2010, na 45. výročie katedry, sa uskutočnil na Štrbskom plese odborný seminár s medzinárodnou účasťou *Anorganická chémia v treťom tisícročí*. V roku 2015 – pri príležitosti 50. výročia katedry – to bol opäť seminár v Košiciach s názvom *Anorganická chémia na východnom Slovensku*. V roku 2020, v ktorom sme sa tešili na 55. výročie, sa pre pandémiu plánovaná konferencia nekonala – s o to väčšou vervou sme sa tento rok pustili do organizácie osláv 60. výročia Katedry anorganickej chémie PF UPJŠ v Košiciach.

V dňoch 14. – 16. mája 2025 sa v Tatranskej Lomnici konal výročný seminár s názvom *60 rokov vedy a vzdelávania v oblasti anorganickej chémie na východnom Slovensku*. V krásnom prostredí tatranskej prírody účastníci konferencie strávili tri príjemné dni – okrem odborného programu, ktorý prebiehal v troch sekciách, bol dostatok času aj na obdivovanie krás Tatier či na spoločné rozhovory a stretnutia, na ktoré niektorí čakali aj viac ako desať rokov.

Účastníci výročného seminára v Tatranskej Lomnici

Slávnostná torta pri príležitosti výročia katedry

Naše pozvanie prijali vedúci katedier anorganickej chémie z partnerských univerzít na Slovensku a v ČR – doc. Vojtěch Kubíček z Karlovej univerzity, prof. Jozef Noga z Univerzity Komenského, doc. Radovan Herchel z Univerzity Palackého, doc. Jozef Švorec zo Slovenskej technickej univerzity a prof. Vladimír Šepelák z Karlsruhe. Na seminár boli pozvaní aj úspešní absolventi doktorandského štúdia na KACH.

Oba večery zakončili posedenia s príjemnou konverzáciou súčasných a bývalých členov katedry s pozvanými hosťami. Záštitu nad podujatím mala Slovenská chemická spoločnosť.

Príspevky jednotlivých účastníkov odbornej časti osláv 60. výročia KACH PF UPJŠ sú zhrnuté v zborníku abstraktov s názvom *A 60-Year Legacy of Inorganic Chemistry Science and Education in Eastern Slovakia*, ktorý publikovalo vydavateľstvo ŠafárikPress.

Veríme, že o päť rokov bude opäť dôvod na oslavu a Katedra anorganickej chémie PF UPJŠ sa vo svete vedy nestratí.

RNDr. Miroslava Matiková Maľarová, PhD.,
univerzitná docentka

doc. RNDr. Juraj Kuchár, PhD.

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach

Prezentácia prof. RNDr. Juraja Černáka, DrSc.

Rokovanie v odborných sekciách

KATEDRA FYZIKÁLNEJ CHÉMIE PF UPJŠ: 60 ROKOV VEDY A INOVÁCIÍ

Medailu Dobroslava Prístavku odovzdáva prof. Flóriánovi preoktorka prof. Oriňaková

V priestoroch budovy Minerva sa 28. augusta 2025 uskutočnila slávnosť pri príležitosti 60. výročia založenia Katedry fyzikálnej chémie Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach. Významné jubileum si prišli pripomenúť predstavitelia univerzity a fakulty, vedenie Ústavu chemických vied PF UPJŠ, súčasní a bývalí zamestnanci aj partneri z priemyselného a projektového prostredia.

Slávnostný program sa niesol v duchu poďakovania a uznania osobnostiam, ktoré sa významne zaslúžili o rozvoj katedry. Z rúk riaditeľky Ústavu chemických vied PF UPJŠ **prof. RNDr. Zuzany Vargovej, PhD.**, si prevzali slávnostné plakety bývalí a niektorí súčasní členovia katedry: **doc. RNDr. Ivan Soták, CSC.**, **prof. Ing. Karol Flórián, DrSc.**, **doc. RNDr. Ján Imrich, CSC.**, **prof. RNDr. Andrej Oriňak, PhD.**, **prof. RNDr. Renáta Oriňaková, DrSc.**, ako aj súčasná vedúca katedry **RNDr. Ivana Šišoláková, PhD., univerzitná docentka**.

Osobitné ocenenie za prínos v oblasti rozvoja katedry si prevzal **RNDr. František Kaľavský**.

Vyvrcholením osláv bolo udeľovanie prestížneho ocenenia *Medaila Dobroslava Prístavku*, ktorú udelila Slovenská chemická spoločnosť **Dr. h. c. prof. Ing. Karolovi Flóriánovi, DrSc.** Ocenenie je poďakovaním za jeho mimoriadny prínos k rozvoju analytickej chémie na Slovensku a za dlhoročnú činnosť v prospech odbornej komunity. Profesor Flórián je jedna z najvýznamnejších osobností slovenskej chémie – pedagóg, vedec a mentor, ktorý svojím pôsobením zásadne formoval generácie chemikov a zanechal hlbokú stopu v slovenskej vede a vzdelávaní.

Oslavy pripomenuli bohatú históriu katedry, jej vedecké úspechy a zároveň poukázali na perspektívy ďalšieho rozvoja. **Katedra fyzikálnej chémie už šesť desaťročí predstavuje pevný pilier prírodovedného vzdelávania a výskumu na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, pričom jej činnosť má presah aj do medzinárodného akademického a odborného prostredia.

RNDr. Ivana Šišoláková, PhD., univerzitná docentka

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach

Konferenčná fotografia účastníkov CSMAG 2025

VÝZNAMNÁ MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA O MAGNETIZME CSMAG 2025

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach organizovala od 7. do 11. júla 2025 už 18. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie o magnetizme Czech and Slovak Conference on Magnetism (CSMAG 2025). Podujatie prvýkrát opustilo Košice – konalo sa v hoteli Patria pri Štrbskom plese vo Vysokých Tatrách.

Na vedeckom podujatí, ktoré spoluorganizovali Prírodovedecká fakulta UPJŠ a Ústav experimentálnej fyziky (ÚEF) SAV, v spolupráci so Slovenskou fyzikálnou spoločnosťou, Českou fyzikálnou spoločnosťou, Slovenskou magnetickou spoločnosťou

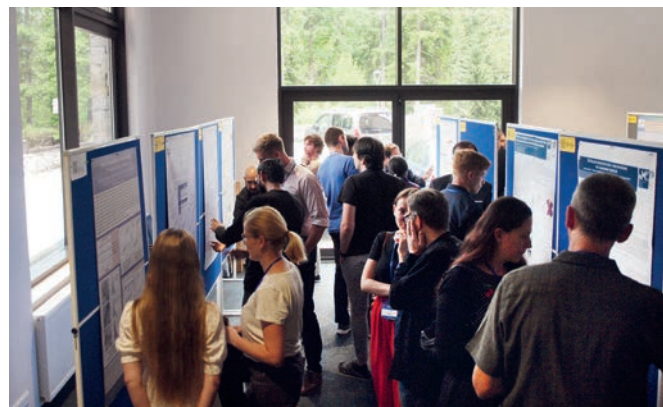
a Národným kontaktným bodom pre XFEL, sa zúčastnilo vyše 200 účastníkov z 19 štátov sveta.

História CSMAG siaha do roku 1960, keď sa uskutočnilo prvé stretnutie československej magnetickej komunity – v priestoroch Vysokej školy technickej (dnes TUKE) v Košiciach ho zorganizovali **prof. Vladimír Hajko** a **prof. Juraj Daniel-Szabó**. Obaja ovplyvnili **založenie Prírodovedeckej fakulty UPJŠ** v roku 1963 – jej prvým dekanom bol prof. Hajko a prof. Daniel-Szabó bol vedúcim Katedry experimentálnej fyziky PF UPJŠ. Ich hlavným vedeckým zameraním bol magnetizmus a ich výskumné skupiny úzko spolupracovali s kolegami z Prahy: Lubošom

Slávnostné otvorenie a ukončenie konferencie CSMAG 2025

Vedecký program pozostával z prednášok a posterových prezentácií

Valentom, Jánom Kaczérom, Svatoplukom Krupičkom, Zdeňkom Frairom, Zdeňkom Málekom, Karlom Závětom, Štefanom Zajacom a ďalšími. Druhé stretnutie magnetickej komunity v roku 1963 sa tak konalo už na novozaloženej Prírodovedeckej fakulte UPJŠ – ako „2. československá konferencia o magnetizme“.

Až do 8. konferencie (1984) to boli prevažne konferencie pre československú magneticкую komunitu s účasťou zahraničných kolegov, najmä z Maďarska a Poľska. Relatívne dlhý odstup medzi 8. a 9. konferenciou (1995) spôsobila organizácia Európskej konferencie o magnetických materiáloch a aplikáciách EMMA v roku 1993, čo bola veľká pocta pre miestnu magneticкую komunitu, ktorú reprezentovali najmä výskumníci z PF UPJŠ, UEF SAV a TUKE.

Teraz možno povedať, že konferencia EMMA pomohla transformovať regionálny charakter československej konferencie na podujatie so širokou európskou angažovanosťou. Každá konferencia z nasledujúcej série mala približne 300 účastníkov z viac ako 20 krajín.

Deviata konferencia (1995) bola prvou, na ktorej boli ČR a SR ako samostatné štáty.

Názov konferencie sa upravil na Česká a slovenská konferencia o magnetizme (CSMAG). Konferencia CSMAG 1995 sa po prvý raz konala v Konferenčnom centre Lekárskej fakulty UPJŠ a zároveň boli **Ivan Škorvánek** (ÚEF SAV) a **Pavol Sovák** (PF UPJŠ) prvýkrát predsedami konferencie – bolo to tak až do CSMAG 2025. Séria medzinárodných vedeckých konferencií pokračovala týmito ročníkmi:

10. CSMAG (1998), ÚEF SAV, Košice,
11. CSMAG (2001), LF UPJŠ, Košice,
12. CSMAG (2004), LF UPJŠ, Košice,
13. CSMAG (2007), LF UPJŠ, Košice,
14. CSMAG (2010), LF UPJŠ, Košice,
15. CSMAG (2013), TUKE, Košice,
16. CSMAG (2016), TUKE, Košice,
17. CSMAG (2019), LF UPJŠ, Košice,
18. CSMAG (2025), Patria, Vysoké Tatry.

Všetky ročníky CSMAG spoluorganizovali zamestnanci Prírodovedeckej fakulty UPJŠ – dokumentujú kontinuitu v excelentnom fyzikálnom výskume v oblasti magnetizmu na fakulte.

Program ostatného ročníka je dôkazom, že magneticкая konferencia CSMAG reflektuje na najvýznamnejšie svetové fyzikálne témy a objavy, čo dokumentu-

jú jednotlivé oblasti a témy konferencie: teoretické aspekty magnetickey usporiadaných a neusporiadaných systémov, amorfné, nanokryštalické a iné magnetickey mäkké materiály, magnetickey materiály pre energetické aplikácie, magnetickey materiály a heteroštruktúry pre spintróniku, topologické a kvantové magnetickey javy, magnetizmus nanočastíc, nízkorozmerné magnetickey materiály, molekulárne magnety a fero kvapaliny, systémy vzácných zemín a 5f-systémy, silne korelované elektrónové systémy, supravodivé materiály, multifunkčné magnetickey materiály.

Okrem týchto tém – vďaka podpore Národného kontaktného bodu pre XFEL a európskych výskumných infraštruktúr – organizátori vytvorili priestor na konanie satelitného mítingu na tému magnetizmus vo svetle fotónov, neutrónov a laserov.

Význam konferencie a aktuálnosť vedeckých tém dokumentuje 22 pozvaných prednášateľov – popredných fyzikov z celého sveta.

doc. RNDr. Adriana Zeleňáková, DrSc.
prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc.

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach

Laureáti cien rektora UPJŠ, dekana PF, riaditeľky UEF SAV, ceny európskej fyzikálnej spoločnosti za najlepšiu ústnu a posterovú prezentáciu

Konferencia ponúkla aj hodnotný kultúrny program založený na prvkoch charakterizujúcich východné Slovensko a Vysoké Tatry

UČÍME SA UČIŤ MATEMATIKU, KTORÁ INŠPIRUJE

Vrámci národného projektu Digitálna transformácia vzdelávania a školy (DiTEdu) – so zámerom vytvoriť trvalo udržateľný ekosystém podpory digitálnej transformácie vzdelávania – prebiehalo počas mája inovačné vzdelávanie pre kvalifikovaných učiteľov predmetu matematika na základnej a strednej škole.

Program vzdelávania bol zameraný na rozvoj porozumenia, kritického myslenia a kreativity vo vyučovaní matematiky. Pozornosť bola venovaná vplyvu digitálnych technológií na vyučovací proces a možnostiam ich efektívneho využitia na podporu žiackeho učenia sa.

Inovačné vzdelávanie malo prevažne prezenčnú formu **na pôde Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, avšak vzdelávanie viedli aj naši kolegovia z Bratislavy a Ružomberka.

Prvý deň inovačného vzdelávania bol venovaný algebre, kde sme sa snažili identifikovať ťažkosti, s ktorými sa žiaci stretávajú pri práci s písmenom (označením, neznámou a premennou), pri práci s výrazmi a rovnicami, ako aj pri riešení slovných úloh. Zamerali sme sa na to, ako rozvíjať schopnosť vyberať alebo vytvárať úlohy, aktivity a nástroje na podporu porozumenia výrazov a rovníc a na predchádzanie miskoncepcií v porozumení žiakov. Po obedňajšej prestávke sme sa venovali modelovaniu funkčných závislostí a predstavili sme aktivity, ktoré demonštrujú význam funkcií pri pochopení javov z reálneho sveta. Prioritne sme sa venovali významu kovariančného aspektu, ktorému sa v procese vyučovania venuje len malá pozornosť.

Druhé stretnutie bolo venované prevažne planimetrii. V prvom bloku aktivít sme sa s kolegyňou z Ružomberka venovali teseláciám a slovným úlohám, ktoré rozvíjajú geometrické myslenie. V poobednom bloku bolo cieľom prehliadnúť poznatky o základných vlastnostiach trojuholníkov a štvoruholníkov a o množinách bodov s danou vlastnosťou. Na vypracovanie jednotlivých úloh sme využívali dynamický geometrický softvér, ktorý je dôležitým nástrojom na podporu vyučovania geometrie.

Rozvíjaniu porozumenia základných pojmov pravdepodobnosti a štatistiky

sa venovali na treťom stretnutí kolegovia z Bratislavy. Cieľom bolo zdokonaľiť schopnosť interpretovať dáta, kriticky posudzovať ich interpretáciu a chápať proces odhadu pravdepodobnosti na základe dát. Tretí deň sme zakončili analýzou učebných materiálov, ktoré podporujú rozvoj argumentácie a potrebu dokazovania vo vyučovaní matematiky. Učitelia si počas workshopu rozvíjali schopnosť formulovať otázky, ktoré podporujú matematickú argumentáciu v triede.

Cieľom posledného stretnutia bolo ukázať prepojenia medzi systematickým výpisom možností, kombinatorickými pravidlami a vzorcami. Pochopiť, ako tieto prepojenia ovplyvňujú vyučovanie a učenie sa a ako pomáhajú odhaľovať izomorfizmus kombinatorických úloh, sme

si vyskúšali cez rôzne aktivity, ktoré učitelia môžu priniesť do svojich tried. Vzdelávanie sme zakončili kooperatívnou hrou, zameranou na Bayesovu štatistiku, kde sa učitelia snažili pomocou pokusu čo najlepšie tipovať polohu predmetu na základe určitých pravidiel s cieľom uhádnuť presnú polohu predmetu.

Devätnásť učiteľov nás na stretnutiach obohacovali svojimi skúsenosťami z praxe, pričom aktivity a hry, ktoré sme im ponúkli, implementovali do praxe. Najbližšie inovačné vzdelávanie prebehne na jeseň v Bratislave, kde otvoríme aj otázku povinnej maturity z matematiky.

RNDr. Matej Slabý, PhD.

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach

Foto: **RNDr. Daniela Šabaková**

PREDSTAVUJEME AKTIVITY KLUBU UČITEĽOV MATEMATIKY

Klub učiteľov matematiky (KUM) je komunita nadšených pedagógov, ktorí sa pravidelne stretávajú, aby diskutovali o nových trendoch, metódach a výzvach pri výučbe matematiky. Naším cieľom je podporovať profesionálny rozvoj učiteľov neformálnym spôsobom a zlepšovať kvalitu matematického vzdelávania. Naše motto je „Matematika Má Motivovať“.

Klub sa stretáva približne raz mesačne, pričom každé stretnutie je zamerané na konkrétnu tému alebo oblasť matematiky. Na stretnutiach sa zúčastňujú lektori, ktorí vedú prednášky a workshopy, a učitelia, ktorí sa delia o svoje skúsenosti. Okrem toho organizujeme celodenné podujatia a online stretnutia, aby sme zabezpečili prístupnosť pre všetkých členov.

Uplynulý školský rok bol plný inšpiratívnych stretnutí, ktoré nám umožnili rozšíriť naše vedomosti a „zdieľať“ skúsenosti z oblasti matematiky. Začali sme ho stretnutím na tému umelej inteligencie, ktorá začína byť súčasťou vyučovania aj na školách. Keďže mladšia generácia sa v tejto téme pohybuje oveľa jednoduchšie, stretnutie viedol študent Samuel Šandor z Gymnázia Poštová, ktorý sa vo voľnom čase venuje jazykovým modelom ako ChatGPT a iným technológiám. Na stretnutí sme diskutovali aj o rozdieloch medzi klasickou a umelou inteligenciou a ich aplikáciách v matematike a vzdelávaní.

V téme sme pokračovali aj na stretnutí v novembri pod názvom *A Ide to AI inak? Klasické a kvantové výpočty*, kde sme sa zamerali na to, ako kvantové počítače môžu zmeniť budúcnosť výpočtov a riešenia matematických problémov. Hostami boli Daniel Buchta a Ivan Doboš z firmy Aricoma, ktorí nám jeden kvantový počítač (tzv. kvantáčik) aj priniesli. Mohli sme si na ňom vyskúšať aktivity, ktoré sú v niektorých krajinách východnej Ázie samozrejmosťou.

V decembri prebehlo online stretnutie s názvom *Výrazná zmena vo výrazoch*, na ktorom viedla diskusiu o algebrických výrazoch a úrovniach porozumenia písma v matematike doc. RNDr. Ingrid Semanišinová, PhD.

Na toto stretnutie sme naviazali Celodenný klub učiteľov matematiky vo februári. Program sa začal workshopom

NeWIR všetkému, čo čítaš pod vedením doc. RNDr. Ingrid Semanišinovej, PhD., a doktorandky Mgr. Daniely Kovalčíkovej, na ktorom účastníci analyzovali typové riešenia tzv. WIR úloh (Who Is Right?). Nasledovala prednáška prof. RNDr. Ivana Žežulu, CSc., s názvom *Štatis-triky alebo ako klamať štatistikou*, ktorá ukázala, ako sa môže skresliť realita v závislosti od vhodne zvolených parametrov.

Po obedňajšej prestávke program pokračoval workshopom *Funkčné (a) pletky* s doktorandkami RNDr. Monikou Krišákovou a RNDr. Danielou Šabakovou, ktoré sa zamerali na využitie appletov na rozvoj funkčného myslenia. Celodenný klub uzatvárala konferencia ŠTRK (v našom prípade ŠNRK – Šnajderova Recesistická Konferencia) doc. RNDr. Ľubomíra Šnajdera, PhD., ktorý podal zábavnú „pleasant-áciu“ pod názvom *Ukážky problémov prvého desaťtisícročia*. Učitelia plakali od smiechu a touto humornou bodkou sme zakončili stretnutie plné inšpiratívnych aktivít.

V apríli sme si prostredníctvom interaktívnych hier a úloh precvičili rôzne aspekty pravdepodobnosti s Mgr. Michaelou

Vargovou, PhD., a doc. PaedDr. Petrom Vankúšom, PhD. Na prvom májovom stretnutí bol hosťom stály člen KUM-u prof. RNDr. Stanislav Krajčí, PhD. Na stretnutí sme sa zamerali na bádateľské úlohy a použitie softvéru Asymptote, ktorý nám umožňuje vytvárať a analyzovať geometrické konštrukcie.

Posledné stretnutie sa nieslo v znamení tzv. matematických praktík, kde sme sa s doc. PaedDr. Máriou Slavičkovou, PhD., rozprávali o implementácii nového kurikula do praxe a vyskúšali si rôzne aktivity, ktoré podporujú rozvoj matematických praktík.

Veríme, že tieto stretnutia boli pre všetkých účastníkov prínosné a inšpiratívne. Ak máte záujem stať sa členom Klubu učiteľov matematiky, stačí nás kontaktovať prostredníctvom našej webovej stránky alebo e-mailu. Členstvo je otvorené pre všetkých učiteľov matematiky, ktorí chcú zlepšiť svoje pedagogické zručnosti a prispieť k rozvoju matematického vzdelávania.

RNDr. Matej Slabý, PhD.

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach

Foto: **RNDr. Daniela Šabaková**

PRIBLIŽUJEME PRÍRODNÉ VEDY MLADÝM

U mladých ľudí je čoraz dôležitejšie podporiť ich zvedavosť a nadšenie pre prírodovedné odbory v správnom čase a správnym spôsobom, preto na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ venujeme osobitnú pozornosť práci so stredoškólakmi a deťmi – cez olympiády, chemické školy, hravé pokusy aj terénne aktivity ukazujeme, že chémia je nielen o vzorcoch, ale predovšetkým o objavovaní a porozumení svetu okolo nás.

Chémia ako zážitok

V dnešnej dobe, keď sa mladí ľudia stretávajú s obrovským množstvom podnetov, je čoraz ťažšie zaujať ich pre náročnejšie odbory, akými sú prírodné vedy. Práve preto považujeme za dôležité priblížiť mladým chémii inak – cez praktickú skúsenosť, zážitok a podporu prirodzenej zvedavosti.

Na **ústave chemických vied (ÚCHV)** sa intenzívne venujeme podpore talentovaných študentov a popularizácii chémie medzi mladými. Snažíme sa vytvárať priestor, kde môžu objavovať krásu tohto odboru, klásť otázky, experimentovať a rozvíjať svoje schopnosti v prostredí, ktoré je podnetné a priateľské.

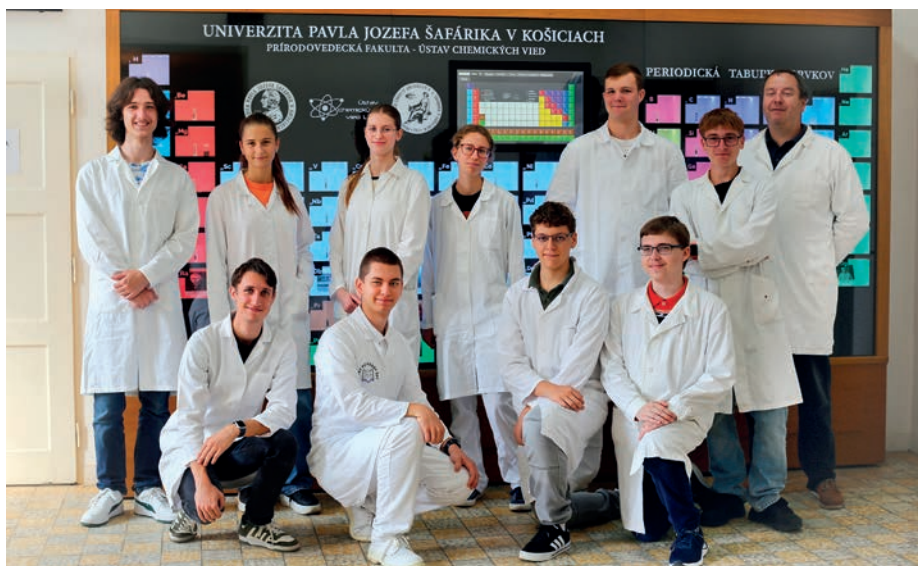
Jednou z tradičných ciest, ako rozvíjame mladé talenty, sú predmetové olympiády, do ktorých sa na fakulte zapájame ako organizátori, spoluorganizátori a odborní garanti.

Chemická olympiáda dáva priestor stredoškólakom, ktorí sa zaujímajú o chémiu, majú záujem rozvíjať svoje vedomosti, analytické myslenie a praktické zručnosti. Pre mnohých je to prvý krok k rozhodnutiu venovať sa vede aj profesionálne – a práve takáto podpora v rozhodujúcich momentoch je kľúčová.

Tento rok sme však naše aktivity výrazne rozšírili. V lete sme boli spoluorganizátori **Letnej školy chemikov**, dvojtyždňového letného sústredenia pre najúspešnejších riešiteľov krajských kôl chemickej olympiády v kategóriách C a B (študenti 1. a 2. ročníka stredných škôl s nechemickým zameraním). Sústredenie prinieslo intenzívny program prednášok, laboratórnych cvičení a diskusií vedených vysokoškolskými pedagógmi a výskumníkmi. Účastníci mali možnosť zažiť, ako vyzerá práca chemika v reálnych pod-

Letná škola chemikov 2025 na ÚCHV

Deň v prírode s Prírodovedeckou fakultou UPJŠ v Košiciach

mienkach – mimo učebníc, v laboratóriu a pri riešení skutočných problémov.

Chemická škola v Košiciach je pomerne nový formát aktivity na ÚCHV (2. ročník), ktorý je zameraný na podporu mladých talentov priamo v regióne. V druhý septembrový týždeň toto „čerstvé“ podujatie spojilo teoretické poznatky s praktickými ukážkami, ktoré si účastníci mohli vyskúšať na vlastnej koži. Výsledkom bola nielen nová skúsenosť, ale aj prehĺbený záujem o chémiu ako odbor, ktorý má reálny dosah na náš každodenný život. Najlepší riešitelia korešpondenčných seminárov z chémie zažili týždeň neformálnej, ale stále odbornej a vedeckej chémie u nás a v našich spo-

lupracujúcich externých pracoviskách. Nosnou témou prednáškového cyklu sa stala téma zelenej chémie, ako zmeniť postoj a správanie vo výskume a chemikom priemysle.

Každý biológ musí byť aj chemik – a naopak

Ďalšou z noviniek je spolupráca Prírodovedeckej fakulty UPJŠ s Detskou železničnou Košice, o. z., kde vznikla myšlienka osloviť nielen študentov stredných škôl, ale aj mladšie deti a ich rodičov.

V spolupráci s **ústavom biologických a ekologických vied** sme sa zapojili do viacerých popularizačných podujatí. **Deň rodiny s prírodovedcami** a **Deň v prírode**

Účastníci sústreďenia 2. ročníka Chemickej školy v Košiciach

s **Prírodovedeckou fakultou UPJŠ** v Košiciach sa niesli v duchu zábavného a interaktívneho objavovania vedy. Do programu sa zapojili vysokoškolskí pedagógovia a výskumní pracovníci, ale aj študenti-dobrovoľníci, pre ktorých sú takéto podujatia skvelou príležitosťou pracovať s deťmi, najmä ak sa pripravujú na povolanie pedagóga.

Jednotlivé stanovištia boli pripravené tak, aby si deti mohli vyskúšať jednoduché chemické a biologické pokusy – od farebných reakcií cez tajné písmo až po spoznávanie rastlín a živočíchov pod stereolupami –, ale aj prácu mikrobiológa v teréne. Nechýbali ani zábavné kvízy. Pre rodičov sme zároveň poskytovali odborné vysvetlenia a ukazovali, ako sa dá aj doma rozvíjať zvedavosť a láska k vede.

Tieto aktivity nám ukazujú, že keď sa veda podáva s nadšením a pochopením pre detský svet, dokáže zaujať a inšpirovať. Deti sa pýtajú, skúmajú, experimentujú – a často prichádzajú s otázkami, ktoré prekvapia aj nás.

Nie je náhoda, že sa na podujatiach stretávajú chemici aj biológovia. V dnešnej vede už neexistujú hranice, existujú iba otázky, ktoré vyžadujú medziodborové odpovede. Naše spoločné podujatia nie sú len formou spolupráce, ale aj ukážkou toho, ako úzko sú prírodovedné disciplíny prepojené. Biológia a chémia sa navzájom nedajú oddeliť, a preto sa pri našich aktivitách snažíme ukazovať aj súvislosti medzi odbormi – veď práve tam sa skrýva skutočné porozumenie.

Je rovnako dôležité nadchnúť aj vzdelávať

Prírodovedecká fakulta UPJŠ otvára svoje pracoviská pre študentov stredných škôl prostredníctvom dní otvorených dverí, počas ústnych maturít, v letnom období v podobe denných táborov či rôznych aktivít, ktoré vychádzajú z požiadaviek mesta, škôl alebo centier pre voľnočasové aktivity. Zúčastňujeme sa na vedeckých veľtrhoch, vzdelávacích veľtrhoch či Európskej noci výskumníkov.

Veríme, že každé dieťa alebo mladý človek v sebe nosí potenciál vedca – stačí ho len objaviť a podporiť, a preto aktivi-

Deň rodiny s prírodovedcami

ty zamerané na stredoškolákov, deti a ich rodičov, ktorým sa snažíme priblížiť prírodné vedy pútavým, interaktívnym a zážitkovým spôsobom, zostávajú aj naďalej naším poslaním.

RNDr. Jana Šandrejová, PhD., univerzitná docentka
RNDr. Anna Alexovič Matiašová, PhD.
Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach

KYBERNETICKÁ BEZPEČNOSŤ BY NEMALA BYŤ LEN JEDNORAZOVÁ PREDNÁŠKA

PREDSTAVUJEME KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI UPJŠ

Garant Kompetenčného centra kybernetickej bezpečnosti (KC KB) UPJŠ doc. RNDr. JUDr. Pavol Sokol, PhD. et. PhD., je docentom na Ústave informatiky Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach. Od roku 2020 pôsobí ako vedúci Úseku informačnej a kybernetickej bezpečnosti Centra informačných a komunikačných technológií UPJŠ v Košiciach (CSIRT-UPJS). V tejto pozícii vedie bezpečnostný tím a súčasne zodpovedá za riadenie informačnej a kybernetickej bezpečnosti v rámci UPJŠ. Je autorom vedeckých výstupov publikovaných v renomovanej tuzemskej a zahraničnej odbornej spisbe a pravidelne prednáša na domácich aj medzinárodných konferenciách.

Docent P. Sokol je spoluzakladateľ a organizátor Letnej školy kyberkriminality, pričom má bohaté skúsenosti so vzdelávaním aj pre rôzne cieľové skupiny – od žiakov a učiteľov stredných škôl, zamestnancov verejnej správy až po širokú verejnosť.

V minulosti pôsobil ako bezpečnostný analytik vládnej bezpečnostnej jednotky CSIRT.SK (Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, neskôr MIRRI SR). V rámci tejto jednotky sa podieľal na riešení kybernetických bezpečnostných incidentov, digitálnej forenznej analýze aj na činnostiach súvisiacich s návrhom právnej úpravy.

Pán docent, čo máme rozumieť pod názvom Kompetenčné centrum kybernetickej bezpečnosti a prečo je jeho vznik pre našu univerzitu dôležitý?

Kompetenčné centrum kybernetickej bezpečnosti na UPJŠ je špecializované centrum, ktorého vznik podporila EÚ z prostriedkov Plánu obnovy a odolnosti SR. Zameriava sa na prepojenie výskumu, vzdelávania a praxe v oblasti kybernetickej bezpečnosti a príbuzných oblastí. Poskytuje podporu univerzite, verejným inštitúciám či iným zainteresovaným subjektom pri riešení kybernetických hrozieb, a to predovšetkým vo forme expertnej činnosti, vzdelávania, tvorbe metodík, ale aj prostredníctvom výskumnej činnosti. Toto centrum je dôležité, keďže zvyšuje úroveň ochrany informačných systémov, posilňuje vzdelávanie zamestnancov a študentov, ale tiež zviditeľňuje univerzitu ako jedného z lídrov v tejto strategickej oblasti.

Ako sa kybernetická bezpečnosť dotýka študenta alebo zamestnanca v každodennom živote?

Neustály vývoj informačných technológií, inteligentných zariadení, generatívnej umelej inteligencie sa stal súčasťou nášho každodenného života. S tým sú, samozrejme, späté aj rôzne formy hrozieb. Môže to mať negatívny vplyv na naše citlivé údaje, digitálne identity, výskumné údaje či pracovné dokumenty. Kyber-

netická bezpečnosť je stav, keď sme schopní odolávať týmto hrozbám. Pre študenta aj zamestnanca to znamená bezpečné pripojenie k univerzitným informačným systémom, ochrana pred podvodnými správami, škodlivými programami a istota, že ich digitálne prostredie je pre nich dôveryhodné a stabilné.

Aké typy kybernetických hrozieb sú dnes najčastejšie a ako sa im dá jednoducho predísť?

Najčastejšími kybernetickými hrozbami sú rôzne formy sociálneho inžinierstva, škodlivý malvér, kompromitácie digitálnych identít, resp. únik citlivých údajov. Väčšina hrozieb využíva voči nám naše vlastnosti, návyky a zaužívané postupy v práci. Neexistuje univerzálne pravidlo, ako sa dá predísť dôsledkom týchto hrozieb. Je nutné si uvedomiť, že nejedná sa o stopercentnú bezpečnosť. Prevencia zahŕňa neustále vzdelávanie, obozretnosť pri komunikácii, ale aj použitie dostupných technických riešení. Na univerzite v rámci bezpečnostného tímu – v spolupráci s inými organizačnými zložkami – postupne implementujeme opatrenia, ktoré znižujú pravdepodobnosť výskytu kybernetických hrozieb alebo ich dopad.

Ktoré pracoviská UPJŠ sú zapojené do aktivít KC KB?

Do aktivít KC KB UPJŠ sú zapojené

všetky fakulty našej univerzity. Na projekte participujú aj Centrum informačných a komunikačných technológií vrátane bezpečnostného tímu CSIRT-UPJS a Centrum celoživotného vzdelávania a podpory projektov. Vďaka tomuto zapojeniu dokážeme pomerne jedinečne nazerať na rôzne aspekty kybernetickej bezpečnosti. Centrum nám umožňuje „zdieľať“ odborné znalosti, skúsenosti a technické prostriedky naprieč univerzitou, čím sa zvyšuje celková úroveň ochrany a vytvára sa komplexný systém prevencie a reakcie na kybernetické hrozby.

Kompetenčné centrá KB sú založené aj na iných univerzitách. V čom je UPJŠ a naše KC iné?

UPJŠ nie je jedinou univerzitou, ktorá zriadila – s podporou z Plánu obnovy – kompetenčné centrum kybernetickej bezpečnosti. V SR je aktuálne zriadených šesť takýchto centier. Naša univerzita ťaží najmä z toho, že sme projekt nestavali na „zelenej lúke“, ale že tu aj predtým existovala expertná skupina s rozsiahlymi skúsenosťami v oblasti informačnej a kybernetickej bezpečnosti. Našou výhodou je aj interdisciplinárna. Zameriavame sa na komplexné zastrešenie viacerých vrstiev aspektov, ktoré s kybernetickou bezpečnosťou neodmysliteľne súvisia. Ide napr. o právne aspekty informačných technológií či fenomény ako hoaxy, konšpiračné teórie, dezinformácie a hybridné hrozby. KC KB UPJŠ cieľi na interdisciplinárny prístup a ponúka vzdelávanie, výskum a operatívne činnosti, ktoré kombinujú technické, právne aj etické aspekty kybernetickej bezpečnosti.

Bude mať centrum otvorené dvere aj pre verejnosť?

Áno, KC KB UPJŠ bude realizovať aktivity aj pre širšiu verejnosť prostredníctvom kurzov, workshopov a osvetových podujatí. Viaceré aktivity sme už realizovali. Môžem spomenúť napr. *Letnú školu kyberkriminality*, kde sa stretli študenti informatických, právnych, ale aj iných odborov a v úzkej spolupráci pracovali na riešení reálneho kybernetického incidentu – od toho, ako identifikovať tento incident, ako ho správne komunikovať verejnosti, až po vypracovanie technických a právnych výstupov. V rámci vzdelávania sa zameriame na praktické témy ako ochrana osobných údajov, bezpečné používanie sociálnych sietí, prevencia podvodov či reakcia na kybernetické incidenty. Našou snahou je zvýšiť digitálnu gramotnosť a odolnosť nielen akademickej obce, ale

aj širšej spoločnosti, pretože kybernetická bezpečnosť sa týka každého bez ohľadu na vek alebo profesiu.

Ako sa mení charakter kybernetických hrozieb a čo to znamená pre univerzitu a bežného používateľa?

Kybernetické hrozby sú čoraz sofistikovanejšie a cielennejšie – útočníci využívajú umelú inteligenciu, sociálne inžinierstvo a slabiny v rýchlo sa vyvíjajúcich technológiách. Pre UPJŠ to znamená nutnosť neustále modernizovať ochranné bezpečnostné mechanizmy, vzdelávať zamestnancov a študentov a rýchlo reagovať na nové bezpečnostné hrozby a riziká. Pre bežného používateľa to predstavuje najmä potrebu byť ostražitý, pravidelne aktualizovať svoje zariadenia a osvojiť si zásady bezpečného správania v online priestore.

Aký je váš odkaz pre ľudí, ktorí si myslia, že kybernetická bezpečnosť sa ich netýka?

Tvrdenia, že kybernetická bezpečnosť sa dotýka len veľkých organizácií, resp. že za kybernetickú bezpečnosť zodpovedá manažér kybernetickej bezpečnosti či IT oddelenie, patria medzi známe mýty – vyše 80 percent všetkých kybernetických bezpečnostných incidentov je v nejakej podobe spätých s ľudskou chybou. Aj malá neopatrnosť každého z nás môže viesť k strate údajov či finančným alebo reputačným škodám. Je to podobné ako s bezpečnosťou doma. Dvere si tiež zamykáme každý deň a nie iba vtedy, keď zachytíme v médiách informáciu o náraste krádeží. V digitálnom priestore trávime pomerne veľkú časť svojho pracovného, študijného či súkromného života. Podľa môjho názoru neexistuje dôvod, aby sme digitálnemu svetu nevenovali rovnakú pozornosť a ochranu.

Pýtala sa:
Mgr. Simona Rudohradská, PhD.
Právnická fakulta UPJŠ
v Košiciach

UŽ DVE ŽELIEZKA Z UPJŠ V PRESTÍŽNOM OHNI EATLP

European Association of Tax Law Professors (EATLP) je prestížnou medzinárodnou asociáciou zastrešujúcou najvýznamnejšie osobnosti daňového práva v európskom aj celosvetovom priestore. Má charakter profesijnej organizácie profesorov vyučujúcich daňové právo na univerzitách v Európe a významných akademikov s ekvivalentnou funkciou a medzinárodne uznávaných výskumníkov.

Založená bola v júni 1999 v Štokholme, pričom jej zakladateľia – s vedomím všeobecného významu zdaňovania pre rozvoj Európskej únie, bohatstvo národov a blahobyt spoločnosti – si kládli za cieľ prispievať takouto formou k rozvoju spoločného prístupu k štúdiu daňových otázok, harmonizácii daní v rámci Európskej únie a podpore akademickej výučby a výskumu v oblasti medzinárodného, domáceho a porovnávacieho zdaňovania na univerzitách v Európe. Podporujú preto vzájomné kontakty medzi profesormi daňového práva predovšetkým – no už nielen – v Európe a každoročne organizujú tematicky zamerané kongresy s celosvetovou účasťou, z ktorých publikácie sú vydávané prestížnym vydavateľstvom IBFD (International Bureau of Fiscal Documentation) v Amsterdame.

V roku 2024 sa jej prvým členom zo Slovenska stal **prof. JUDr. Miroslav Štrkolec, PhD.**, z Katedry finančného práva, daňového práva a ekonómie Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach. Od roku 2026 bude jej len druhým slovenským členom **JUDr. Anna Vartašová, PhD.**, samostatná vedecká pracovníčka pôsobiaca na tej istej katedre. Za členku bola prijatá na tohtoročnom valnom zhromaždení EATLP ako súčasť výročného kongresu, ktorý v dňoch 19. až 21. júna 2025 hostila Univerzita v Bergene.

Téma tohtoročného kongresu bola *Taxing Real Estate (Ownership)*. V rámci konferenčnej časti – s účasťou približne 150 prevažne akademikov, ale aj praktikov z celého sveta – bola súčasťou pozvaných plenárnych prednášok aj prezentácia Anny Vartašovej, ktorá sa v rámci svojho vedeckého výskumu dlhodobo venuje miestnym daniam a zvlášť zdaneniu nehnuteľností. Vo svojej prezentácii na tému *Property Taxes as Local Taxes* zdôraznila význam dane z nehnuteľností ako zdroja príjmov územnej samosprávy a potrebu venovať adekvátnu pozornosť kvalite jej regulácie.

Potešil nás veľký záujem o prednesenú problematiku a živá diskusia, ktorú rozprúdila.

Rozsiahla rovnomenná monotematická publikácia z konferencie – zahŕňajúca generálny report prof. JUDr. Ing. Michala Radvana, PhD., z Masarykovej univerzity v Brne, tematické reporty a národné reporty, do ktorých národný report za Slovenskú republiku pripravili Anna Vartašová a Miroslav Štrkolec – bude publikovaná vo vydavateľstve IBFD v budúcom roku.

prof. JUDr. Miroslav Štrkolec, PhD.
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

ORGANIZOVALI SME MEDZINÁRODNÚ LETNÚ ŠKOLU

Salus populi suprema lex – tento klasický právno-filozofický postulát, tradične spájaný so zabezpečením verejného blaha, sa v kontexte súčasných globálnych výziev javí ako čoraz menej uplatňovaný. Ozbrojené konflikty, systematické porušovanie základných ľudských práv či narastajúce humanitárne krízy poukazujú na pretrvávajúce prekážky efektívneho uplatňovania noriem medzinárodného humanitárneho práva a medzinárodného práva ľudských práv.

Ako reakciu na tieto aktuálne právne výzvy zorganizovala **Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach**, prostredníctvom projektu *Audit úrovne internacionalizácie a implementácia projektov internacionalizácie vysokých škôl a výskumných inštitúcií*, v dňoch 30. júna až 4. júla 2025 **medzinárodnú letnú školu zameranú na medzinárodné humanitárne právo a medzinárodné právo ľudských práv**. Určená bola pre študentov a absolventov právnických fakúlt s cieľom prehĺbiť ich poznatky v týchto právnych odvetviach a podporiť odborný dialóg naprieč krajinami európskeho regiónu.

Organizačne a obsahovo letnú školu pripravili zástupkyne Ústavu medzinárodného

práva a európskeho práva PrF UPJŠ **JUDr. Ľudmila Elbert, PhD., univerzitná docentka**, **Mgr. Ľubica Gregová Širicová, PhD.**, a **Mgr. Laura Gazdagová**. Príprava prebiehala niekoľko mesiacov v úzkej

spolupráci s odborníkmi z viacerých európskych inštitúcií a univerzít.

Výsledkom bola medzinárodná účasť lektorov a študentov zo Slovenska, Maďarska, Poľska, Ukrajiny, Česka a Ta-

lianska. Počas piatich dní účastníci absolvovali 19 odborných prednášok.

Obsah letnej školy reflektoval aktuálne otázky aplikácie medzinárodného práva v čase ozbrojených konfliktov a možnosti ochrany ľudských práv, s dôrazom na praktické aspekty ich uplatňovania.

Účastníci prehľadli svoje vedomosti a diskutovali o dôvodoch vzniku medzinárodného práva ľudských práv, medzinárodného humanitárneho práva a ich vzájomnom vzťahu v čase ozbrojeného konfliktu, o dôvodoch aktuálne prebiehajúcich ozbrojených konfliktov, o úlohe EÚ a Úradu Vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR) v čase ozbrojeného konfliktu, o problematike obchodovania s ľuďmi a vyvodzovania trestno-právnej zodpovednosti za zločiny spáchané v čase ozbrojeného konfliktu, o možnostiach ochrany osôb vysídlených z dôvodu ozbrojeného konfliktu, o ochrane životného prostredia v čase ozbrojeného konfliktu či o kompenzačných mechanizmoch

za škody spôsobené v čase ozbrojeného konfliktu.

Stretnutia boli venované aj téme využívania nových technológií v súčasných ozbrojených konfliktoch a ochrane detí a osôb, ktoré v dôsledku ozbrojeného konfliktu stratili štátne občianstvo. Súčasťou programu bola aj návšteva Ústavného súdu SR a simulovaný súdny spor zameraný na ochranu ľudských práv. Nechýbal bohatý spoločenský program s vedomostným kvízom či prehliadka mesta Košice so známym sprievodcom Milanom Kolčunom.

Všetkým zúčastneným lektorom a študentom ďakujeme, že prispeli k rozvoju internacionalizačných aktivít UPJŠ a šíreniu nevyhnutného povedomia o pravidlách platných v čase ozbrojeného konfliktu. Veríme, že nadviazané kontakty vytvoria priestor na ďalšiu vedeckovýskumnú spoluprácu.

Mgr. Laura Gazdagová

Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

DISKUSIA O SMEROVANÍ VÝUČBY PRÁVNEJ ETIKY A SPOLOČENSKEJ ZODPOVEDNOSTI PRÁVNÍKOV

Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach mala zastúpenie na odbornom podujatí formou „peer-learning dialogue“ venovanom výučbe právnej etiky na slovenských právnických fakultách. Uskutočnilo sa 29. mája 2025 v Bratislave a fakultu na ňom reprezentovali JUDr. Dominik Šoltys, PhD., a JUDr. Daniela Lamačková, PhD., ktorí sa aktívne zapojili do diskusie a predstavili skúsenosti fakulty s výučbou tohto kľúčového predmetu.

Podujatie bolo zamerané na výmenu poznatkov a skúseností medzi právnickými fakultami v oblasti etickej prípravy budúcich právnikov. Metóda *peer-learning dialogue* podporuje otvorenú diskusiu a vzájomné učenie sa medzi účastníkmi, čím prispieva k efektívnejšiemu prenosu poznatkov a praktických skúseností.

Diskutovalo sa o cieľoch výučby právnej etiky, efektívnych vyučovacích metódach (napr. prípadové štúdie či moderované diskusie), prepojení teórie s reálnymi právnickými dilemami a o možnostiach užšej spolupráce fakúlt s právnou praxou.

Osobitná pozornosť bola venovaná výzvam, ktorým čelia pedagógovia – od potreby väčšej previazanosti výučby s právnou praxou a prekonávania hodnotových rozdielov medzi študentmi cez chýbajúce učebné materiály a možnosti ich zostavenia až po dopady nových technológií – vrátane umelej inteligencie – na právnické vzdelávanie.

JUDr. D. Šoltys prezentoval prístup

Právnickej fakulty UPJŠ, kde je predmet *právna etika* povinnou súčasťou druhého ročníka magisterského štúdia. Výučba je rozdelená na teoretickú časť, zameranú na etické myslenie a profesijné kódexy právnických povolání, a praktickú časť, v ktorej sa prostredníctvom kazuistik analyzujú konkrétne situácie z praxe. Zdôraznil pritom význam diskusie, kritického myslenia a pochopenia rozdielov medzi etickou, disciplinárnou a právnou zodpovednosťou.

Súčasťou programu bola aj prezentácia projektu *Spoločenská zodpovednosť právnikov*, ktorý zdôrazňuje etický rozmer právnického povolania ako súčasť širšieho rámca spoločenských hodnôt. Organizačnú záštitu nad celým podujatím

prevzal tím z radov občianskej spoločnosti a právnej praxe, ktorý sa tomuto projektu venuje.

Účasť pedagógov fakulty a ich príspevok k rozvoju právnej etiky potvrdzuje, že fakulta podporuje najmodernejšie prístupy k výučbe tohto predmetu ako základ pre etický výkon právnických povolání. Tento rozmer je významný nielen z hľadiska profesijného uplatnenia absolventov, ale aj pre správne hodnotové ukotvenie právnej praxe a spoločnosti ako celku.

JUDr. Dominik Šoltys, PhD.

Právnická fakulta UPJŠ
v Košiciach

FÉROVÁ AKADEMIA AJ ZA ÚČASTI PRÁVNICKEJ FAKULTY UPJŠ

V Bratislave sa 13. mája 2025 uskutočnila prestížna konferencia Férová akadémia 2025, ktorá sa stala významnou platformou na diskusiu o rodovej rovnosti, inklúzii a diverzite v slovenskej vede, výskume a akademickom prostredí. Venovala sa širokému spektru tém – od podpory rodovej rovnosti v krajinách V4 cez inštitucionalizovanie politiky nulovej tolerancie rodovo podmieneného násillia v akademickom prostredí až po otázky inovácií a úlohy žien vo vede a výskume.

Právnickú fakultu UPJŠ v Košiciach na konferencii reprezentoval **Dominik Šoltys**, ktorý je zároveň členom Komisie pre rodovú rovnosť na UPJŠ v Košiciach. V paneli s názvom *Prečo je dôležité začleňovať rodovú perspektívu do obsahu výskumu?* spolu s ním diskutovali **Alice Crowley** (sociologička a koordinátorka EMBL EDI Office, Veľká Británia), **Ľubica Lacinová**

(profesorka biofyziky, Slovenská akadémia vied), **Mariana Szapuová** (filozofka, Univerzita Komenského v Bratislave), **Andrea Hrčková** (informačná vedkyňa, Kempeleňov inštitút inteligentných technológií) a **Ľubica Vítková** (architektka, Slovenská technická univerzita v Bratislave). Diskusiu moderovala literárna vedkyňa a spoluzakladateľka feministického časopisu *Aspekt* **Jana Cviková**.

Cieľom panelu bolo poukázať na to, ako je rodová perspektíva podstatná pre získanie správnych a úplných vedeckých zistení a, naopak, ako môže jej opomenutie viesť k skresleným výsledkom. Rovnako reflektoval najnovšie témy v oblasti rodovej rovnosti, ako je umelá inteligencia, rodovo poznamenané testovanie produktov a liečiv či možné ústavné zmeny v SR.

D. Šoltys zameral pozornosť na prepojenie právnej vedy a právneho feminizmu, pričom zdôraznil význam začleňovania

rodovo citlivého prístupu do právnického výskumu a vzdelávania. Pripomenul, ako je neustále dôležité v právnej vede kriticky prehodnocovať zaužívané právne koncepty, odhaľovať skryté nerovnosti a súčasne aktívne vytvárať právne rámce, ktoré lepšie reflektujú rôznorodé životné skúsenosti žien v rýchlo sa meniacich spoločenských podmienkach.

Účasť PrF UPJŠ na tomto podujatí potvrdzuje, že je aktívnym účastníkom celospoločenskej diskusie o inklúzivnom a hodnotovo ukotvenom výskume. Zároveň bola táto účasť vhodnou príležitosťou predstaviť závery výskumov realizovaných vedkyňami a vedcami na fakulte a univerzite, a tým aj svojou angažovanosťou ovplyvňovať a tvoriť hodnotovo korektné a moderné prístupy vo vedeckej práci na Slovensku.

JUDr. Dominik Šoltys, PhD.
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

NADVIAZALI SME SPOLUPRÁCU S CARAGA STATE UNIVERSITY NA FILIPÍNACH

U PJŠ v Košiciach rozšírila svoju medzinárodnú sieť partnerstiev o významnú spoluprácu s Caraga State University (CSU) na Filipínach. Obe inštitúcie spečatili partnerstvo podpisom memoranda o porozumení v apríli 2025. Prvým výsledkom novej dohody bola akademická výmena na CSU, kde mala zástupkyňa z Právnickej fakulty UPJŠ doc. JUDr. Renáta Bačárová, PhD., LL.M., možnosť vystúpiť s prednáškou na tému Využívanie umelej inteligencie vo vzdelávaní: výzvy a hrozby.

Docentku R. Bačarovú prijal rektor CSU **Dr. Rolyn C. Daguil** a ďalší predstavitelia vedenia – prorektor pre výskum, inovácie a rozvoj **Dr. Jeffrey T. Dellos**, prorektor pre akademické záležitosti **Dr. Vicente A. Pitogo** a dekan fakulty informatiky **Dr. Jaymer M. Jayoma**.

Zúčastnení sa zhodli na význame partnerstva medzi UPJŠ a CSU z pohľadu internacionalizácie oboch inštitúcií, budovania globálnych inštitucionálnych sietí a podpory cezhraničnej výskumnej spolupráce. Na stretnutí sa intenzívne diskutovalo aj o prienikoch ďalšej spolupráce vo výskume a pri výmene pedagógov a študentov v oblasti výpočtovej techniky, informačných technológií, inovácií, ale aj práva či medicíny.

Začiatky tejto spolupráce siahajú k aktivitám Asia-Europe Foundation (ASEF) a jej medzinárodného vzdelávacieho programu Higher Education Innovation Laboratory (ASEFInnoLab). Práve tam – počas súťaže ASEFInnoLab4 v roku 2023 v Šanghaji – vznikla víťazná tímová spolupráca medzi zástupcami UPJŠ a CSU, spolu s Bakrie University z Indonézie.

Vďaka pokračujúcej spolupráci sa **UPJŠ** – spolu s Fudan University v Číne a De La Salle University na Filipínach – stane **jeдинou európskou hostiteľskou inštitúciou podujatia ASEFInno-**

Lab6 a od 1. do 5. decembra 2025 privíta 50 akademikov a hostí z Ázie a Európy, ktorí sa zúčastnili na online fáze ASEFInnoLab6.

Globálny význam podujatia umocňuje podpora ASEM Education Secretariat (AES), German Academic Exchange Service (DAAD), European Training Foundation (ETF), European Students' Union (ESU) a Netmission.Asia, ako aj zastúpenie troch slovenských ministerstiev, a to Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

doc. JUDr. Renáta Bačárová, PhD., LL.M.
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

FORMOVANIE OBČIANSKEJ ANGAŽOVANOSTI NA UNIVERSITY OF SAN DIEGO

Pobyt v rámci programu Erasmus+ na University of San Diego predstavoval unikátnu príležitosť prepojiť vedu, pedagogickú prax a medzinárodnú spoluprácu v oblasti občianskeho aktivizmu. Mojm pôsobiskom sa stal Institute for Civil and Civic Engagement, jedno z významných akademických centier v regióne, ktoré sa dlhodob venuje podpore demokratických procesov a občianskeho vzdelávania.

Zámer mojej vedeckovýskumnej činnosti a publikačných aktivít – politická participácia a občiansky aktivizmus – tu nadobudol nový, obohacujúci rozmer a zároveň otvoril priestor na porovnanie prístupov v slovenskom a americkom prostredí.

Pracovná cesta bola zameraná na intenzívnu výmenu odborných skúseností s americkými kolegami, na nadväzovanie akademických partnerstiev a na identifikáciu inovatívnych prístupov v oblasti občianskeho vzdelávania.

Významným prínosom boli osobné stretnutia s riaditeľom inštitútu **prof. Carlom Lunom**, rešpektovaným odborní-

kom v oblasti občianskej participácie a komunitného rozvoja. Spoločné konzultácie priniesli cenné podnety pre môj výskum a zároveň iniciovali spoluprácu – vrátane plánovanej návštevy prof. Lunu na Slo-

vensku začiatkom zimného semestra, ktorá vytvorí ďalšie príležitosti na „zdieľanie“ akademických skúseností.

Poznatky získané počas mobility poukazujú na špecifickú dynamiku občianskej

participácie v USA, kde je kladený dôraz na priame zapojenie, dobrovoľníctvo a aplikáciu teórie v praxi prostredníctvom študentských projektov a komunitných iniciatív. Americký model predstavuje inšpiráciu k tradičnejším formám participácie na Slovensku a poskytuje odporúčania na inovácie v oblasti výskumu aj pedagogickej činnosti.

Občianska participácia predstavuje univerzálny princíp demokratického zriadenia. Jej konkrétne podoby sa v jednotlivých krajinách líšia, ale cieľ zostáva

rovnaký – vytvárať priestor pre aktívneho a angažovaného občana.

Akademické prostredie zohráva v tomto procese nezastupiteľnú úlohu: formuje nové generácie, podporuje rozvoj kritického myslenia a posilňuje ochotu zapájať sa do verejného života. Výsledkom týchto aktivít je budovanie komunity založenej na otvorenom dialógu, vzájomnom porozumení a spolupráci, čo predstavuje základný predpoklad udržateľného rozvoja demokratickej spoločnosti.

Osobitná vďaka patrí Fakulte verejnej

správy a Univerzite Pavla Jozefa Šafárika **v Košiciach** za podporu a možnosť vycestovať v rámci mobility Erasmus+ aj mimo EÚ. Táto skúsenosť potvrdzuje, že internacionalizácia akademického prostredia je kľúčovým predpokladom rozvoja modernej univerzity a významným nástrojom podpory hodnôt otvorenej spoločnosti.

Mgr. Veronika Džatková, PhD.
Fakulta verejnej správy UPJŠ
v Košiciach

NÁVŠTEVA Z TURECKA PODPORILA AKADEMICKÚ VÝMENU A SPOLUPRÁCU

Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach v priebehu letného semestra privítala zahraničnú návštevu z partnerskej univerzity v Turecku. V rámci programu Erasmus+ sa Dr. Nehir Yasan Ak z Manavgat Faculty of Social Sciences and Humanities, Akdeniz University aktívne zapojila do akademického života fakulty prostredníctvom prednášok, odborných diskusií a výmeny skúseností s pedagógmi aj študentmi.

Pani doktorku prijal aj dekan FVS UPJŠ **doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD.**, ktorý pri tejto príležitosti vyjadril jednoznačnú podporu prehĺbovaniu medzinárodnej spolupráce. Zdôraznil, že internacionalizácia vzdelávania a výskumu predstavuje kľúčový strategický cieľ fakulty a takéto mobility sú neoddeliteľnou súčasťou budovania otvoreného a kvalitného akademického prostredia.

Mobilita **Dr. Nehir Yasan Ak** tak významne prispela k obohateniu pedagogického procesu o cenný multidisciplinárny a interkultúrny prístup. Jej odborné prednášky a interakcia so študentmi priniesli nové perspektívy, ktoré reflektujú aktuálne trendy v medzinárodnom akademickom diskurze.

Zároveň sa počas jej pobytu uskutočnili viaceré pracovné stretnutia s členmi fakulty, ktoré vytvorili priestor na systematické nadväzovanie a rozvíjanie akademických vzťahov medzi oboma inštitúciami.

Dlhodobá spolupráca medzi Fakultou verejnej správy UPJŠ a partnerskou univerzitou v Turecku sa tak opäť potvrdila ako živý a progresívny rámec, ktorý vytvára predpoklady na vznik nových foriem inštitucionálnej spolupráce – či už vo forme spoločných výskumných projektov,

výmenných pobytov študentov a pedagógov alebo organizácie medzinárodných konferencií a workshopov.

Fakulta verejnej správy týmto potvrdzuje svoje strategické smerovanie k otvorenosti, kvalite a internacionalizácii, pričom každá takáto návšteva predstavuje významný krok v budovaní silnej a konkurencieschopnej akademickej komunity.

doc. PhDr. Lenka Lachytová, PhD., MBA
Fakulta verejnej správy UPJŠ
v Košiciach

ZDRUŽENIE HLAVNÝCH KONTROLÓROV A FVS PODPÍSA LI MEMORANDUM

Dekan Fakulty verejnej správy UPJŠ v Košiciach **doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD.**, a prezident Združenia hlavných kontrolórov miest a obcí SR **Ing. Jozef Filipko** podpísali 15. júla 2025 memorandum o spolupráci.

Účastníci memoranda sa dohodli na budúcej spolupráci pri vytváraní podmienok smerujúcich k lepšej správe vecí verejných založených na princípoch transparentnosti, otvorenosti a participácie.

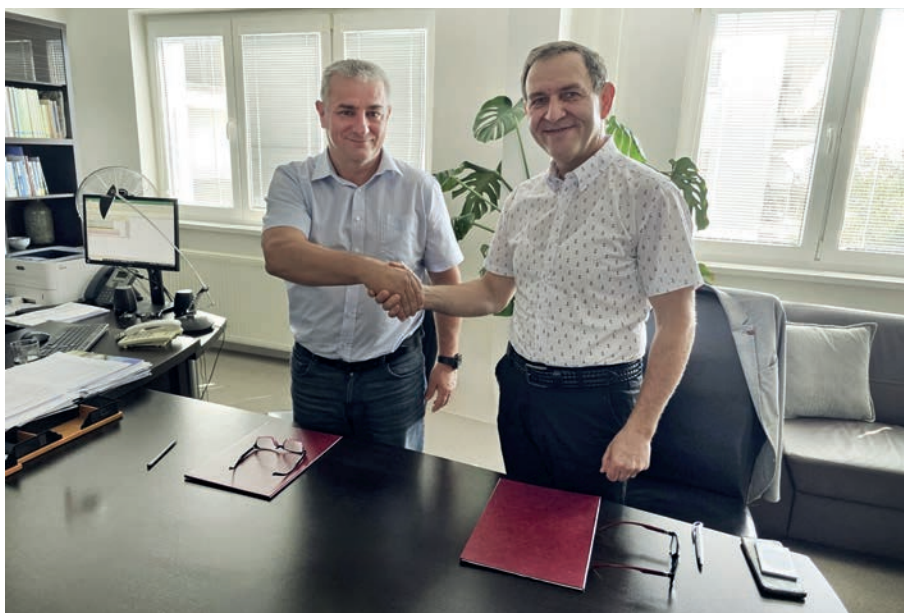
Dohodli sa taktiež na spolupráci pri rozvoji občianskej spoločnosti, jej

vzdelávaní a kultivovaní, napredovaní na princípoch súčasného vedeckého poznania a pri dodržiavaní právnych, morálnych a etických princípov.

Obe partnerské organizácie sa zaviazali participovať na riešení vybraných výskumno-vzdelávacích projektov a na ďalších podporných aktivitách. Súčasťou spolupráce je aj podpora štúdia a vzdelávania v oblasti kontroly.

PhDr. Peter Derevjaník, PhD.

Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach

EDUKAČNÉ PUBLIKÁCIE PREDMETOM DISKUSIE NA FVS

V rámci projektu VEGA 1/0487/24 Posilňovanie ústavného povedomia a autority ústavy v stredoeurópskom kontexte sa riešiteľský tím pod vedením **prof. Dr. Ivana Halásza, Ph.D.**, stretol na diskusii venovanej učebniciam dejepisu a občianskej náuky.

Podujatie bolo zamerané na analýzu učebníc dejepisu 2. stupňa základných škôl a učebnice občianskej náuky pre 3. ročník gymnázií. Diskusia sa týkala analýzy obsahového zamerania jednotlivých učebníc dejepisu, spracovania historických udalostí v kontexte ústavného povedomia.

Pozornosť sa v rámci otvorenej diskusie upriamila aj na možnosť využitia konkrétnych historických budov v Košiciach vo vzdelávacom procese.

Súčasťou prezentácie a diskusie bola aj analýza učebnice pre gymnáziá, a to jej konkrétnych častí zaoberajúcich sa Ústavou SR a verejnou správou. Práve oblasť verejnej správy je spracovaná až v poslednom vydaní edukačnej publikácie občianskej náuky pre 3. ročník gymnázií.

Fakulta verejnej správy UPJŠ – v kontexte predmetnej diskusie týkajúcej sa učebnice občianskej náuky pre 3. ročník gymnázií a v súvislosti s cieľmi projektu – pripravuje vedomostnú súťaž pre študentov tretích ročníkov stredných škôl so zameraním na Ústavu SR, ústavné princípy, verejnú správu, samosprávu mesta Košice a VÚC.

Súčasťou diskusie bol riešiteľský tím projektu: JUDr. Martina Kantorová, PhD. (prodekanka pre vzdelávaciu činnosť FVS), PhDr. Jana Volochová, PhD., Mgr. Jozef Andrejčák, PhD., Mgr. Viktória Ferková a členovia Katedry verejnoprávných disciplín FVS doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD. (dekan FVS), doc. JUDr. Vladimíra Žofčinová, PhD., doc. JUDr. Martin Vernarský, PhD., a Mgr. PhDr. Rastislav Král, PhD.

Mgr. Jozef Andrejčák, PhD.

Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach

ÚSTAVNÝ SÚD A NÁMESTIE ZÁKLADNÝCH PRÁV V KARLSRUHE

Nemecký Základný zákon (Grundgesetz) z roku 1949 sa stal jedným zo symbolov demokratického a úspešného Nemecka. Svetoznámy filozof Jürgen Habermas chcel dokonca na jeho základe vybudovať nový druh nemeckého ústavného patriotizmu, ktorý mal povojnovým Nemcom aspoň čiastočne kompenzovať problematickosť ich pôvodného patriotizmu, ktorý mohol znovu ľahko sklúzať do nacionalizmu.

Základný zákon vytvoril Spolkový ústavný súd Nemecka, ktorého sídlom sa v roku 1951 stalo mesto Karlsruhe (spolková krajina Bádensko-Württembersko). Od roku 1950 tam pôsobil aj Spolkový súdny dvor Nemecka, čiže mesto – nachádzajúce sa v americkej okupačnej zóne – sa stalo takpovediac „hlavným mestom práva“.

Sudcovia pôvodne pracovali v bývalej rezidencii princa Maxa von Baden, ale v rokoch 1965 až 1969 bol podľa plánov architekta Paula Baumgartena postavený súčasný komplex piatich budov spojených chodbou. Nachádza sa v centre mesta pri barokovom zámku zo začiatku 18. storočia, ktorý spolu s mestom vybudoval markgróf Karl Wilhelm von Baden-Durlach.

Zámok má impozantný park, do ktorého dobre zapadá aj ústavný súd. Dokonca sa tam nachádzajú včelíny. Architekt Baumgarten nechcel vytvoriť majestátnu justičnú budovu, naopak, jeho cieľom bola funkčná dôstojnosť v kombinácii s transparentným a otvoreným štýlom. Symbolika bola jasná – moderný demokratický duch a slobodný ústavný poriadok. Celá budova je presklená, čiže aj jej interiér je čiastočne viditeľný zvonku.

Karlsruhe má tiež zaujímavé Námestie základných práv (Platz der Grundrechte), ktoré bolo vytvorené pri príležitosti 50. výročia vzniku ústavného súdu. Autorom nápadu bol Jochen Gerz, ktorý najprv oslovil 24 praktizujúcich aj teoretických právnikov. Ich názory na právo a spravodlivosť vo forme krátkych výrokov potom uviedol na tabuliach rozmiestnených po celom meste. Na rovnomennom námestí, ktoré postupne prechádza do impozantného námestia pred centrálnym zámkom, sa nachádza 24 kovových tabuliek s citátmi. Zvyšok Gerz rozmiestnil po celom meste, napríklad pred budovou ústavného

súdu, ale aj pri hlavnej stanici a pošte, pri bývalej synagóge, na mestskom cintoríne a podobne. Jedna tabuľa sa nachádza na mieste, kde teroristi z Frakcie Červenej armády (RAF) v roku 1977 zavraždili vtedajšieho spolkového generálneho prokurátora a jeho dvoch spolupracovníkov. Gerzova kompozícia takto „objíma“ celé mesto, ktoré sa vlastne stáva jedným veľkým pamätníkom a symbolom práva v Nemecku.

Symbolický význam a košický presah však má aj samotné mesto Karlsruhe. Nemecký model umiestnenia ústavného súdu mimo hlavného mesta – pokiaľ mož-

no na pokojnom a politicky menej hektickom mieste – totiž po páde komunistického režimu nasledovalo aj federatívne Československo a následne Česká republika s ústavným súdom v Brne.

Slovensko sa rozhodlo pre Košice, kde sa v súčasnosti realizuje aj výskumný projekt VEGA 1/0487/24 *Posilňovanie ústavného povedomia a autority ústavy v stredoeurópskom kontexte*, v rámci ktorého na Fakulte verejnej správy UPJŠ vznikol aj tento článok.

prof. Dr. Ivan Halász, Ph.D.

Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach

OSLAVUJEME 20 ROKOV: AKO VZNIKLA DNEŠNÁ KATEDRA PSYCHOLÓGIE

Súčasná Katedra psychológie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika nadväzuje na bohatú tradíciu psychologického vzdelávania, ktorá siaha do roku 1968, keď vznikla pôvodná katedra psychológie. Tá bola súčasťou UPJŠ až do roku 1996. Po organizačných zmenách a vzniku Prešovskej univerzity sa štúdium psychológie na UPJŠ v Košiciach prerušilo.

Históriu Katedry psychológie na UPJŠ v Košiciach preto môžeme rozdeliť do dvoch etáp:

- prvá etapa (1968 – 1996) – zahŕňa otvorenie a rozvoj štúdia psychológie na pôvodnej FF UPJŠ až po jeho ukončenie,
- druhá etapa (od 2005) – predstavuje vznik a činnosť súčasnej Katedry psychológie FF UPJŠ, ktorá nadväzuje na pôvodnú katedru, aj keď nie je jej priamym pokračovaním.

Dnes už je zjavné, že ide o úspešný návrat – odbor *psychológia* opäť pevne zakotvil medzi kľúčovými súčasťami akademického života univerzity.

Psychológia sa na UPJŠ vrátila ešte pred vznikom FF

Po vzniku Prešovskej univerzity v roku 1997 sa UPJŠ zredukovala na tri fakulty – lekársku, prírodovedeckú a právnickú. Univerzita však mala ambíciu znova sa profilovať ako plnohodnotná univerzita so širokým spektrom odborov. V roku 1998 tak vznikla Fakulta verejnej správy UPJŠ

a nasledoval plán zriadiť aj filozofickú fakultu. Práve s týmto zámerom sa spájal aj návrat psychológie na UPJŠ.

Zaujímavosťou je, že štúdium psychológie sa začalo obnovovať ešte pred samotným vznikom FF – kľúčové boli roky 2002 až 2005, keď sa na Fakulte verejnej správy UPJŠ pod vedením dekana **prof. PhDr. Ladislava Lovaša, CSc.**, začali formovať podmienky na vznik nového psychologického pracoviska.

Pomohol tomu príchod dvoch významných odborníkov – **doc. PhDr. Jána Ferjenčíka, CSc.**, a **doc. PhDr. Margity Mesárošovej, CSc.** Vďaka nim sa podarilo vytvoriť kvalifikačne silný tím, ktorý mohol garantovať kvalitné vzdelávanie v odbore psychológia.

Hoci sa FVS usilovala o rozšírenie odborov, senát fakulty nakoniec odmietol otvoriť štúdium psychológie. Univerzita preto hľadala alternatívne riešenie a rozhodla sa založiť nové pracovisko – Ústav filologických a sociálnych vied UPJŠ (ÚFaSV), ktorý vznikol 1. júna 2005 rozhodnutím rektora UPJŠ č. 13/2005.

Práve tento ústav sa stal základom pre budúcu Filozofickú fakultu UPJŠ – a zároveň miestom, kde bola oficiálne vytvorená katedra psychológie ako gestorské pracovisko pre nové jednodoborové štúdium psychológie.

Štúdium psychológie sa oficiálne otvorilo v septembri 2005 – študenti psychológie sa tak stali prvými študentmi nového ústavu a neskôr aj budúcej Filozofickej fakulty UPJŠ.

Z ÚFaSV vznikla FF

Dlhodobý cieľ premeniť ústav na fakultu sa naplnil 1. januára 2007, keď bola založená Filozofická fakulta UPJŠ. Katedra psychológie sa stala jej pevnou súčasťou a odvtedy je jedným z pilierov fakulty.

Prvým vedúcim katedry bol v rokoch 2005 – 2007 **doc. PhDr. Jozef Ferjenčík, CSc.** Po založení FF UPJŠ prevzal vedenie katedry **prof. PhDr. Ladislav Lovaš, PhD.**, ktorý ju viedol až do roku 2020 a zároveň bol garantom magisterského a doktorského štúdia. Vďaka jeho vedeniu získala fakulta v roku 2008 habilitačné a inauguračné práva v odbore *sociálna psychológia a psychológia práce*. V roku 2008 pribudli aj prví doktorandi – **Mgr. Ing. Jozef Bavoľár, PhD.**, a **Mgr. Iveta Matejovská, PhD.**, ktorí sa neskôr stali členmi katedry.

Dnešná Katedra psychológie FF UPJŠ nie je len pokračovateľom niekdajšej tradície – je aj dynamickým a rešpektovaným akademickým pracoviskom. Spája výučbu, výskum a spoločenský dopad. Vďaka dôslednej práci a odbornému vedeniu sa psychológia na UPJŠ opäť stala odborom s pevným miestom v akademickom aj profesionálnom prostredí.

doc. Mgr. Monika Hricová, PhD.

vedúca katedry

prof. PhDr. Ladislav Lovaš, CSc.

emeritný profesor

Filozofická fakulta UPJŠ

v Košiciach

NA FILOZOFICKEJ FAKULTE UPJŠ OTVORILI TRIEDU BUDÚCNOSTI

V priestoroch budovy Sokrates v areáli Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach 24. septembra 2025 slávnostne uviedli do prevádzky modernú *Triedu budúcnosti* – Future Classroom Lab, ktorá vytvára inovatívny priestor na vzdelávanie v digitálnej ére.

Trieda budúcnosti je prioritne určená pre študentky a študentov učiteľstva, aby si osvojili **moderné vyučovacie metódy a prácu s digitálnymi technológiami**, ktoré budú využívať vo svojej budúcej pedagogickej praxi.

„*Trieda budúcnosti/Future Classroom Lab* je koncept, ktorý iniciovala Európska školská sieť – European Schoolnet – v spolupráci s vyše 30 ministerstvami školstva v európskych krajinách,“ uviedla dekan-ka FF UPJŠ **prof. Mgr. Renáta Panocová, PhD.**

Zároveň zdôraznila, že v príprave budúcich učiteľov má nezastupiteľné miesto:

„Poskytuje totiž priestor, ktorý spája teóriu s praxou a rozvíja digitálne kompetencie prostredníctvom integrácie technológií do vyučovania. Podporuje inovatívne pedagogické prístupy, ako je projektové a kolaboratívne učenie, čím posúva tradičné metódy vpred. **Som presvedčená, že využívanie Triedy budúcnosti vo vzdelávaní učiteľov prinesie víťanú zmenu paradigmy a posilní Filozofickú fakultu UPJŠ v pozícii lídra v príprave budúcich učiteľov.**“

Trieda budúcnosti je vybavená najmodernejšími digitálnymi technológiami a flexibilným školským nábytkom, ktorý umožňuje rýchlu prestavbu priestoru podľa potrieb výučby. Je navrhnutá tak, aby podporovala personalizované vzdelávanie, čím reaguje na individuálne potreby a spôsob učenia sa každého študenta. Vďaka tomu vzniká podnetné vzdelávacie prostredie, v ktorom sa môžu realizovať inovatívne vyučovacie metódy a rôzne formy spolupráce.

„**Kľúčovým prvkom Triedy budúcnosti sú vzdelávacie zóny, ktoré umožňujú rozmanité prístupy k učniu,**“ ozrejmi-la vedúca Katedry pedagogiky FF UPJŠ **doc. PaedDr. Renáta Orosová, PhD.**

„*Zóna bádania* je priestorom na expe-

Pásku novej učebne slávnostne prestrihli dekan-ka FF UPJŠ prof. Renáta Panocová a rektor UPJŠ prof. Daniel Pella

rimentovanie, využitie virtuálnej a rozšírenej reality. **Zóna spolupráce** poskytuje flexibilný priestor na tímovú prácu, skupinové projekty a spoločné riešenie problémov. **Zóna vytvárania** podporuje multimediálnu tvorbu, nahrávanie a digitálnu produkciu. **Zóna prezentácie** slúži na spoločné diskusie, vystúpenia a prezentovanie výsledkov práce, **zóna sebarozvoja** umožňuje individuálnu prácu, štúdium vlastným tempom a konzultácie a **zóna interakcie** je určená na priame zapojenie študentov do vyučovacieho procesu a na rozvoj komunikačných zručností.“

Ideálne podmienky na prípravu budúcich učiteliek a učiteľov na FF UPJŠ v jej novej *Triede budúcnosti* vytvárajú virtuálna realita, zariadenie na tvorbu podcastov, mobilné zariadenia, audio- a videozariadenia, softvér na tvorbu videí, podcastov, vzdelávacie hry či veľkoformátová dotyková obrazovka – to všetko v spojitosti so vzdelávacími zónami a mobilným nábytkom, ktorý umožňuje rýchlu prestavbu priestoru podľa potrieb skupinovej alebo individuálnej práce. *Trieda budúcnosti* FF UPJŠ zároveň prispieje k tvorbe nových poznatkov prostredníctvom **pedagogického výskumu s dôrazom na profesijné kompetencie učiteľa 21. storočia**.

„Naším cieľom je vytvárať prostredie, ktoré inšpiruje budúce učiteľky a učiteľov, rozvíja ich **digitálne kompetencie a ukazuje, ako môžu technológie prispieť k zvyšovaniu kvality vzdelávania**. Chceme, aby študenti učiteľstva zažili interaktívne a personalizované učenie, aby si osvojili schopnosť flexibilne reagovať na rôzne vzdelávacie situácie a aby získali **skúsenosti s vyučovaním, ktoré pripraví žiakov na výzvy 21. storočia**. Vďaka novým priestorom majú možnosť **rozvíjať svoje odborné a didaktické zručnosti, ale aj kritické myslenie, schopnosť spolupráce a inovácie, ktoré sú kľúčové pre moderné školstvo**,” dodala doc. R. Orosová.

Na slávnostnom otvorení *Triedy budúcnosti* sa zúčastnili zástupcovia univerzity a fakulty, pedagógovia aj študenti, ktorí si nové priestory priamo vyskúšali.

Trieda budúcnosti FF UPJŠ sa tak stáva centrom inovácií, v ktorom sa spája moderná pedagogika a digitálne technológie v prospech vzdelávania 21. storočia.

PhDr. Marián Gladiš, PhD.

Foto: Samuel Tatar
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

OSLÁVILI SME EURÓPSKY DEŇ JAZYKOV

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach tradične organizuje podujatie na počesť Európskeho dňa jazykov, ktorého cieľom je priblížiť jazykovú rozmanitosť Európy študentom stredných a základných škôl.

Namiesto oficiálneho dátumu 26. septembra sa budova *Platón* zaplnila žiakmi už 9. septembra. Zapojili sa do zaujímavých aktivít zameraných na lepšie spoznávanie vybraných jazykov a získavanie nových poznatkov o ich kultúrnom a komunikačnom pozadí.

Po úvodnom privítaní sa stovky účastníkov rozdelili do skupín a počas dopoludnia sa sriedali v jednotlivých miestnostiach, ktoré boli tematicky venované konkrétnym jazykom a aktivitám. Na každej zastávke ich čakali interaktívne úlohy.

Počas celého programu ich sprevádzali študentky a študenti Filozofickej fakulty UPJŠ, ktorí zabezpečovali plynulý priebeh podujatia a pomáhali s orientáciou v budove *Platón*.

Program vznikol v spolupráci jazykových pracovísk fakulty s partnermi a ponúkol pestrú škálu foriem hravého

vzdelávania. Zastúpené boli angličtina, nemčina, francúzština, maďarčina, chorvátčina a ukrajinčina, ako aj bloky venované cyrilike s ruštinou a tiež slovenským nárečiam.

Každá miestnosť priniesla vlastný typ výzvy – od vedomostných kvízov cez pantomímu so známymi internacionalizmi až po počúvanie nahrávok, skladanie viet či porovnávanie výrazov s podobným znením, ale odlišným významom. Hoci akcia nemala súťažný charakter, tí, ktorí si na jednotlivých stanovištiach viedli najlepšie, si odniesli drobné vecné ceny.

Toto podujatie sa konalo v rámci iniciatívy **Rady Európy a Európskej komisie**, ktorá **Európsky deň jazykov** odštartovala v roku 2001. **Filozofická fakulta UPJŠ** sa k podujatiu pravidelne pripája od roku 2015, a to so zámerom podporiť jazykové vzdelávanie, kultúrnu otvorenosť a záujem o jazykovú rozmanitosť.

Tohtoročná „oslava jazykov“ ukázala, že aj krátky kontakt s cudzím jazykom môže byť pre mladých ľudí podnetný a inšpirujúci.

Sofia Jadrná

Foto: Samuel Tatar

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

AMERIKA AKO ZRKADLO SVETA? FF UPJŠ HOSTILA PRESTÍŽNU KONFERENCIU EAST MEETS WEST

Čo znamená pre súčasnú americkú identitu, keď sa dlhodobo pestovaný obraz „zaslúbenej zeme“ dostáva do krízy? Ako sa mení „americký sen“ v čase, keď ho literatúra, film či filozofia začínajú spochybňovať? A ako sa Spojené štáty americké javia z pohľadu regiónov, napríklad strednej a východnej Európy, ktoré samy prešli dramatickými historickými zmenami?

Na tieto a mnohé ďalšie otázky hľadali odpoveď účastníci bienálnej medzinárodnej vedeckej konferencie **East Meets West: Cross-Cultural Perspectives on America's Changing Image**, ktorá sa v dňoch 12. a 13. septembra 2025 prvýkrát v histórii uskutočnila na Slovensku – na pôde **Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach**.

Konferencia, ktorú organizovala **Katedra anglistiky a amerikanistiky FF UPJŠ** v spolupráci s **Československou asociáciou pre americké štúdiá (CSAAS)**, priviedla do Košíc odborníkov z Európy, Ázie a USA. Diskutovali o tom, ako sa

mení obraz USA v literatúre, médiách, populárnej kultúre, ale aj v politických a filozofických diskusiách.

Kľúčovými prednášajúcimi boli antropológ a odborník na globálne štúdiá **prof. Stephen Wooten** (University of Oregon, USA), sociológ a expert na etnické štúdiá a medzinárodné vzdelávanie **prof. Hua-Yu Sebastian Cherg** (New York University, USA), špecialistka na americko-židovskú literatúru **doc. Michaela Weiss** (Sliezská univerzita v Opave, ČR) či filozof so zameraním na etiku a politickú filozofiu **Dr. Matej Cibík** (Central European University, Viedeň, Rakúsko).

Program zahŕňal plenárne prednášky, panelové diskusie a samostatné sekcie venované otázkam literatúry, kultúry, filozofie a medzinárodných vzťahov.

Široký priestor dostali aj doktorandi a mladí výskumníci, čo dodalo podujatiu dynamiku a otvorenosť.

každé dva roky pod záštitou CSAAS, pričom doteraz bola prevažne v českých mestách. Košice sa stali prvým mestom na Slovensku, ktoré privítalo toto významné podujatie.

Pre Filozofickú fakultu UPJŠ to bola zároveň príležitosť potvrdiť, že má silné medzinárodné kontakty a dokáže prilákať špičkových odborníkov. Ako zdôraznili organizátori, aj napriek náročnej globalnej situácii je nevyhnutné pokračovať vo vzdelávaní a otvorenej diskusii. USA ako kultúrny, politický a ideový fenomén má totiž dopad na celý svet – či sa nám to páči alebo nie. Konferencia v Košiciach potvrdila, že interdisciplinárny dialóg o Spojených štátoch amerických má zmysel nielen pre odborníkov, ale aj pre širšiu spoločnosť.

Bienálna tradícia *East Meets West* pokračuje – ďalšie podujatie sa bude konať o dva roky v Českej republike.

Prvýkrát na Slovensku

Konferencia **East Meets West** sa koná

Mgr. Zuzana Buráková, PhD.

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

DEKANI FILOZOFICKÝCH FAKÚLT SA ZIŠLI NA UPJŠ

Dekanka Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach **prof. Mgr. Renáta Panocová, PhD.**, hostila v stredu 17. septembra 2025 stretnutie neformálnej platformy klubu dekanov filozofických fakúlt.

Pozvanie do Košíc prijali dekan FiF UK v Bratislave **prof. Mgr. Marián Zouhar, PhD.**, dekan FF UKF v Nitre **prof. PhDr. Martin Hetényi, PhD.**, dekanica FF UCM

v Trnave **doc. Mgr. Mariana Sirotová, PhD.**, univerzitná profesorka, dekan FF UMB v Banskej Bystrici **doc. Mgr. Martin Schmidt, PhD.**, dekanica FF PU v Prešove **prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA**, a dekan FF KU v Ružomberku **Mgr. Samuel Štefan Mahút, PhD.**

Hostia si prezreli priestory areálu FF UPJŠ, tlmočnické laboratórium v budove *Platón*, novú učebňu na prípravu budúcich učiteľov – Triedu budúcnosti

– v budove *Sokrates*, filmové a televízne štúdio a laboratórium experimentálnej fonetiky a komunikácie LICOLAB.

Na popoludňajšom rokovaní o aktuálnych otázkach vysokého školstva dekanica a dekanov filozofických fakúlt pozdravil rektor UPJŠ **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

OSLÁVILI SME JUBILEUM KONFERENCIE WORD-FORMATION THEORIES

Na pôde Katedry anglistiky a amerikanistiky Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach sa v júni konali oslavy 20. výročia jazykovednej konferencie *Word-Formation Theories*, ktorú založil profesor Pavol Štekauer publikáciou *Štekauer & Lieber (eds.), 2005, Handbook of Word-Formation*.

Konferencia sa za uplynulé dve desaťročia stala tradičným miestom stretávania lingvistov z celého sveta, ktorí posúvajú teórie slovo tvorby do nových širok a hlbok. Tohtoročná edícia, organizovaná spoločne s konferenciou *Typology & Universals*, privítala v Košiciach vyše sto účastníkov a bola venovaná významnej osobnosti v oblasti lingvistiky **Garrymu Libbenovi**.

Plénarne prednášky patrili popredným jazykovedcom z rôznych kútov sveta. **Mark Aronoff** zo Stony Brook University (USA), autor mnohých priekopníckych prác v oblasti morfológie, predstavil svoj pohľad na transformácie slovo tvorných teórií. Zo severu Európy zavítal **Antonio Fabregas** z Norwegian University of Science and Technology (Nórsko), známy svojím

výskumom v oblasti morfolologickej teórie a syntaxe. Afriku zastupoval **Gerhard van Huyssteen** z North-West University (JAR), ktorý sa venoval aplikovaným otázkam konštrukčnej morfológie. Taliansku lingvistickú tradíciu reprezentovala **Francesca Masini** z University of Bologna, ktorá prepájala typológiu a evaluatívnu morfológiu. Z USA prišla aj **Andrea Sims** z Ohio State University, známa výskumom morfolologickej komplexity a variability.

Svoj príspevok v oblasti morfológie predniesla aj dekanka Filozofickej fakulty UPJŠ a profesorka jazykovedy na Katedre anglistiky a amerikanistiky FF UPJŠ **Renáta Panocová**.

Osobitný priestor bol venovaný metódam výskumu v oblasti zvukovej

symboliky. Profesorka **Lívia Körtvélyessy** pôsobila ako spolupredseda workshopu a predstavila aktuálne metodologické prístupy k skúmaniu zvukovej symboliky. Na jej príspevok nadviazala docentka **Renáta Gregová**, ktorá sa zamerala na identifikáciu fonestém v slovenčine.

Konferencia sa neobišla bez príspevkov mladých výskumníkov z katedry. **Lucia Gallová**, absolventka doktorského štúdia, prezentovala prehľad motivačných vzťahov v slovo tvorbě v angličtine a slovenčine. **Ľubomír Andrej**, taktiež náš absolvent, v súčasnosti pôsobiaci na Prešovskej univerzite v Prešove, predstavil rozšírenú verziu derivačných sietí slovenských a anglických onomatopojí. Súčasná doktorandka **Veroni-**

ka Hudáková predstavila časť svojej dizertačnej práce venovanej zloženinám a kolokáciám v slovenčine a nemčine.

Špeciálne poďakovanie patrí organizačnému tímu na čele s prorektorkou a vedúcou katedry profesorkou **Slávkou Tomaščikovou**, ktorý zabezpečil hladký a bezproblémový priebeh konferencie. Ďakujeme aj kolegom z katedry, ktorí pomohli s organizáciou podujatia, IT tímu, doktorandom a dobrovoľníkom z radov študentov bakalárskeho a magisterského štúdia, ktorí sa postarali o to, aby bol pobyt hostí v Košiciach nezabudnuteľný.

Mgr. Dmytro Hrytsu, PhD.

Mgr. Lucia Gallová, PhD.

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

UČITEĽSKOU OSOBNOSŤOU SLOVENSKA JE ABSOLVENTKA FF UPJŠ ALENA RAPČAN ŠTROMPOVÁ

Aktuálnou laureátkou prestížneho ocenenia „Učiteľská osobnosť Slovenska“ je učiteľka slovenského jazyka a mediálnej výchovy zo Základnej školy Ľudovíta Fullu v Košiciach a úspešná absolventka Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach PaedDr. Alena Rapčan Štrompová.

Odborná porota ocenila jej **systematickú prácu v rozvoji mediálnej gramotnosti, kritického myslenia a inkluzívneho prostredia, ktoré vytvára pre svojich žiakov**. Ocenenie si prevzala na galavečere **Učiteľská osobnosť Slovenska 2024**, ktorý sa konal 5. júna 2025 v Moyzesovej sieni Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Na slávnostnom vyhlásení výsledkov licencovanej súťaži medzinárodného ocenenia **Global Teacher Prize**, ktoré spája inšpiratívnych pedagógov z celého sveta, sa zúčastnil – a víťazke cenu osobne odovzdal – minister školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR **JUDr. Ing. Tomáš Drucker, MSc.**

PaedDr. Alena Rapčan Štrompová je úspešná absolventka dopĺňajúceho pedagogického štúdia zameraného na slovenský jazyk a literatúru (2013) a rigorózneho konania v študijnom programe *učiteľstvo slovenského jazyka a literatúry* (2017) na **Katedre slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach**.

„Mne sa škola zdá ako úžasný kreatívny priestor, kde môžeme spoločne s deťmi rásť. Učíme sa navzájom sa počúvať, konfrontovať názory, a keď natrafíme na konšpiráciu alebo polopравdu, spoločne to prehodnocujeme, zisťujeme zdroje a podobne,“ uviedla učiteľská osobnosť roka, Košičanka Alena Rapčan Štrompová.

K výnimočnému úspechu našej absolventke srdečne blahoželajú dekanka Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach prof. Mgr. Renáta Panocová, PhD., s celým vedením fakulty, vedúca jej „domovskej“ katedry doc. PhDr. Marianna Sedláková, PhD., a vedúca oddelenia slovakistiky a literárnej vedy doc. PaedDr. Ivica Hajdučeková, PhD.

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

ZA KNIHAMÍ AŽ ZA „VEĽKÚ MLÁKU“

Ostatné roky som zasvätil veľkým literárnym dielam, ktoré čítam spoločne so študentmi aj s verejnosťou v kluboch celoživotného vzdelávania v knižniciach v Bardejove a Prahe. Tieto aktivity sú súčasťou môjho filozofického výskumného projektu, ktorý je zameraný na interpretáciu textu v skupine a prebieha na Katedre filozofie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach. Keďže na mnohých amerických univerzitách tvoria klasické knihy dosiaľ dôležitú súčasť kurikula, mojou túžbou bolo pozrieť sa, ako prebiehajú živé semináre priamo v USA.

Mal som možnosť navštíviť The University of Chicago, ktorá patrí medzi najlepšie univerzity sveta. Práve na tejto univerzite v „meste ocele“ sa v polovici minulého storočia rozvinulo hnutie *Great Books*. Kampus Chicagskej univerzity susedí s bývalou robotníckou štvrťou a bol vybudovaný koncom 19. storočia v nostalgickom neogotickom štýle, aby

pripomínal anglické stredoveké univerzity. Posledným generáciám pripomína skôr Hogwarts School z Harryho Pottera, neučí sa tam však mágia, ale špičková

veda a ekonómia. Bez ohľadu na odbor si každý študent bakalárskeho programu prejde aj okruhmi všeobecného vzdelania (*The Core*) – neminie ho tak matematika,

prírodné a spoločenské vedy a ani najväčší, humanitný okruh, v rámci ktorého si môže vybrať aj z ponuky kurzov antických a moderných diel.

Bohemistke Irene Čajkovej vďačím za prehliadku útrob univerzity a knižnice a tonik v študentskej kaviarni s výhľadom na Robie House od Franka Lloyda Wrighta.

Starším klasickým literárnym a filozofickým dielam však venujú najviac času a priestoru na Graham School. Medzi mrakodrapmi v centre Chicaga som zažil viacero textových seminárov, stretol sa s učiteľmi a rozprával sa aj s účastníkmi kurzov celoživotného vzdelávania z troch rôznych generácií.

Ďakujem Noahovi Chafetsovi za Shakespearovho *Henricha V.*, Davidovi Hallovi za *Genesis* a Stephenovi Shinerovi za Danteho *Peklo* i *Eseje* od Montaigna. Na otázku, prečo ponúkajú takéto kurzy aj širokej verejnosti, dekan fakulty Deth Green odpovedal, že zodpovednosťou univerzít je vzdelávať občanov.

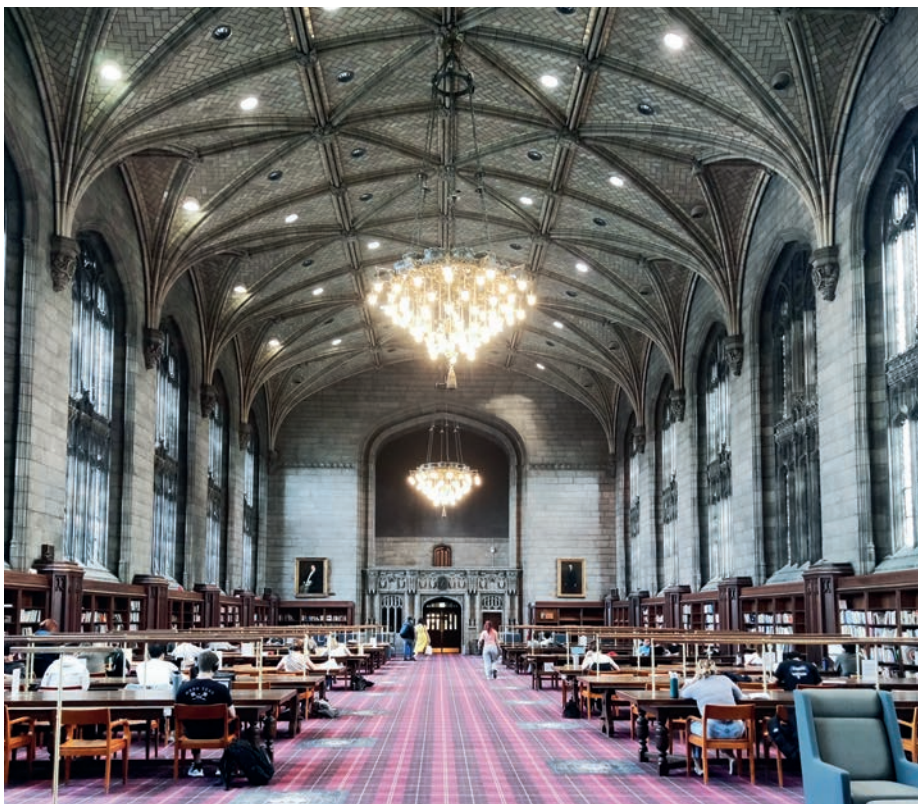
Za „veľkú mláku“ som letel aj kvôli konferencii univerzitných učiteľov, ktorí pracujú s textami. Tento rok sa konala v hlavnom meste štátu Wisconsin – v Madisone. Prišlo na ňu okolo dvesto zanietených učiteľov zo všetkých kútov USA, od malých súkromných „colleges“ až po veľké univerzity z Ivy League.

Tohtoročnou témou bolo líderstvo. Kto iný meditoval nad dilemami a povinnosťami lídrov (hrdinov) hlbšie než Homér? Amerických kolegov oslovilo „európske“ čítanie *Iliady* ako eposu o kríze líderstva, ktoré bolo plodom niekoľkoročného čítania diela s rôznymi skupinami slovenských a českých študentov. A mňa zaujali ich komentáre známych i menej známych diel a pestré spôsoby vyučovania, interpretácie aj vyjadrovania sa v rôznych „amerických angličtinách“.

Vážim si, že som sa s niektorými mohol zoznámiť a po konferencii pozhovávať aj s profesorkami filozofie, ktoré pre nás udalosť pripravili – s riaditeľkou *The Association for CoreTexts and Courses* Charlotte Thomas a s prezidentkou Molly Brigid McGrath. Prepájajú vysokoškolských učiteľov, ktorí to s humanitným vzdelávaním nevzdali a aj v dnešnej dobe hľadajú cesty, ako ďalším generáciám predstaviť to najlepšie z kultúrnych dejín, a tak kultivovať celého človeka. Pretože nie je jedno, aký obsah formuje naše predstavy, myšlienky a slovník...

Mgr. Ján Hreško, Ph.D.

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

NETRADIČNÉ VYUČOVANIE ŠTUDENTOV ÚTVŠ NA PREDMETE MANAŽMENT A MARKETING

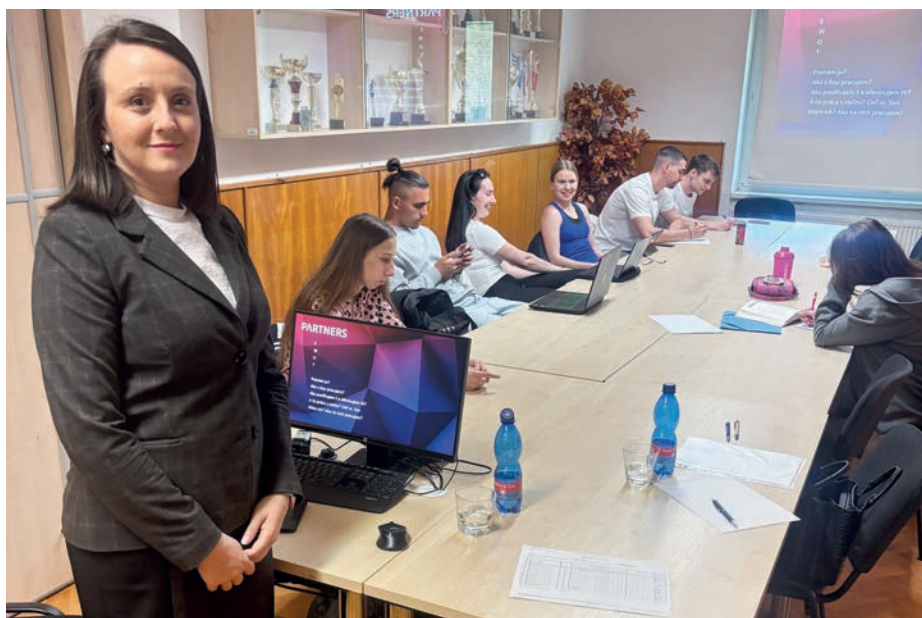

Na pôde Ústavu telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach sa v letnom semestri konala netradičná prednáška, ktorá spojila teóriu manažmentu s reálnym svetom praxe. Hoci sa študenti 3. ročníka bakalárskeho štúdia odboru šport a rekreácia zúčastnili na tomto podujatí v rámci predmetu manažment a marketing, záujem a spätné väzby ukázali, že išlo o zážitok nad rámec bežného vyučovania.

Prednášku pod názvom *Manažérske riadenie v praxi, tvorba vlastnej SWOT analýzy a Leadership* viedli dve skúsené odborníčky – tímová manažérka **Ing. Michela Fabriciová** a vedúca konzultantka **Ing. Simona Babušíková**. Obe pôsobia v medzinárodnom holdingu, ktorý sa od roku 2007 zameriava na vzdelávanie študentov a prepojenie akademických poznatkov s praktickými skúsenosťami.

Hlavnými bodmi prednášky boli otázky vzájomného prepojenia s praxou, ako napr.:

- čo musí spĺňať a ako sa rozhoduje manažér v praxi,
- rozdiel medzi vedením a riadením,
- stupne riadenia,
- tímová práca,
- kľúčové činnosti pri manažovaní,
- cash flow kvadrant, Baťov inštitút,

- práca na sebe ako budúcom potenciálnom manažérom,
- vedieť si vypracovať svoju vlastnú SWOT analýzu,
- a sto cieľov podľa štúdie Harvardovej univerzity.

Prednáška zanechala v študentoch pozitívne dojmy. Študenti sa venovali aj témam osobného rozvoja, ale najviac si cenili priame prepojenie súvislostí s praxou, čo považovali za najväčší prínos.

Zároveň však poukázali aj na nedostatok relevantnej praxe vo svojom odbore.

Záujem o praktické skúsenosti potvrdili aj traja študenti, ktorí prejavili proaktívny prístup a získali možnosť zúčastniť sa na certifikovanom projekte pre ďalšie vzdelávanie.

doc. Ing. Iveta Cimboláková, PhD.
Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ
v Košiciach

AKO PRIŠLA ARAUKÁRIA Z OŠČADNICE DO KOŠÍC

V priebehu augusta sa nášmu občianskemu združeniu BotaniKE podarilo uskutočniť projekt *Podpora biodiverzity v Botanickej záhrade UPJŠ v Košiciach*, ktorý financovala Nadácia Pontis prostredníctvom jej nadačného fondu McDonald's vo výške 3 000 eur.

Cieľom projektu bolo doplniť sortiment o prehistorický ihličnan araukáriu andskú. Pochádza z geologického obdobia jura a krieda, to znamená, že rastie bez väčších zmien po dobu okolo 150 miliónov rokov, a preto sa mu hovorí živá fosília. Pôvodne rastie v horách Čile a Argentíny a patrí medzi najviac mrazuvzdorný druh araukárie. Šupinovité ihlice majú tvar trojuholníka, sú veľmi tuhé a ostré.

Jediný vzrastlý jedinec na predaj bol k dispozícii v Garden centre Oščadnica na Kysuciach. Rozmer kvetnáča bol 120 x 80 cm, výška rastliny viac ako 3,5 m a predpokladaná váha okolo jednej tony. Tamajší tím ju profesionálne pripravil na prevoz – po 280 km dlhej ceste prišla do areálu Botanickej záhrady UPJŠ v Košiciach.

Pomocou auta s hydraulickou rukou sme ju prepravili na miesto výsadby. Vybrali sme záveterné miesto pri skleníkoch, nad novovybudovaným oporným múrikom. Vďaka odbornej pomoci tímu z firmy Moderné záhrady sme ju opatrne vložili do jamy – bez akéhokoľvek poškodenia okolitej vegetácie či samotnej araukárie.

Araukária sa tak stala súčasťou novej výsadby v okolí skleníkov, ktorá zahŕňa menej známe druhy rastlín ako stranvézia Davidova, zimovec včasný, osmant rôznotlstý, jazmín nízky, rôzne druhy hurmikaki či mrazuvzdorný druh oleandra.

Z araukárie sa veľmi tešíme a prajeme jej veľa síl. Celý proces od dopravy po výsadbu je zdokumentovaný formou videa na našich sociálnych sieťach.

RNDr. Martin Pizňak, PhD.

Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA UPJŠ NA DNI EURÓPY

Ako každý oslávenec, aj Európska únia má „svoj“ deň – 9. mája: deň, keď vznikla, deň, keď boli položené základy spolupráce a jednoty Európy. Rok 2025 je obzvlášť výnimočný, lebo je to už 75 rokov, čo bola podpísaná Schumanova deklarácia, a zároveň 40 rokov, čo vrcholní predstavitelia Únie vyhlásili 9. máj za oficiálny Deň Európy.

„Hodnota slobody“ – v znamení tohto motta sa niesli európske oslavy tento rok. Podujatie **Deň Európy** sa v Košiciach uskutočnilo 12. mája 2025 na námestí pred Kinom Úsmev.

Hlavnými organizátormi boli **Kancelária Európskeho parlamentu na Slovensku** a **Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku**. Partnermi, ktorí sa podieľali na programe, boli aj košické knižnice – a medzi nimi aj **Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach**.

Univerzitná knižnica UPJŠ pripravila pre návštevníkov *Európskej dedinky* bohatý a zábavný program. Hostia rôznych vekových kategórií sa zapojili do vedomostných kvízov o Európe, ktoré preverili ich geografické či kultúrne znalosti. Veľkú pozornosť pútala „hra na vytrvalosť“ a nemenej zaujímavým bodom programu bol knižný swap – návštevníci nášho stánku si mohli vymeniť a odnieť vybrané knihy domov bez poplatkov.

Sme radi, že myšlienku dať knihám „druhý život“ a potešiť nimi iných, a to udržateľnou a ekonomicky nenáročnou formou, verejnosť prijíma veľmi pozitívne. Desiatky návštevníkov, ktorí sa postupne striedali, ocenili aj pripravené malé darčeky – odznaky, záložky, perá, zápisníčky a iné tematické drobnosti.

Oslavami *Dňa Európy* si pripomíname, aké dôležité je žiť v mieri a udržiavať ho a žiť v jednote a spolupráci s inými národmi. Aktívna účasť Univerzitnej knižnice UPJŠ na tomto podujatí mala za cieľ nielen osláviť európske hodnoty, akými sú sloboda a demokracia, ale zároveň ukázať, že knižnice môžu byť – a sú – moderným a živým priestorom pre komunitu na vzdelávanie, ale aj zábavu.

Ďakujeme všetkým, ktorí sa pri nás zastavili a prispeli tak svojou účasťou k výnimočnej atmosfére tohto podujatia.

Ing. Eva Matušovičová
Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach

Your gateway to scientific excellence

Discover the world's leading research institutions, explore collaborations, compare research performance, track top papers with Nature Index.

Institutions

Search

Time frame: 1 January 2024 - 31 December 2024

Institution search supports local language names. (Examples: Universidad Autónoma de Madrid, 筑波大学)

[View the latest institution tables >](#)

Top-performing institutions >

By sector By subject By region

Academic

- 1 [Harvard University](#)
Share: 1143.94 | Count: 3883
- 2 [University of Science and Technology of China \(USTC\)](#)
Share: 850.61 | Count: 2609
- 3 [Zhejiang University \(ZJU\)](#)
Share: 820.04 | Count: 2112

Corporate

- 1 [Roche](#)
Share: 66.63 | Count: 182
- 2 [AstraZeneca](#)
Share: 50.9 | Count: 180
- 3 [Merck & Co](#)
Share: 47.41 | Count: 119

Government

- 1 [Chinese Academy of Sciences \(CAS\)](#)
Share: 2804.05 | Count: 9425
- 2 [French National Centre for Scientific Research \(CNRS\)](#)
Share: 640.58 | Count: 4674
- 3 [National Institutes of Health \(NIH\)](#)
Share: 416.33 | Count: 1182

NATURE INDEX

Vo vyhlásení Nature Indexu sa uvádza: „Nature Index poskytuje jednoduché, transparentné a aktuálne metriky, ktoré predstavujú vysokokvalitný výskum a spoluprácu. Prostredníctvom nezávislých prehľadov bohatých na údaje odhaľujeme príbehy, ktoré stoja za metrikami.“

Nature Index zachytáva všetky informácie o afiliácii článkov primárneho výskumu publikovaných v 145 vysokokvalitných prírodovedných a zdravotníckych časopisoch. Index obsahuje aj odkazy na abstrakty týchto článkov, anglické názvy, názvy miestnych jazykov a akronymy materských inštitúcií spojených s článkami sledovanými v Nature Indexe.

Zostavovateľom databázy je spoločnosť Nature Research Intelligence, ktorá je súčasťou Springer Nature.

Výber časopisov do Nature Indexu

Časopisy zahrnuté do databázy boli vytypované nezávisle od Springer Nature – na základe svojej reputácie – nezávislou skupinou aktívnych vedcov. Cieľom výberových komisií vedcov je zabezpečiť taký počet časopisov, aby boli dostatočne pokryté viaceré vedné odbory pri zachovaní selektivity a aby zároveň vybrané časopisy skutočne odrážali vysokú kvalitatívnu úroveň zverejnených výsledkov výskumu.

Celkový počet a zloženie časopisov zahrnutých do Nature Indexu sa pravidelne reviduje – aktuálne revidovaný zoznam 145 časopisov bol vydaný v júni 2023. Oproti pôvodnému vydaniu (november 2014), aktuálna databáza zahŕňa mnoho zmien

s cieľom lepšie predstaviť každý zo zahrnutých odborov a nových zaradených časopisov, ktoré neboli dostupné, keď bol index prvýkrát zverejnený.

Podrobnejšie informácie o výbere časopisov do tejto otvorenej databázy sú dostupné na adrese <https://www.nature.com/articles/515S52a>.

Aktuálny zoznam časopisov zahrnutých do Nature Indexu: <https://www.nature.com/nature-index/faq#journals>.

Zaradenie inštitúcie

V Nature Indexe sa objavujú iba inštitúcie s aspoň jedným pridruženým autorom článku primárneho výskumu, ktorý bol publikovaný v jednom zo 145 časopisov zahrnutých do indexu.

Tabuľka inštitúcií:

<https://www.nature.com/nature-index/institution-outputs/generate/all/global/all>.

Zaradenie článku

Index sa pravidelne aktualizuje. Medzi uverejnením článku a jeho pridaním do Nature Indexu môže nastať časové oneskorenie. Článok však môže byť vylúčený, ak nejde o príspevok primárneho výskumu. Niekedy môžu byť články vynechané z dôvodu technických problémov – v takom prípade je potrebné kontaktovať redakciu.

Zdrojom informácií v tomto článku bolo webové sídlo Springer Nature (2025), dostupné na <https://www.nature.com/nature-index/>.

PhDr. Zuzana Babicová

Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach

PREDÁTORSKÉ KONFERENCIE A MEDZINÁRODNÁ INICIATÍVA

Jednou z významných aktivít šírenia vedeckých poznatkov je aj účasť na vedeckých konferenciách, na ktorých účastníci prezentujú výsledky výskumu, vedú odborné diskusie a dochádza k výmene informácií. Výsledkom takejto konferencie je spravidla zborník prezentovaných príspevkov.

Podobne ako vo vydavateľskom priemysle, kde sa stretávame s predátorským publikovaním, „predátorskému fenoménu“ sa nevyhlo ani organizovanie konferencií. Táto nekalá praktika zneužíva najmä mladých, začínajúcich vedcov, pre ktorých je aktívna účasť na vedeckej konferencii dôležitá.

Formy predátorských konferencií môžu byť rôzne:

1. konferencia sa neuskutoční – webová stránka konferencie a nevyžiadané e-maily o nej síce informujú, po zaplatení registračného poplatku však akákoľvek komunikácia prestane;
2. konferencia sa uskutoční, ale jej kvalita je pochybná – slabá organizácia, zmeny v programe, širokospektrálnosť tém, príliš všeobecné prezentácie.

S cieľom upozorniť na podvodné konferencie vznikla medzinárodná iniciatíva **Think – Check – Attend** (<https://thinkcheckattend.org/>), ktorá má pomôcť akademickým pracovníkom rozpoznať charakteristiky dôveryhodnej konferencie. Iniciatíva odporúča dodržiavať tri kroky:

PREMÝŠLAŤ

Naozaj je to konferencia, na ktorej sa chcete zúčastniť?

PREVERIŤ

Iniciatíva pripravila zoznam kontrolných otázok (<https://thinkcheckattend.org/check/>), na ktoré by si mal potenciálny účastník sám odpovedať:

Organizátori a sponzori

- Kto sú organizátori a sponzori konferencie? Poznáte ich vy alebo vaši kolegovia?
- Viete identifikovať miesto konania konferencie?
- Koná sa konferencia prvýkrát?
- Zúčastnili ste sa už na tejto konferencii vy alebo vaši kolegovia?
- Aké poplatky (konferenčný poplatok, registračný poplatok a i.) sa budú účtovať? Bude mať prednášajúci odpustený poplatok?

Programový a organizačný výbor a redakčná rada

- Je zrozumiteľný a jasný časový harmonogram a program konferencie?
- Zodpovedá téma konferencie vášmu odboru a záujmu?
- Počuli ste už o hlavných rečníkoch?
- Je na webovej stránke konferencie uvedená redakčná rada?
- Sú informácie o redakčnej kontrole prezentácií a type recenzného konania zrozumiteľné?

Zborník z konferencie

- Kde bude zborník vydaný?
- Je jasné, či bude zborník indexovaný?
- Je vydavateľ zborníka členom uznávanej iniciatívy, ako napr. COPE, DOAJ, OASPA?

ZÚČASTNIŤ SA

Svoj abstrakt odošlite len v prípade, že ste boli spokojní a na väčšinu alebo na všetky kontrolné otázky ste odpovedali „áno“.

The infographic features a man in a suit holding a red folder. At the top right are three circular icons: a red one with an exclamation mark and the word 'THINK', an orange one with a checkmark and the word 'CHECK', and a green one with a greater-than sign and the word 'ATTEND'. The main text reads: 'Choosing the right conference to attend and present your research!'. Below this, a green box contains the text: 'Think. Check. Attend is an international initiative that aims to guide and assist researchers and scholars when choosing trusted conferences to attend and to present their research.' At the bottom, three circular icons are shown with corresponding text: a red 'THINK' icon with 'Is it the right conference to attend and present your research?', an orange 'CHECK' icon with 'This check list provides guidance on trusting a conference to attend and present your research.', and a green 'ATTEND' icon with 'Complete the check list and attend the conference.' A red banner at the very bottom says: 'For more information visit www.thinkcheckattend.org'.

ŠPECIFIKÁ EVIDENCIE PUBLIKÁCIÍ VYDANÝCH ZO ZÁVEREČNÝCH PRÁC DO CREPČ

Legislatívny rámec evidencie publikačnej činnosti a ohlasov

Evidencia publikačnej činnosti a ohlasov do Centrálného registra evidencie publikačnej činnosti (CREPČ 2) sa riadi vyhláškou č. 397/2020 o centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti a centrálnom registri evidencie umeleckej činnosti, metodickými pokynmi pre dané vykazovacie obdobie a metodickými usmerneniami. Evidenciu publikácií do CREPČ 2 podľa platnej legislatívy zabezpečuje akademická knižnica na danej vysokej škole.

Centrálny register CREPČ 2, ktorého správcou a zároveň kontrolným orgánom je Centrum vedecko-technických informácií SR, slúži na evidenciu publikačnej činnosti a ohlasov zamestnancov vysokých škôl s vykazujúcim pracoviskom danej vysokej školy a stopercentným pracovným úväzkom. Na základe verifikačného procesu zo strany CVTI SR je následne vysokým školám pridelovaná dotácia.

Keďže všetky vedecké výstupy publikačnej činnosti v CREPČ 2 (publikácie s kategóriou V1, V2, V3) prechádzajú prísnyim verifikačným procesom zo strany odborného hodnotiteľského orgánu CVTI SR, je potrebné bližšie sa pozrieť na problematiku evidencie publikácií vychádzajúcich zo záverečných (kvalifikačných) prác a najmä na ich kategorizáciu.

Ktorý text je originálny? A prečo nemá publikácia kategóriu V1?

Podstatou evidencie publikácií vychádzajúcich zo záverečných (kvalifikačných) prác je jasné **rozlíšenie medzi originálnym (novým) textom a textom prevzatým zo záverečných (kvalifikačných) prác**. Tie sa nahrávajú do centrálného registra záverečných prác a slúžia na získanie akademického titulu, resp. vedecko-pedagogickej hodnoty.

Metodika (čl. 6.17.12) určuje pre ich evidenciu do CREPČ 2 a kategorizáciu tieto pravidlá:

- 1) Ak v knižne vydanéj publikácii možno jednoznačne identifikovať pôvodný text záverečnej (kvalifikačnej) práce, **ale nie je v nej uvedený**, že ide o jej upravenú verziu, alebo časti zo záverečnej (kvalifikačnej) práce nie sú v publikácii riadne citované, takáto publikácia je v rozpore s Deklaráciou o posilnení

kultúry vedeckej integrity na Slovensku a považuje sa za **autoplagiát**.

- 2) Ak **je v knižne vydanéj publikácii uvedený**, že vychádza zo záverečnej (kvalifikačnej) práce, alebo sú jej časti riadne citované, **môže byť v zmysle legislatívy zaevidovaná s ohľadom na mieru úprav oproti pôvodnej práci**. Pri významnom prepracovaní – napríklad rozšírení teoretickej časti, doplnení nových výsledkov výskumu či iných zásadných zmenách – sa takáto publikácia eviduje s kategóriou EPC O1 a príznakom **štátna dotácia podlieha**. Ide o publikácie, ktoré sa považujú za **plnohodnotné samostatné diela**.

Ak došlo len k menším úpravám publikácie, napr. redakčným úpravám, pridaným podkapitolám alebo úpravám úvodu či záveru, evidujú sa tieto práce rovnako s kategóriou EPC O1, ale s príznakom **štátna dotácia nepodlieha**. To znamená, že napriek ich zmenám **nie sú považované za úplne nové dielo** a nie je za ne poskytovaná štátna dotácia.

V prípade publikácií, ktoré sú takmer totožné so záverečnými alebo kvalifikačnými prácami, pričom obsahujú len minimálne formálne úpravy (napr. zmena názvu „dizertačná práca“ na „monografia“, upravený predhovor alebo úvod), evidujú sa s kategóriou EPC I1 a príznakom **štátna dotácia nepodlieha**. Tieto publikácie predstavujú vlastne knižné vydania pôvodných záverečných prác a nie sú predmetom štátnej dotácie.

Z uvedeného vyplýva, že publikácia vydaná zo záverečnej (kvalifikačnej) práce

nemôže byť do CREPČ 2 evidovaná s kategóriou V1 (vedecký výstup publikačnej činnosti) – typ výstupu vedecká monografia. Môže byť zaevidovaná jedine s kategóriou O1 (odborný výstup publikačnej činnosti) – ako typ výstupu knižná publikácia, resp. s kategóriou I1 – iný výstup publikačnej činnosti.

Za každých okolností je preto v knižne vydaných publikáciách vychádzajúcich zo záverečných (kvalifikačných) prác nutné deklarovať ich pôvod. V opačnom prípade bude publikácia zo strany CVTI SR považovaná za autoplagiát a z CREPČ 2 vymazaná.

Pre zaistenie integrity a objektívnosti evidencie je kľúčové, aby vysoké školy a autori pri predkladaní publikácií jasne špecifikovali charakter vzťahu medzi publikáciou a záverečnou (kvalifikačnou) prácou, dodržiavali pravidlá citovania a vyvarovali sa duplicit textov bez rešpektovania pravidiel vedeckej etiky.

Metodika CREPČ 2 tiež odporúča zabezpečiť archiváciu podkladov alebo plných textov publikácií, aby bolo možné zo strany CVTI SR vykonať obsahovú a formálnu kontrolu pri overovaní záznamov.

Celkovo tento systematický prístup k evidencii publikácií vychádzajúcich zo záverečných prác zaručuje, že vedecká činnosť je zaznamenaná transparentne a v súlade s etickými štandardmi, čím sa posilňuje dôveryhodnosť a kvalita akademického prostredia.

PaedDr. Darina Obušeková, PhD.
Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach

PUBLIKOVANIE ČLÁNKOV NA ZÁKLADE TRANSFORMAČNÝCH ZMLÚV

Čo sú transformačné zmluvy a na čo slúžia?

Transformačné zmluvy predstavujú špecifický typ dohôd medzi inštitúciami, ako sú univerzitné knižnice, národné či regionálne konzorciá, a vydavateľmi vedeckých časopisov. Transformačné zmluvy s vydavateľmi *IEEE*, *Springer Nature* a *Elsevier* na Slovensku podpísalo Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI SR) a sú platné do 31. decembra 2026.

Tieto zmluvy v sebe spájajú dvojité funkcie – umožňujú inštitúciám prístup k predplateným časopisom a zároveň dávajú vedcom možnosť publikovať bez APC poplatkov (Article Processing Charges).

Podstata transformačných zmlúv spočíva v postupnom prechode od tradičného platobného modelu založeného na predplatnom (tzv. „read“ model) na nový model „read and publish“, kde sú náklady na čítanie článkov a náklady na ich otvorené publikovanie spojené v jednej dohode.

Čo sú voľné tokeny?

Sú vždy zárukou publikovania bez poplatku?

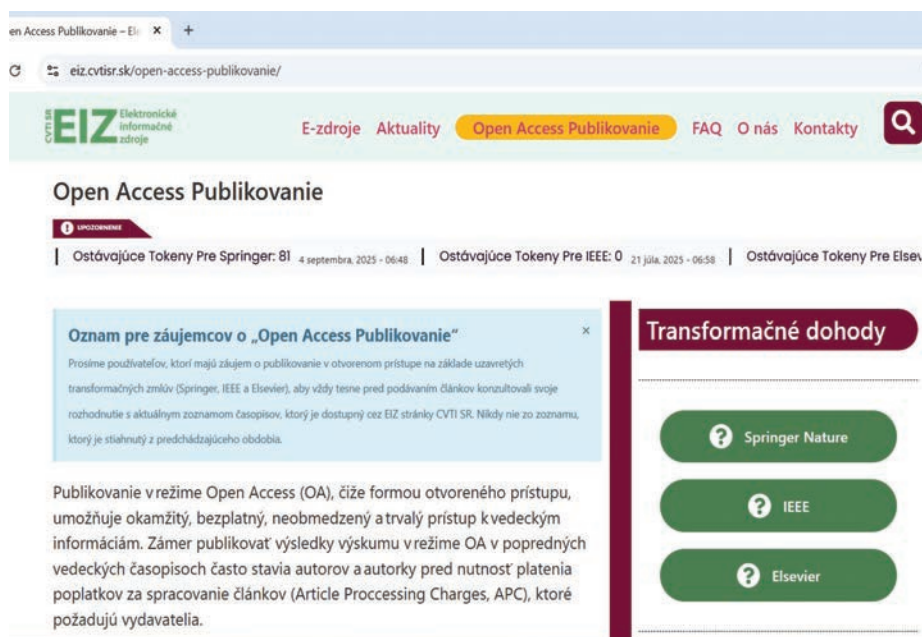
V akých časopisoch možno publikovať?

Kľúčovým prvkom pri využívaní výhod transformačných zmlúv sú *voľné tokeny*, čo v princípe znamená *voľné články*. Jeden voľný token je jeden článok publikovaný bez APC poplatku.

Dostupnosť voľných tokenov, publikačný postup a zoznam konkrétnych dostupných časopisov si autori môžu overiť na webovej stránke CVTI SR, kde má každý vydavateľ – *IEEE*, *Springer Nature* a *Elsevier* – svoju samostatnú sekciu (<https://eiz.cvtisr.sk/open-access-publikovanie/>).

Počet tokenov sa v princípe – v súlade s konkrétnou transformačnou zmluvou – obnovuje na ročnej báze, spravidla v prvom štvrtroku.

Zoznam časopisov – uverejnený na uvedenej webovej stránke pod konkrétnym vydavateľstvom – sa v čase mení, preto je potrebné ešte pred začiatkom publikačného procesu overiť, či daný časopis aktuálne spadá pod transformačnú zmluvu.

Aké kroky má publikačný proces v rámci transformačných zmlúv?

- 1) Autori predkladajú svoje články na publikovanie u príslušných vydavateľov (*IEEE*, *Springer Nature*, *Elsevier*).
- 2) Odporúčame autorom komunikovať s redakciou časopisu už na začiatku publikačného procesu, do akej žiadanej rubriky bude článok zaradený.
- 3) **Po schválení článku redakciou časopisu** je článok postúpený na publikovanie formou otvoreného prístupu (Open Access) s využitím tokenu, ktorý pokrýva APC poplatok. Jeden token umožňuje publikovať jeden článok bez platenia poplatkov.
- 4) **Ak je limit tokenov na daný rok alebo obdobie vyčerpaný, alebo sa tokeny minuli v priebehu publikačného procesu**, autori môžu pristúpiť k alternatívnemu riešeniu:
 - a. zaplatiť APC vo vlastnej réžii (fakulta, pracovisko, sponzor),
 - b. v niektorých prípadoch vydavateľ ponúkne možnosť pristúpiť na tzv. embargo, počas ktorého bude článok dostupný výlučne pre predplatiteľov, a po ukončení embarga – spravidla trvajúceho 24 mesiacov – bude článok dostupný v režime Open Access; v tomto prípade sa APC poplatok nevyžaduje.

5) Celý publikačný proces zastrešuje odbor podpory otvorenej vedy a výskumu CVTI SR, ktorý tiež komunikuje so zúčastnenými inštitúciami a vydavateľmi.

Je dôležité zdôrazniť, že odoslaním príspevku na publikovanie sa autor zaväzuje zaplatiť APC poplatok v prípade, že sa v priebehu publikačného procesu voľné tokeny **minuli**. **O tejto skutočnosti má vydavateľ povinnosť upovedomiť autora. Autor však už nemôže odstúpiť od svojej požiadavky na publikovanie článku.**

Výška APC poplatkov sa orientačne pohybuje v rozmedzí 1 500 – 3 500 eur a zaznamenáva sa v súvislosti s evidenciou publikačnej činnosti autorov v univerzitnej knižnici.

Transformačné zmluvy predstavujú pre autorov príležitosť publikovať články v renomovaných vedeckých časopisoch bez APC poplatkov. Kombinujú dohody o predplatnom prístupe k vedeckým informačným zdrojom s možnosťou publikovania, ktoré je otvorené, teda voľne prístupné širokej verejnosti, a zabezpečujú tak prístup k najnovším vedeckým poznatkom, ktoré im môžu slúžiť ako zdroj pre ich ďalší výskum.

PaedDr. Darina Obušeková, PhD.
Univerzitná knižnica UPJŠ
v Košiciach

ŠTUDENTKA UPJŠ SA STALA PREZIDENTKOU ŠTUDENTSKEJ RADY ALIANCIE AURORA

Na **Universität Innsbruck** sa v dňoch 25. – 28. júna 2025 konalo podujatie **Aurora Open 2025**, ktoré spojilo študentov zo všetkých univerzít aliancie **Aurora**. Išlo o jedinečnú kombináciu študentskej konferencie a turnaja v plážovom volejbale, kde sa stretli mladí ľudia z rôznych krajín, aby si vymenili skúsenosti, rozvíjali medzikultúrne zručnosti a užili si športové aktivity.

Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach na podujatí reprezentovali členka Študentskej rady Aurory **Simona Gibalová** (Lekárska fakulta UPJŠ), **Lenka Jakubíčková** (Fakulta verejnej správy UPJŠ) a **Katarína Ďurčianski** (Filozofická fakulta UPJŠ), ktoré pôsobia ako študentské ambasádky. Všetky tri sa aktívne zapojili do workshopov, peer-to-peer aktivít a prispeli k medzinárodnému dialógu medzi študentmi.

Významným momentom podujatia bolo **zvolenie S. Gibalovej za prezidentku Študentskej rady Aurory** na akad. rok 2025/26.

Voľby sa uskutočnili počas každoročného zasadnutia Študentskej rady v rámci **Aurora Open**. Simona má bohaté skúsenosti z pôsobenia v rade – podieľala sa na tvorbe Charty práv študentov Aurora a zastupovala alianciu v Európskej študentskej únii: ako prezidentka sa plánuje

zamerať na prehĺbenie spolupráce medzi študentmi na lokálnej aj európskej úrovni, posilnenie programu **Aurora Student Ambassador** a efektívnejšie zastupovanie potrieb študentov z partnerských univerzít.

Simona vníma radu ako výnimočnú príležitosť na osobnostný a profesionál-

ny rast, výmenu osvedčených postupov a získanie nových vedomostí mimo tradičného vzdelávania.

Bc. Katarína Ďurčianski

Simona Gibalová

študentky UPJŠ v Košiciach

ŠTUDENTSKE VEDECKÉ TALENTY NA LF UPJŠ

Dňa 28. apríla 2025 sa na **Lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach** uskutočnila *Študentská vedecká konferencia*, na ktorej bolo prezentovaných desať prác – v *Teoretickej a predklinickej* sekcii šesť prác a v *Klinickej* sekcii štyri práce. Do prípravy sa zapojilo 20 študentov.

Výsledky Teoretickej a predklinickej sekcie

Komisia:

- prof. MUDr. Ingrid Hodorová, PhD. – predsedníčka
- doc. MUDr. Martina Bago Pilátová, PhD.
- MUDr. Ondrej Zahornacký, PhD.
- MUDr. Martina Hrubovčák Tejová – doktorandka
- Félix Remiaš – zástupca študentov

Ocenené práce:

- **1. miesto:** *Vplyv mechanickej perfüzie kombinovanej s antibiotikami na štruktúru obličkových teliesok – imuno-histochemická analýza*
Autorky: Sofia Bočeva, Katarína Kovalová, Simona Regecová (5. ročník, všeobecné lekárstvo)
Školitelia: doc. MUDr. Štefan Tóth, PhD., prof. MUDr. Jana Kaťuchová, PhD., MBA
- **2. miesto:** *Investigation of interactions of metal diflunisalato complexes with DNA and selected proteins*
Autorky: Patrycja Osowska, Magdalena Wanda Pakuła (5. ročník, General Medicine)

Školiteľ: doc. RNDr. Lukáš Smolko, PhD.

- **3. miesto:** *Vytvorenie ľahko reprodukovateľného animálneho modelu ezofago-gastrickej anastomózy u potkanov pre štúdium „gastric ischemic preconditioning“*

Autori: Miroslava Žvandová, Sandra Taligová (4. ročník), Oliver Guľa (3. ročník, všeobecné lekárstvo)
Školitelia: doc. MUDr. Ivan Kováč, PhD., RNDr. Darina Petrášová, PhD.

Výsledky Klinickej sekcie

Komisia:

- prof. MUDr. Pavol Kristian, PhD. – predseda
- prof. MUDr. Ivan Tkáč, PhD.
- MUDr. Vladimíra Sobolová, PhD.
- MUDr. Michal Maršálek – doktorand
- Daniella Jenčová – zástupkyňa študentov

Ocenené práce:

- **1. miesto:** *Využitie algoritmov strojového učenia pri analýze nešpecifických zmien pľúcneho parenchýmu u pacientov po COVID-19*
Autor: Martin Duránik (6. ročník, všeobecné lekárstvo)
Školiteľ: doc. MUDr. Ján Lepej, CSc.
- **2. miesto:** *Adaptácia, validácia a porovnanie diagnostických metód skrytej hepatálnej encefalopatie*
Autori: Sofia Alexandra Hlebašková,

Dominik Hutka (4. ročník, všeobecné lekárstvo)

Školitelia: doc. MUDr. Martin Janičko, PhD., MUDr. Jakub Gazda, PhD.

- **3. miesto:** *SII a NLR ako prediktory komplikácií u pacientov po chirurgických výkonoch pankreasu*
Autori: Jakub Tarča, Marianka Kikalo (5. ročník), Martina Sokolová (4. ročník, všeobecné lekárstvo)
Školitelia: prof. MUDr. Jana Kaťuchová, PhD., MBA, MUDr. Tomáš Gajdzik, PhD., MHA, MPH

- **3. miesto:** *Možnosti implementácie metód telemedicíny lipitenzie na Slovensku*

Autor: Patrik Buček (5. ročník, všeobecné lekárstvo)

Školitelia: doc. MUDr. Štefan Tóth, PhD., MBA, MPH, FESC, MUDr. Adriána Jarolímková

Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach venovala na ocenenie víťazov finančnú čiastku 1 200 eur, ktorá bola rozdelená medzi víťazov tak, že kolektív získal: na 1. mieste 300 eur, na 2. mieste 200 eur a na 3. mieste 100 eur. V *Klinickej* sekcii boli udelené dve tretie miesta a výhra bola rozdelená medzi študentov.

Vítazom a ich školiteľom srdečne blahozeláme a prajeme veľa úspechov v ďalšej vedeckovýskumnej práci.

Mgr. Zuzana Tomková

Mgr. art. Roman Martinský

Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach

SIMULOVALI SME SÚDNY SPOR PODĽA FEUDÁLNEHO UHORSKÉHO PRÁVA

Na Právnickej fakulte UPJŠ v Košiciach sa 29. apríla 2025 uskutočnil XIII. ročník podujatia „Simulovaný súdny spor podľa feudálneho uhorského práva a Tripartita“, ktorý každoročne organizuje Katedra dejín štátu a práva PrF UPJŠ v spolupráci s Ústavom teórie práva Gustava Radbrucha PrF UPJŠ. Študenti prvého ročníka si tak mohli na akademickej pôde vyskúšať, aké je ocitnúť sa v úlohe žalobcu, obhajcu či sudcu v právnom systéme, ktorý predchádzal modernému právu.

Nešlo však o bežnú simuláciu – účastníci sa museli vysporiadať nielen s nástrahami špecifického stredovekého právneho poriadku, ale najmä s dramatickou kauzou, ktorá tento rok zahŕňala **prípado barónky Margaréty**, jedinej dcéry baróna Péchyho, ktorá vďaka donácii panovníka získala dedičské postavenie mužského potomka. Po smrti svojho prvého manžela ostala spravovať rozsiahle rodové majetky, ale jej život nabral nečakaný obrat – vydala sa za výrazne mladšieho **grófa Bethlena** zo Sedmohradska, ktorý ju však krátko po svadbe opustil a žil oddelene.

Po štyroch rokoch bez akéhokoľvek manželského spoluzitia podala Margaréta

žiadost o rozluku manželstva pre impotenciu manžela. Pred cirkevnou a svetskou komisiou sa odohral verejný a ponižujúci proces dokazovania mužnosti. Výsledok bol jednoznačný – impotencia bola potvrdená. Cirkevný súd manželstvo rozlúčil a zakázal grófovi nový sobáš, pokiaľ sa jeho stav nezmení. Po troch rokoch sa však gróf vrátil s mladou tehotnou manželkou a synom a pokúsil sa opätovne usadiť v kúrii v Abovskej župe, ktorá však medzičasom pripadla Margaréte. Pri pokuse o vstup do sídla došlo k potýčke so strážcami, počas ktorej prišiel jeden z nich o život.

V tejto súvislosti tím obžaloby v zložení **Barbora Marcinová, Sarah Jušková** a **Viktória Petrovčinová** podal na grófa žaloby a prezentoval grófovo konanie ako závažné porušenie nielen svetských, ale aj cirkevných zákonov (nezákonné vniknutie na majetok, porušenie cirkevného zákazu sobáša a násilný čin s tragickým následkom). Navrhoval tresty typické pre danú dobu – infámiu, prepadnutie časti majetku v prospech Margaréty a pokutu v prospech koruny.

Obhajobou grófa Bethlena bol poverený tím v zložení **Filip Janočko, René Mandelík** a **Michal Mihaľov**, ktorý staval na princípe nezrušiteľnosti dedičského

práva. Tvrdil, že kúria v Above bola oddávna majetkom jeho rodu a cirkevné rozhodnutie o rozluke nemá moc zasiahnuť do svetských vlastníckych práv. Bránil svoje konanie ako pokus domôcť sa svojho legitímneho nároku, pričom smrť strážcu označil za tragédiu, nie úmyselný čin.

Členovia súdneho senátu (v zložení dekan Právnickej fakulty UPJŠ **prof. JUDr. Miroslav Štrkolec, PhD.**, členovia Katedry dejín štátu a práva PrF UPJŠ **doc. JUDr. Erik Štenpien, PhD.**, a **doc. JUDr. Miroslav Fico, PhD.**, členka Ústavu teórie práva Gustava Radbrucha PrF UPJŠ **doc. JUDr. Marta Breichová Lapčáková, PhD.**, sudkyňa Mestského súdu v Košiciach **JUDr. Alžbeta Beňáková** a predseda Dejepisného spolku Košice **PhDr. Gabriel Szeghy, PhD.**) mali neľahkú úlohu posúdiť nielen predostretú kauzu, ale najmä argumentačné a osobnostné schopnosti členov zúčastnených tímov. Po dôkladnej porade nakoniec dali za pravdu obžalobe.

Členovia víťazného tímu budú mať možnosť zúčastniť sa na stáži na Mestskom súde v Košiciach a priamo sa podieľať na priebehu súdnych konaní.

JUDr. Miroslava Trudičová
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

„UTÍKEJ, FORRESTE, UTÍKEJ!“

Beh je pre človeka jedným z najprirodzenejších pohybov. S cieľom spájať ľudí rôznych úrovní – od tých, ktorí už beh pravidelne zaradili do svojho života, až po tých, ktorí o ňom len uvažujú a hľadajú motiváciu začať – vznikol bežecký klub „Cocktail Pace“. Už jeho názov symbolizuje túto rôznorodosť. Založil ho študent 5. ročníka Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach Bc. Pavol Kopaničák, ktorý nám o ňom prezradil viac.

K založeniu klubu ho viedol predovšetkým jeho osobný vzťah k behu.

„S myšlienkou založiť Cocktail Pace sme prišli začiatkom tohto roka spolu s dvomi kamarátmi. Chceli sme vytvoriť priestor, kde sa aktívni bežci, ale aj začiatočníci môžu stretávať a navzájom motivovať, a už v marci sme zorganizovali náš prvý spoločný beh.“

Odvtedy sa stretávajú pravidelne počas akademického roka na spoločných 5-kilometrových behoch, no vytvorili aj whatsapp-povú skupinu s názvom *Cocktail Pace Random Runs*, kde sa môžu členovia dohodnúť na spontánnom behu v iný deň.

„Ak niekto nemá chuť behať sám, jednoducho napíše do skupiny a vždy sa nájde parták.“

Ich bežecké trasy sú prevažne v okolí Medicej, keďže väčšina členov klubu je z radov študentov UPJŠ bývajúcich na internátoch.

Beh je prirodzenou a veľmi efektívnou formou pohybu. Posilňuje srdcovocievny systém, zlepšuje kondíciu, buduje vytrvalosť a pomáha udržiavať zdravý životný štýl. No nie každý sa sám od seba dokáže motivovať a začať, resp. vytrvať.

„Ľuďom, ktorí ešte nebehajú, alebo už to skúšali, ale nevydržalo im to, by som odkázal, aby sa na beh nepozerali ako na povinnosť či trest. Beh nemusí znamenať hneď odbehnúť desať kilometrov alebo naháňať tempo. Stačí začať postupne, aj krátkou prechádzkou, striedaním chôdze a behu či pár minútami vonku. Dôležité je, aby z toho mali radosť a aby mali pocit, že robia niečo pre seba.“

Práve v tom zohráva dôležitú úlohu sila komunity, ktorú sa Pavol s kamarátmi snažili vytvoriť.

„Naše stretnutia nie sú len o samotnom behu, vždy si po nich nájdeme čas aj na posedenie a priateľský rozhovor, čo posilňuje komunitného ducha klubu. Chceme motivovať čo najviac ľudí k pohybu. Som presvedčený, že šport má pozitívny vplyv na každého, či už po fyzickej stránke, pretože pomáha udržiavať zdravie a kondíciu, ale aj po psychickej, pretože odbúrava stres, prináša radosť a dodáva energiu do bežného života. Ak sa nám podarí, aby si ľudia beh spájali s dobrou atmosférou a komunitou, budeme to považovať za úspech.“

Pavol si oblúbil beh nielen ako športovú aktivitu, ale aj ako spôsob, ako si vyčistiť hlavu, prekonať sám seba a zároveň spoznávať ľudí, s ktorými „zdieľa“ podobnú vášeň.

„Práve vďaka behu som si vytvoril mnoho priateľstiev a kontaktov, ktoré by som inak asi nikdy nezískal. Tento komunitný a spoločenský rozmer bol pre mňa veľmi dôležitý a stál aj pri zrode Cocktail Pace. Chceme byť miestom, kde sa ľudia navzájom podporujú, motivujú a spoločne rastú, nielen ako bežci, ale aj ako ľudia, ktorí si behom a pohybom obohacujú svoj život.“

Práve psychohygienu je v dnešnej uponáhľanej dobe často pertraktovaným pojmom.

„Ako študent právnickej fakulty trávim dosť času nad knihami či prípravou na skúšky. Práve beh je pre mňa spôsob, ako si vyčistiť

hlavu a načerpať novú energiu. Po behu sa cítim sviežejší, dokážem sa lepšie sústrediť a paradoxne mi to šetrí čas, pretože sa učím efektívnejšie.“

Táto aktivita má však aj ďalší benefit.

„Na behu mám najradšej, že ma učí disciplíny. Myslím si, že práve disciplína je základom pri všetkom, čo v živote robíme, či už ide o štúdium, prácu alebo osobné ciele. Ak chce človek dosiahnuť progres, musí byť vytrvalý, činnosť vykonávať pravidelne a byť ochotný prekonať aj dni, keď sa mu nechce. Tento princíp sa potom prenáša aj do bežného života, naučí vás lepšie si plánovať čas, pracovať systematicky a nevzdávať sa pri prvej prekážke.“

Tých, ktorí sa obávajú, či by to zvládli, Pavol ubezpečuje, že beh sa dá prispôsobiť úplne každému človeku – bez ohľadu na vek či výkonnostnú úroveň.

„Niektorí začnú krátkymi prechádzkami striedanými s behom, iní už majú ambície bežať dlhšie vzdialenosti. No pre telo to môže byť záťaž, najmä ak sa človek do toho pustí bez prípravy alebo príliš rýchlo. Odporúčam preto začať postupne, počúvať svoje telo

a nebáť sa zaradiť aj oddych či iné formy pohybu, ktoré beh dopĺňajú. Dôležitá je aj správna obuv, aby sa predišlo zraneniam.“

Všetci, ktorých by sme týmto článkom mohli motivovať, nájdú o klube potrebné informácie na sociálnych sieťach.

„Sme aktívni na Strave, Facebooku, Instagrame aj TikToku pod menom @cocktailpace. Na týchto platformách pravidelne zdieľame naše spoločné behy, tipy na tréningy a rôzne motivačné príspevky, takže sa každý môže pridať, sledovať nás a zistiť, ako sa zapojiť do našich aktivít.“

Ak si to zhráme, benefity behu sú univerzálne: prináša fyzické zdravie, psychickú pohodu, disciplínu aj priateľstvá. Každý si v ňom môže nájsť, čo práve potrebuje. A nepotrebuje na to žiadne špeciálne podmienky, vybavenie ani priestory – stačia tenisky a chuť vybehnúť.

Bc. Pavol Kopaničák

Pýtala sa: **JUDr. Anna Vartašová, PhD.**

Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

ŠVOČ NA PRÁVNICKEJ FAKULTE UPJŠ A ÚSPECH V ČESKO-SLOVENSKOM FINÁLE

Na Právnickej fakulte UPJŠ v Košiciach sa 23. júna 2025 uskutočnilo fakultné kolo študentskej vedeckej odbornej činnosti (ŠVOČ) pre akademický rok 2024/25. Podujatie opäť potvrdilo vysokú úroveň vedecko-výskumnej práce študentov, ich záujem o odborné témy a ochotu rozvíjať svoje poznatky aj nad rámec štandardného štúdia.

Súťaž bola rozdelená do dvoch komisií podľa stupňa štúdia – osobitne pre študentov bakalárskeho a magisterského štúdia a osobitne pre doktorandov. Prvú komisiu, ktorá hodnotila práce študentov Bc. a Mgr. stupňa, viedla **doc. JUDr. Karin Cakoci, PhD.**, a jej členkami boli **JUDr. Ľudmila Elbert, PhD.**, univerzitná docentka, a **JUDr. Ľuboslav Sisák, PhD.** V tejto časti súťaže sa predstavilo spolu dvanásť študentov. Najvyššie ocenenie získala **Bc. Miroslava Feketeová**, 2. miesto obsadil **Mgr. Dominik Werner** a na 3. mieste sa umiestnila **Bc. Lívia Gajdošová**.

Na základe výsledkov komisia

odporučila viacero prác na postup do **Česko-slovenskej právnickej súťaže o najlepšiu študentskú prácu** v rámci ŠVOČ za rok 2025. Išlo o práce Miroslavy Feketeovej, Dominika Wernera, Lívie Gajdošovej, Dávida Kutného a Petra Kuka.

Práca M. Feketeovej *Poučenie a informovaný súhlas pacientky pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom* bola zároveň nominovaná na prémie Literárneho fondu za najlepšiu prácu prezentovanú na študentskej vedeckej konferencii.

Druhá komisia, ktorá hodnotila práce doktorandov, pracovala pod vedením **doc. JUDr. Diany Treščákovéj, PhD.** V hodnotiacej porote boli zároveň **prof. JUDr. Juraj Jankuv, PhD.**, a **JUDr. Anna Vartašová, PhD.** V tejto sekcii súťažilo šesť študentov – 1. miesto si odniesla **Mgr. Vladyslava Kryvoshei**, 2. miesto patrilo **JUDr. Michaela Szittyaiovej** a 3. miesto obsadila **Mgr. Jana Pezlar Selecká**. Do česko-slovenského kola ŠVOČ boli následne odporúčené práce všetkých troch študentiek.

Finále Česko-slovenskej právnickej súťaže o najlepšiu študentskú prácu v rámci ŠVOČ za rok 2025 sa konalo 10. a 11. septembra 2025 na Právnickej fakulte Univerzity Palackého v Olomouci.

V silnej konkurencii a v najnáročnejšej sekcii, ktorá bola určená študentom doktorandského štúdia, dosiahla významný úspech **JUDr. Michaela Szittyaiová** – umiestnila sa na peknom 3. mieste s odbornou prácou na tému *Litigačný crowdfunding*.

Podujatie opäť preukázalo vysokú odbornú úroveň študentskej vedeckej práce na Právnickej fakulte UPJŠ, ako aj pripravenosť a záujem študentov tvoriť a diskutovať o aktuálnych právnických témach.

Ich úspechy sú zároveň potvrdením kvalitnej odbornej a pedagogickej podpory, ktorú fakulta dlhodobo poskytuje svojim študentom.

doc. JUDr. Alena Krunková, PhD.
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

NADVIAZALI SME SPOLUPRÁCU MEDZI ŠP FVS A ŠR IVS

Študentský parlament pôsobiaci na Fakulte verejnej správy UPJŠ nadviazal v minulom akad. roku novú perspektívnu spoluprácu. V letnom semestri 2024/25 študent z Charkovskej univerzity na výmennom pobyte kontaktoval členov ŠP FVS a na základe pozitívnej spätnej väzby a skúseností sa rozhodol navrhnúť spoluprácu spolkov navzájom, keďže on sám pôsobí na svojej alma mater ako predseda jedného z nich.

Na základe obojstranných rokovaní bolo napokon 16. júna 2025 v priestoroch FVS UPJŠ podpísané memorandum o spolupráci a partnerstve medzi Študentským parlamentom Fakulty verejnej správy UPJŠ v Košiciach a Študentskou radou Vzdelávacieho a vedeckého inštitútu „Inštitút verejnej správy“ Charkovskej národnej univerzity V. N. Karazina.

Memorandum podpísali Richard Vejo ako poverený člen za ŠP FVS a Maksym Serhienko ako predseda ŠR IVS. Podpis memoranda sa uskutočnil za prítomnosti dekana FVS UPJŠ doc. JUDr. Mgr. Michala Jesenka, PhD.

Obsahom memoranda je najmä nadvia-

zanie spolupráce medzi oboma spolkami, výmena skúseností a organizovanie spoločných aktivít, ktoré majú byť prínosné pre študentov. Podpis memoranda je tiež znakom podpory spoločných aktivít so zahraničnými univerzitami.

Obe strany očakávajú aktívnu spoluprácu, ktorá sa má zamerať na výmenu skúseností z dobrej praxe, ale aj ukážku fun-

govania oboch inštitúcií a poskytovaných vedomostí.

Podpis memoranda na medzinárodnej úrovni je významným krokom pre ŠP FVS a jeho ďalší rozvoj.

Mgr. Richard Vejo

Fakulta verejnej správy UPJŠ
v Košiciach

ŠPORTOM K BUDOVANIU VZŤAHOV

Na pôde Ústavu telesnej výchovy a športu UPJŠ sa 8. apríla 2025 uskutočnil druhý ročník športového turnaja Pohár dekana Fakulty verejnej správy UPJŠ vo volejbale. Športové podujatie organizoval Študentský parlament FVS UPJŠ a mohlo sa uskutočniť vďaka podpore Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Fakulty verejnej správy UPJŠ a Ústavu telesnej výchovy a športu UPJŠ, za čo sme im veľmi vďační.

Na turnaji sa zúčastnilo 55 hráčov, ktorí vytvorili osem tímov. O skvelú športovú atmosféru sa postarali aj desiatky divákov, ktorí prišli podporiť svoje tímy a vytvorili tak prostredie plné povzbudzovania a fair play. V priebehu turnaja panovala v telocvičniach športovo-priateľská atmosféra, ktorej napomáhala aj chutné občerstvenie.

Všetky zúčastnené tímy predviedli skvelé športové výkony – družstvá na prvých

troch miestach si prevzali vecné ceny.

Ako organizátorov nás veľmi potešilo, že do turnaja sa zapojili aj tímy, ktoré sa zúčastnili už na predchádzajúcom ročníku, čím prispeli k formovaniu peknej športovej tradície.

Pozitívom podujatia bola aj skutočnosť, že jednotlivé tímy neboli zložené iba z hráčov jednej fakulty a ústavu, čo podčiarklo spo-

luprácu a univerzitný tímový duch podujatia.

Teší nás veľký záujem o turnaj. Veríme, že sa nám podarí zorganizovať ďalšie podobné podujatia, ktoré opäť spoja šport, priateľstvo a dobrú atmosféru.

Bc. Michaela Fedičová

Fakulta verejnej správy UPJŠ
v Košiciach

ŠVOČ: ÚSPEŠNÁ REPRESENTÁCIA FVS

Študenti Fakulty verejnej správy UPJŠ sa 7. mája 2025 zúčastnili na celoslovenskom medzifakultnom kole študentskej vedeckej odbornej činnosti (ŠVOČ), ktoré organizovala Fakulta medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave. Toto prestížne podujatie každoročne poskytuje priestor mladým vedeckým talentom, aby prezentovali výsledky svojej odbornej práce, „zdieľali“ poznatky a diskutovali o aktuálnych otázkach v spoločenských vedách.

Fakultu verejnej správy reprezentovali dvaja talentovaní študenti – **Bc. Michaela Fedičová** a **Patrick Pisák**, ktorí sa na základe úspechu vo fakultnom kole kvalifikovali do národného kola. M. Fedičová vystúpila s prácou na tému *Vplyv euromýtov a fake news na aktívne občianstvo* a P. Pisák predstavil svoju prácu s názvom *Realizácia rozvoja infraštruktúry v MČ Košice-Pereš*, zameranú na praktické aspekty miestnej samosprávy a rozvojových projektov.

Oboch študentov na súťaži sprevádzala **PhDr. Jana Volochová, PhD.**, poradkyňa dekana pre tvorivé aktivity študentov a ŠVOČ a zároveň členka hodnotiacej komisie.

Na podujatí sa zúčastnilo desať študentov z rôznych slovenských univerzít. Prezentovali rozmanité a mimoriadne aktuálne témy z oblastí verejnej politiky, verejnej správy, politológie, bezpečnostných štúdií a územnej samosprávy.

Úroveň prezentovaných prác, ich odbornosť a spoločenská relevancia potvrdili význam ŠVOČ ako platformy na rozvoj vedeckého potenciálu študentov.

Radi by sme študentom poďakovali za vynikajúcu reprezentáciu a zanietenosť, ktorú počas podujatia preukázali. Veríme, že účasť na ŠVOČ im poskytla cenné skúsenosti, nové pohľady a motiváciu do ďalšej vedeckovýskumnej činnosti. Prajeme im veľa úspechov v ďalšom štúdiu, ale aj v osobnom a profesionálnom živote.

Návšteva OÚ Košice-okolie: Pohľad do praxe verejnej správy

Ako súčasť ocenenia za výnimočný výkon vo fakultnom kole ŠVOČ získali naši víťazi jedinečnú príležitosť zúčastniť sa na exkurzii na Okresnom úrade Košice-okolie, kde mali možnosť nahliadnuť do praktického fungovania verejnej správy.

Študentov privítala vedúca organizačného odboru **RNDr. Andrea Špaková**, ktorá ich previedla priestormi úradu, predstavila

jeho organizačnú štruktúru a jednotlivé odbory. Počas prehliadky sa študenti oboznámili s kľúčovými úlohami úradu a procesmi, ktoré zabezpečujú každodenné fungovanie verejnej správy na okresnej úrovni.

Nasledovalo privítanie zo strany prednostu úradu **JUDr. Lukáša Mata**. Spolu so zástupcami jednotlivých odborov poskytol študentom cenné informácie o náplni práce jednotlivých oddelení, zodpovednostiach zamestnancov a praktických aspektoch implementácie verejnej politiky.

Diskusia so zástupcami úradu sa niesla v príjemnej a konštruktívnej atmosfére a študenti mali možnosť klásť otázky, diskutovať o konkrétnych prípadoch z praxe a rozšíriť si tak svoje odborné obzory.

Návšteva predstavovala cenné prepojenie teoretických poznatkov s reálnou praxou, za čo vedeniu OÚ Košice-okolie srdečne ďakujeme. Sme vďační za otvorený a profesionálny prístup zo strany zamestnancov úradu a veríme, že aj v budúcnosti budeme môcť pokračovať v podobnej spolupráci, ktorá študentom poskytuje neoceniteľné praktické skúsenosti.

PhDr. Jana Volochová, PhD.
Fakulta verejnej správy UPJŠ
v Košiciach

PRVÁCI SPOZNALI FAKULTU UŽ PRED ZAČIATKOM SEMESTRA

Imatrikulácia prvákov Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach sa už druhý rok niesla v novom formáte. Na tradičný ceremoniál nadviazal neformálny program, ktorý študentom poskytol prvý kontakt s komunitou fakulty. Výsledkom bol deň, ktorý spojil slávnosť, inšpiráciu aj priateľskú atmosféru.

Ešte pred začiatkom výučby zložilo približne dvesto študentov prvého ročníka akademickú prísahu na slávnosti, ktorá opäť presiahla rámec bežného formálneho aktu. Táto „nová imatrikulácia“ spája oficiálny ceremoniál s neformálnymi stretnutiami, vďaka ktorým môžu študenti v predstihu spoznať nielen svojich vyučujúcich, ale aj fakultný život v širšom zmysle slova.

Privítanie prvákov vnieslo do kampusu život a dynamiku. Zároveň zdôraznilo, že základom fakulty sú hodnoty otvorenosti a kolegiality.

„Prvý dojem sa tvorí iba raz, preto by som bola rada, keby sa vďaka imatrikulácii študenti u nás cítili srdečne prijatí, vítaní a odniesli si so sebou pocit spolupatričnosti a vedomie, že na štúdium nie sú sami,“ poznamenala organizátorka imatrikulácie, prodekanica FF UPJŠ **doc. Beáta Ráczová**.

Úvodné príhovory otvorili imatrikuláciu v duchu dôstojnosti a inšpirácie. Dekanka FF UPJŠ **prof. Renáta Panocová** vyzdvihla

význam „proaktivity“. Povzbudila študentov, aby sa naplno otvorili životu fakulty a zároveň objavovali rozmanité možnosti „metropoly východu“.

Predsiedníčka Akademického senátu FF UPJŠ **doc. Ivica Hajdučeková** zdôraznila, že senát je miestom otvoreného dialógu, v ktorom sa môže každý podieľať na formovaní akademickej obce.

Slávnostnú časť uzavrel šéfredaktor časopisu študentov FF UPJŠ **Univerzál Timotej Mikloš**, ktorý vyzval nové ko-

legyne a nových kolegov na aktivitu vo fakultných médiách.

Tým sa prvá časť imatrikulácie uzavrela a program sa presunul do komornejšieho prostredia jednotlivých katedier.

„Za veľmi dôležitý faktor považujem zapojenie jednotlivých pracovníkov aj tútorov. Sú to práve oni, kto dokáže vytvoriť atmosféru, ktorá prvákovi uľahčí adaptačné obdobie a pomôže im cítiť sa v novom prostredí príjemnejšie. Spoločným cieľom slávnostného ceremoniálu a následného neformál-

neho programu bolo na jednej strane pripomenúť vážnosť životnej zmeny, ktorou začiatok štúdia na vysokej škole bezpochyby je, a na druhej strane odbúrať prvotné obavy z neznámeho a ponúknuť priestor na nadviazanie prvých kontaktov v priateľskej atmosfére,“ dodala prodekanica.

Pestrý priebeh imatrikulácie bol výsledkom spolupráce vedenia fakulty, katedier aj študentských spolkov. Významnú úlohu pritom zohrali univerzitné médiá. Internátny rozhlas *ŠtuRKO* sa postaral o moderovanie a hudobnú stránku programu, časopis *Univerzáal* nadviazal prvé kontakty so svojimi novými členmi a redaktori *UniTV* zas zapojili študentov do reportáže, ktorá priblíži atmosféru imatrikulácie aj tým, ktorí sa

na nej nemohli osobne zúčastniť.

Nezanedbatelnú časť podujatia tvorili aj športovo-zábavné aktivity v réžii Ústavu telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach.

Začiatok štúdia býva vždy výnimočný, ale s takýmto štartom do akademického roka môžu byť prváci na Filozofickej fakulte UPJŠ v Košiciach presvedčení, že na svojej ceste nezostanú sami. Prajeme im, aby nasledujúce roky naplnili ich očakávania a priniesli im rovnako veľa energie a inšpirácie ako ich prvý deň na fakulte.

Mgr. Timotej Mikloš

Foto: **Samuel Tatar**

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

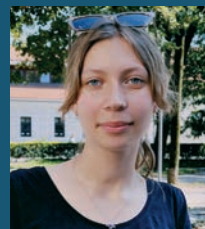
MINIANKETA

V rušnom areáli kampusu na Moyzesovej 9 sme „odchytili“ aj zopár študentov. Zaujímalo nás, čo ich nasmerovalo k rozhodnutiu vybrať si práve Filozofickú fakultu UPJŠ v Košiciach.

Júlia Krunková

psychológia

„Moje rozhodovanie ovplyvnila snaha ostať v Košiciach. Na dni otvorených dverí ma zaujala práve psychológia. Vo výbere ma uistili aj starší študenti.

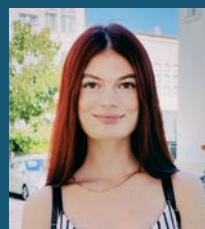

Zaujíma ma, ako ľudia zmýšľajú a prečo konajú tak, ako konajú. Verím, že štúdium ma okrem toho naučí aj pracovať s ľuďmi. Zatiaľ si nie som istá, kam sa chcem uberať po ukončení štúdia. Na výber však máme mnoho predmetov, ktoré mi pomôžu zvoliť si správny smer.“

Karolína Kurillová

slovakisticko- mediálne štúdiá

„Myslím si, že zvolený program mi poskytne veľa možností. Rada by som sa zamerala na slovenčinu, ale tiež uvažujem o umeleckejšom smere – chcela by som písať alebo moderovať. O slovakisticko-mediálnych štúdiách som sa dozvedela na dni otvorených dverí. Program ma oslovil, keďže už skôr som sa venovala fotografovaniu, ale aj tvorbe filmov či videí. Tieto skúsenosti by som chcela naďalej rozvíjať práve tu.“

Lívia Spišáková

politológia

„Informácie o univerzite som si vyhľadala na webe a na Instagrame. Najviac ma však ovplyvnili názory staršej sestry a kamarátov, ktorí filozofickú fakultu hodnotili veľmi pozitívne. Verím, že štúdium politológie mi umožní lepšie porozumieť rôznym situáciám, ktoré nás obklopujú. Chcela by som pochopiť perspektívu vládcov a politikov. V zásade očakávam, že štúdium ma naučí orientovať sa v socio-politickej sfére.“

WATER SPORTS AND SURVIVAL CAMP V POĽSKU

Študentsky sa žilo aj počas leta. Tri študentky – Miška, Lea a Veronika – zo študijného programu šport a rekreácia na Ústave telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach využili jedinečnú možnosť prostredníctvom programu Erasmus+. Vďaka možnosti vycestovať do zahraničia získali nádherné zážitky a skúsenosti – BIP (Blended Intensive Programme) „Tábor vodných športov a prežitia“ zorganizovala Katedra telesnej výchovy na Štátnej akadémii aplikovaných vied (Państwowa Akademia Nauk Stosowanych, PANS) v Krosne.

Koncom augusta sme sa zúčastnili na programe Erasmus+ v poľskom meste Krosno a na ostrove Polańczyk. Po príchode nás privítal rektor PANS a zoznámili sme sa aj so študentmi z Rumunska. Popoludní

sme spoznali históriu mesta pri návšteve Glass Heritage Centra a večer sme si zahrali bowling, kde sme sa zoznámili aj s poľskými študentmi.

Na druhý deň sme navštívili priestory fakulty telesnej výchovy a športu, kde sme sa dozvedeli viac o telesnej výchove a zdraví, a to aj prostredníctvom diagnostického centra. Následne sme sa presunuli na Polańczyk, kde sme bývali v útulných dreveniciach.

Ďalšie dni boli venované kurzom plachtenia, windsurfinu, kanoistiky, orientačnému behu, SUP boardom, plávaniu a rôznym vonkajším hrám. Osobne ma najviac zaujalo práve plachtenie – až tu som si uvedomila, koľko práce si vyžaduje zmena smeru samotnej plachetnice a že všetko závisí len od vetra. Večery sme trávili pri spoločných posedeniach

a rozhovoroch, kde sme sa ešte viac spoznali a „zdieľali“ svoje zážitky.

Celý pobyt nám priniesol nové priateľstvá, umožnil nám spoznať kultúru a študentov z Poľska a Rumunska, zlepšiť naše športové zručnosti a vyskúšať si aktivity, ktoré by sme si doma bežne neuskúsili.

Určite by som sa na podobnom pobyte rada zúčastnila aj v budúcnosti – časovo aj finančne je to zvládnuteľné a prináša to cenné skúsenosti aj nové poznatky. Sledovanie sociálnych sietí a webu univerzity je najlepší spôsob, ako nepremeškať takéto pobyty a iné skvelé príležitosti.

Michaela Il'ková

študentka 3. ročníka ŠaR
Ústav telesnej výchovy a športu
UPJŠ v Košiciach

ZÚČASTNILI SME SA NA KRÁTKYCH VÝMENNÝCH POBYTOCH V RAKÚSKU A POĽSKU

V mesiacoch apríl a máj 2025 sa študenti a pedagógičky Katedry germanistiky Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach doc. PaedDr. Ingrid Puchalová, PhD., a Mgr. Alexandra Popovičová, PhD., zúčastnili na krátkych Erasmus výmenných pobytach v rámci programu BIP (Blended Intensive Programme), ktorý spojil našu univerzitu s Univerzitou vo Varšave a Vysokou školu pedagogickou v Innsbrucku. Cieľom bolo skúmanie hodnôt slobody a demokracie prostredníctvom histórie, kultúry a jazykového vzdelávania.

Vďaka bohatému programu sme spolu s partnermi z Rakúska a Poľska mali možnosť v apríli spoznať Innsbruck. Súčasťou bola prehliadka mesta, návšteva miestnych múzeí a kostolov, exkurzia do vedľajšieho mestečka Hall in Tirol a rôzne semináre zamerané na jazykovú didaktiku a interkultúru. Medzi top momenty patrila účasť na „knedľovom“ workshope, kde sme spoznali tirolskú kuchyňu, ako aj návšteva panoramatického múzea Tirol Panorama a známeho miesta Bergisel s nádherným výhľadom na mesto. Večery

boli venované spoločenským aktivitám ako pub-quiz či tematické diskusie.

V máji sme sa presunuli do Poľska, kde sme navštívili mestá Gdynia, Gdansk a Varšava. Program bol zameraný na historické udalosti miest a ich odkaz pre

súčasnosť. V Gdyni sme navštívili Múzeum mesta Gdynia a mali možnosť prejsť sa promenádou popri Baltskom mori. V Gdansku sme navštívili Múzeum druhej svetovej vojny, Európske centrum Solidarity, ďalšie časti mesta Sopot a Oliwa

a pamätné miesto Westerplatte. Vo Varšave sme si pozreli staré aj nové mesto, ale aj výhľad na mesto z veže Paláca kultúry a vedy. Zúčastnili sme sa taktiež na workshopoch a seminároch na tému demokracie a súčasnej politickej situácie.

Tieto výmenné pobyty nám umožnili nielen rozvíjať naše jazykové zručnosti a spoznať nové miesta, ale aj hlbšie pochopiť význam demokracie a pripomínať si významné historické udalosti minulosti v súčasnom svete.

Ďakujeme všetkým organizátorom a partnerom za ich úsilie a inšpiráciu, ktoré nám poskytli počas týchto nezabudnuteľných dní.

Bc. Františka Sviatková
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

POKRAČUJEME V ANGAŽOVANÍ SA ŠTUDENTOV VO VEDE

Už piaty rok organizovala Katedra finančného práva, daňového práva a ekonómie Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach študentské sympóziu z daňového práva, zamerané na študentov bakalárskeho aj magisterského stupňa štúdia na PrF UPJŠ. Tento ročník sa zacieliť na aktuálne výzvy finančného a daňového práva.

Hoci boli začiatky skromnejšie, postupne si sympóziu získalo dobré meno a v tomto roku pritiahlo pozornosť dosiaľ najväčšieho počtu prihlásených študentov – 16. júna prezentovalo svoje vedecké príspevky až jedenásť účastníkov, čo je

jasným signálom rastúceho záujmu mladej generácie o tieto perspektívne oblasti práva. Katedru potešila nielen rastúca kvantita zúčastnených, ale aj kvalita prezentácií a hĺbka výskumu zapojených študentov.

Sympóziu vzniklo v spolupráci s renomovanou poradenskou spoločnosťou a Slovenskou komorou daňových poradcov, vďaka čomu sa podarilo ešte viac prepojiť akademické prostredie s odbornou praxou.

Účastníci si odniesli nielen vecné ceny, ale predovšetkým skúsenosti a spätnú väzbu, ktoré sú pre ich profesijný rast nenahraditeľné. Odborná komisia vyhodnotila prednesené príspevky a autorka najlepšieho príspevku **Bc. Ingrid Jendre-**

ková navyše získala možnosť stáže v spolupracujúcej poradenskej spoločnosti, ktorá jej otvorí dvere k prehĺbeniu znalostí a práci na reálnych prípadoch z oblasti daňového práva.

Ďakujeme všetkým študentom, ktorí sa zapojili do sympózia, a tiež našim partnerom a spolupracovníkom za podporu a prínos k úspechu podujatia.

Teší nás, že sympóziu sa stalo stabilnou platformou na vzdelávanie, diskusiu a podporu budúcich odborníkov v oblasti finančného a daňového práva.

JUDr. Martin Jurašek
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

PSYCHOLOGICKÁ PORADŇA UNIPOC

PROBLÉMY ŠTUDENTOV: VYSOKOŠKOLSKÝ SPÔSOB UČENIA SA, KONFLIKT SO SPOLUBÝVAJÚCIM, POCIT OSAMELOSTI

Tento rok nastupujem do prvého ročníka a počula som, že vysokoškolský spôsob učenia sa je dosť odlišný od toho na strednej škole. Aké sú hlavné rozdiely a ako sa čo najlepšie na túto zmenu štúdia pripraviť?

Rozdiel medzi strednou a vysokou školou v učení sa je naozaj **zásadný**.

Hlavné rozdiely spočívajú napríklad v **množstve a hĺbke učiva**. Na strednej škole sa učivo preberalo pomalšie, zatiaľ čo na vysokej škole môže vyučujúci na jednej prednáške prebrať to, čo by ste na strednej preberali mesiac. Učitelia stredoškolákov viac „vedú za ruku“, pripomínajú domáce úlohy a kontrolujú pokrok. Na vysokej škole preberá zodpovednosť za štúdium každá študentka a každý študent **sám za seba**.

Rozdiel je aj v samotnom hodnotení. Tradičné známky od 1 do 5 sú tu nahradené hodnotením od A po FX.

Na strednej škole boli súčasťou vyučovania písomky a skúšanie, ktoré študentov nútili učiť sa priebežne. Na vysokej škole býva počas semestra spravidla **jeden zápočet a jedna veľká skúška** na konci semestra.

To si vyžaduje disciplínu a motiváciu **učiť sa priebežne** a nenechávať si všetko na poslednú chvíľu. V tomto kontexte je kľúčový správny **časový manažment** a podrobné naplánovanie si semestra a všetkých povinností.

Pokiaľ ide o samotné štúdium, je potrebné učiť sa priebežne, keďže prednášky na seba nadväzujú a množstvo učiva sa postupne nabaľuje. Nevyhnutnosťou sú kvalitné poznámky a využívanie dostupných offline aj online zdrojov, ktoré ponúka napríklad knižnica.

Dobrou voľbou môže byť aj učenie sa vo dvojici, resp. v menšej skupine. To umožňuje rozloženie množstva úloh medzi viacerých ľudí, vzájomné vysvetľovanie vedie k hlbšiemu porozumeniu témy a napomáha taktiež k udržiavaniu motivácie. Navyše, spoločné učenie prináša aj ďalší benefit – tým je vzájomné „zdieľanie“ obáv, stresu zo skúšok alebo pocitov preťaženia.

Štúdium na vysokej škole je určite veľká zmena, ktorej zvládnutie si vyžaduje samostatnosť, aktívny prístup a často aj pevnú vôľu.

Držíme palce v tejto novej životnej etape a veríme, že to pôjde ľahko.

Ako mám riešiť konflikt na internáte so spolubývajúcim?

Konflikty medzi spolubývajúcimi sa objavujú často – žijete spolu v malom priestore, bez súkromia, máte rozličné zvyky a návyky a tvoji spolubývatelia môžu byť – zo začiatku – úplne cudzí ľudia. Konflikty patria do nášho života a sú **riešiteľné**.

Dôležité je uvedomiť si, čo ti vlastne prekáža: je to niečo trvalé, alebo sa ten problém objavil jednorazovo? Ide o malý problém, napr. špinavý tanier, alebo je ten problém veľmi vážny, napr. hluk v noci, špiná či krádeže osobných vecí? Je problémom konkrétne správanie alebo spôsob, akým je to komunikované, napr. arogantná komunikácia?

Možno si najprv ujasni odpovede na tieto otázky – pomôže ti to lepšie formulovať svoje požiadavky.

Druhým krokom bude tento konflikt komunikovať – je dôležité, aby tvoje emócie (hnev, frustrácia, strach) už boli menej intenzívne. Komunikácia, keď jedna alebo obe strany sú nahnevané, podráždené alebo inak emocionálne vypäté, nebude fungovať. Výhrady by mali byť vyslovené pokojným tónom, mali by byť konkrétne a neobviňujúce, napr.: „*Ak necháš všetok špinavý riad v kuchyni, pre mňa je tam ťažké fungovať. Môžeme si nastaviť nejaké pravidlá, ktoré budú fungovať pre obe strany?*“

Používaj „ja“ výroky, hovor o tom, čo si myslíš a cítiš.

Hľadajte spolu kompromis: ide o to, aby obe strany mali pocit, že vyhrali. Možno nedostaneš 100 percent toho, čo by si chcel, ale aj čiastočné riešenie prinesie zlepšenie celkovej pohody.

Ak máš pocit, že doteraz spomínané stratégie nepomohli, skús do konfliktu zapojiť tretiu osobu. Môžeš osloviť vedúceho internátu, študentského buddyho či spolužiaka. Ak sú neustále narúšané tvoje podmienky na bývanie, je dôležité to riešiť.

V prípade, že sa tvoja situácia ani takto nevyriešila, pretože druhá strana ťa ignoruje, ponizuje, je pasívne agresívna, požiadaj o výmenu izby. Je tvojím právom bývať dôstojne.

Pri spolubývaní na internáte nie sú tolerovateľné manipulácie, krádeže, vyhrážky alebo sexuálne obťažovanie.

Ak sa z danej situácie cítiš psychicky vyčerpaný, určite vyhľadaj odbornú pomoc – nie je dôvod, aby ti táto situácia zhoršovala psychickú pohodu.

Niekedy sa cítim osamelá, aj keď som obklopená spolužiakmi. Čo s tým môžem robiť?

Pocit osamelosti zažívajú mnohí ľudia – nevynímajúc študentov. Prechod na vysokú školu so sebou prináša nové výzvy. Ide o veľkú životnú zmenu, preto sa tento pocit môže často objavovať aj u prvákov, resp. pri prechode na inú univerzitu.

Avšak aj na túto situáciu existuje riešenie – pocit vnútornej spokojnosti a radosti je dôležitý a dosiahnuteľný.

Skús urobiť malé kroky, ktoré ti pomôžu nadviazať nové kontakty, napr. osloviť spolužiakov, navštevovať krúžky, prednášky, kde sa ľahko vytvárajú nové kontakty. A určite je dobré zúčastniť sa aj na rôznych akciách, ktoré sú organizované špeciálne pre prvákov.

Na univerzite nájdeš aj rôzne záujmové skupiny, organizácie venujúce sa športu, dobrovoľníctvu, propagácii štúdia – tam môžeš stretnúť ľudí, ktorí majú podobné záujmy.

Dôležitá je aj trpezlivosť, niektoré veci potrebujú viac času. Ak sa ti zo začiatku nebude dariť nadviazať priateľstvá, to ešte neznamená, že zlyhávaš, ale medziľudské vzťahy potrebujú čas na to, aby sa vytvorili a dozreli. Dôležité je tvoje úsilie – to je to, čo máš pod kontrolou.

Pocit osamelosti určite nie je dôvod na sebakritiku a taktiež je pravdepodobné, že je tu len dočasne – skôr či neskôr sa to zmení. Ak je spojený s inými nepríjemnými pocitmi, ako napr. pocitmi smútku, prázdnoty a pod., skús do svojho života zaviesť pravidelné aktivity, ktoré ťa naplňujú a dávajú ti pocit istoty: môže to byť prechádzka v pravidelnom čase, posedenie v obľúbenej kaviarni alebo fyzická aktivita, ktorú máš rád.

Aj maličkosti – ako šálka čaju vypitá ráno pomaly a vedome či čítanie pred spaním namiesto pozerania sa do telefónu – vedia priniesť pocit stability a istoty.

Ak sa napriek tomu budeš stále trápiť s pocitom osamelosti, určite neváhaj a vyhľadaj odbornú pomoc: buď priamo na našej univerzite, kde môžeš kontaktovať poradenské centrum UNIPOC a zarezervovať si stretnutie s psychológom, alebo môžeš vyhľadať odbornú pomoc aj mimo univerzity. Určite sa s týmto pocitom dá pracovať.

Mgr. Viktória Hičárová, PhD.

Mgr. Zuzana Kožárová, PhD.

Univerzitné poradenské centrum (UNIPOC)

ABY SLOVENČINA NEPLAKALA

RANÁ FÁZA DŇA SA ZVÄČŠA ZAČÍNA RANNOU KÁVOU

Leto nám pomaly, ale isto máva na rozlúčku. Dovolenkové dni už budú ožívať len v našich spomienkach a pri pohľade na fotografie v mobile. Pri odpočinkovom čítaní (mimochodom, textu z mobilu) ma zaujala jedna myšlienka:

Pre niektorých ľudí je interiér reštaurácie dôležitejší ako jedlo, rovnako ako pre niektorých ľudí sú reči niektorých politikov dôležitejšie ako ich skutky.

Za predpokladu, že sme sa počas dovolenky dokázali odpútať od turbulentného diania doma a vo svete, prichádzame po lete strávenom na plážach, túrach, v záhradách či doma pri nakladaní uhoriek do práce psychicky zregenerovaní, plní elánu a odhodlania. Slnčné lúče nás nabili energiou, z ktorej budeme čerpať najbližšie mesiace akademického roka. Držme si palce, aby nám to čo najdlhšie vydržalo!

Pri výbere jazykového problému, ktorému sa budem dnes venovať, mi opäť

a znovu pomohol internet. Keď som robila prehľad internetových správ, natrafila som na výsledky výskumu o proteíne, ktorý hrá kľúčovú úlohu pri poklese kognitívnych schopností a strate pamäti.

Okrem iného sa tam písalo o lieku, ktorý v „*ranných*“ štádiách môže pomôcť... Zaujalo ma slovo *ranný* v uvedenom slovnom spojení. Existujú totiž dve podobné, no rozdielne ortograficky zachytené prídavné mená – *ranný* a *raný* – s diferencovaným významom.

Vzťahové adjektívum *ranný* je utvorené od substantíva *ráno*. Keďže sa jeho tvarotvorný základ končí na *-n* (*rán-o*, rovnako ako *kolen-o*, *ramen-o*) a k nemu sa pripája slovotvorná prípona *-ný* (rovnako ako pri vzťahových prídavných menách tohto typu, napr. *ramen-ná kosť*, *kolen-ný kĺb*...), píše sa prirodzene s dvoma *-nn-*: *ranné vtáča*, *ranná káva*, *ranná rosa*...

No v prípade významu **skorý, včasný**

sa uplatňuje (v súlade s uvedením v *Krátkom slovníku slovenského jazyka* 4 z roku 2003) knižná lexéma *raný* s jedným *-n-*: *raná diagnostika*, *rané detstvo*, a teda aj *rané štádiá*.

Kvalifikátor *kniž.* (knižný výraz), uvedený v spomínanej lexikografickej publikácii, signalizuje, že slovo nie je všeobecne bežným prostriedkom, ale nevšedným, nejakým spôsobom ozvlášťujúcim prvkom, ktorého uplatňovanie je primárne spájané s písanou, nie hovorenou podobou jazyka.

V poslednej vete svojho príspevku sumarizujem predostretý jazykový problém:

Na jar sa teším z *ranej zeleniny*, ktorou svoj organizmus po prečítaní *ranných správ* z domova a zo zahraničia obohacujem o vzácne prírodné vitamíny.

PhDr. Iveta Bónová, PhD.,
univerzitná docentka

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

Časopis Univerzity Pavla Jozefa
Šafárika v Košiciach
Štvrťročník | ročník 52 | číslo 3 | 2025

VYDAVATEL'

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika
v Košiciach
Šrobárova 2
041 80 Košice
IČO: 00 397 768

REDAKČNÁ RADA

- **PREDSEDA**
prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.
- **ŠÉFREDAKTOR**
PhDr. Marián Gladiš, PhD.
- **ČLENOVIA**
Mgr. Veronika Džatková, PhD.
FVS UPJŠ
RNDr. Andrea Fridmanová, PhD.
BZ UPJŠ
Mgr. Laura Holanová, PhD.
R UPJŠ
Mgr. Lucia Huličová
R UPJŠ
Mgr. Peter Kolarčík, PhD.
LF UPJŠ
PhDr. Svetlana Libová
PF UPJŠ
Mgr. art. Roman Martinský
LF UPJŠ
PhDr. Eva Medviďová
UK UPJŠ
Mgr. Timotej Mikloš
FF UPJŠ
RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.
R UPJŠ
Mgr. Petra Tomková, PhD.
ÚTVŠ UPJŠ
JUDr. Anna Vartašová, PhD.
PrF UPJŠ

Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu
autorských materiálov a ich krátenie.
Za obsah článku zodpovedá autor.
Svoje pripomienky, tipy a námety
môžete poslať na adresu:
casopis@upjs.sk.
Časopis je rozširovaný bezplatne.

Evidenčné číslo: EV 3996/10

ISSN 1338-1377 (tlačená verzia)
ISSN 1339-1704 (online verzia)

- **TLAČ**
Equilibria, s. r. o., Košice

Číslo bolo zadané do tlače: 27. 10. 2025

NAŠE PUBLIKÁCIE

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH

**KVALITA ŽIVOTA OBČANOV -
VÝZVY, DETERMINANTY A RIEŠENIA III.**
Nekonferenčný zborník vedeckých prác
Eva Mihalíková (ed.)

Fakulta verejnej správy

KVALITA ŽIVOTA OBČANOV – VÝZVY, DETERMINANTY A RIEŠENIA III.

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH

Ultrasonografická anatomie 2

ULTRASONOGRAFICKÁ ANATÓMIA 2

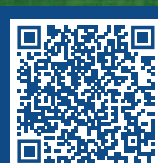
UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH

LABORATÓRNA TECHNIKA A VÝPOČTY

Zuzana Jurašková

Prírodovedecká fakulta

LABORÁTORNA TECHNIKA A VÝPOČTY

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH

**SOCIÁLNA PRÁCA S ĽUĎMI
SO ZDRAVOTNÝM ZNEVÝHODNENÍM I**
Sociálne potreby ľudí
so zmyslovým znevýhodnením

Lucia Tóthová

Filozofická fakulta

**SOCIÁLNA PRÁCA S ĽUĎMI
SO ZDRAVOTNÝM ZNEVÝHODNENÍM
I. SOCIÁLNE POTREBY ĽUDÍ
SO ZMYSLOVÝM ZNEVÝHODNENÍM**

UNIVERSITA PEVL JÓSEFA TATÁRIANA V KODICIACH
PROVNÍKA PAVLASPRÁVNE PRÁVO
PROCESNÉ

KOMUNIKÁCIA BEZ HRANÍC

Sprievodca
interkultúrnou
komunikáciou
(nieten) pre
zamestnancov
univerzity

KOMUNIKÁCIA BEZ HRANÍC

VIAC NA PORTÁLI UNIVERZITNEJ KNIŽNICE: unibook.upjs.sk/sk/

SLOVENSKÁ
ASOCIÁCIA
UNIVERZITNÉHO
ŠPORTU

NTC KOŠICE

UNIVERZITNÉ DNI ŠPORTU 2025

PONDELOK 10.11.

Streetball

Telocvična T5, od 15:30

registrácia: ladislav.krucanica@upjs.sk

UTOROK 11.11.

Futsal

Telocvična T3/4, od 14:00

registrácia: patrik.berta@upjs.sk

Florbal

Telocvična T5, od 15:30

registrácia: richard.melichar@upjs.sk

Volejbal

Telocvična T3/4, od 17:00

registrácia: agata.horbacz@upjs.sk

STREDA 12.11.

Aerobik maratón

Telocvična T5, od 14:45

registrácia: agata.horbacz@upjs.sk

petra.melicharova@upjs.sk

UTOROK 18.11.

Bedminton a stolný tenis

Národné tenisové centrum Košice

LOTO arena, od 13:00

registrácia: david.kasko@upjs.sk

pre viac info sleduj web: www.upjs.sk/pracoviska/ustav-telesnej-vychovy/

